

**Školský vzdelávací program
Špeciálnej materskej školy
Námestovo**

ŠPECIÁLNA MATERSKÁ ŠKOLA
M. Urbana 160/45, Námestovo

Názov školy:	Špeciálna materská škola, M.Urbana 160/45, Námestovo
Názov školského vzdelávacieho programu:	Školský vzdelávací program Špeciálnej materskej školy Námestovo
Stupeň vzdelania:	Preprimárne
Dĺžka dochádzky:	Niekoľkoročná
Forma výchovy a vzdelávania:	Celodenná
Vyučovací jazyk:	Slovenský
Druh školy:	Štátna škola s právnou subjektivitou
Dátum prerokovania v pedagogickej rade:	31.08.2017
Dátum prerokovania v rade školy:	05.10.2017
Zriadovateľ:	Regionálny úrad školskej správy v Žiline
Dátum a miesto vydania:	01.09.2017, Námestovo

1. Všeobecná charakteristika školy

Špeciálna materská škola je organizačnou zložkou Spojenej školy internátnej v Námestove a je zriadená pre deti so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami. Jedna sa o triedy s celodennou prevádzkou, kde sa výchova a vzdelávanie poskytuje v čase od 06,45 hodiny do 16,00 hodiny podľa miestnych podmienok a potrieb zákonných zástupcov.

Výchovnovzdelávací proces sa uskutočňuje podľa Školského vzdelávacieho programu vypracovaného školou.

Špeciálna materská škola podporuje osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, telesnej, morálnej a estetickej. Rozvíja ich kognitívne schopnosti, sebaobslužné, kultúrne, hygienické návyky, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie, pripravuje na život v spoločnosti v súlade s individuálnymi a vekovými osobitosťami detí.

Výchovný a vyučovací proces je prispôsobený individuálnym potrebám, možnostiam a schopnostiam detí vyplývajúcim z ich zdravotného znevýhodnenia. Výchova a vzdelávanie sa realizuje podľa Vzdelávacieho programu pre deti s narušenou komunikačnou schopnosťou pre predprimárne vzdelávanie, vzdelávacieho programu pre deti s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami pre predprimárne vzdelávanie, vzdelávacieho programu pre deti s mentálnym postihnutím pre predprimárne vzdelávanie a vzdelávacieho programu pre deti s viacnásobným postihnutím pre predprimárne vzdelávanie na základe individuálnych výchovnovzdelávacích programov.

V školskom roku 2022/2023 sa v areáli nášho zariadenia začal realizovať projekt Lesnej škôlky, kde deti prostredníctvom zážitkov majú možnosť získavať nové informácie. Lesné spoločenstvo je veľmi živé, ponúka rôzne podnety na edukáciu v rôznych oblastiach. Deti sú tak vystavené priamemu kontaktu s prírodninami a reálnym svetom, čo pozitívne ovplyvňuje osvojovanie nových informácií. Edukácia hrou a zážitkového učenia realizovaná v lese je výborná forma osvojovania vedomostí poskytujúca množstvo benefitov.

Benefitom je samotná radosť a spontánnosť detí a žiakov, ktorí sa môžu prirodzene prejavíť, samotné prostredie na nich vplýva veľmi motivačne.

Lesná škola je usporiadaná do jednotlivých stanovišť, každé predstavuje jednotlivú oblasť lesnej pedagogiky, tiež eko triedu, aktivity na rozvoj motoriky a koordinácie, čítacie domčeky, relaxačné kútiky, rôzne vzdelávacie atrakcie.

Je vypracovaná metodika, ktorá ponúka možnosti realizácie vzdelávacích aktivít špeciálnej materskej školy v súlade so štátnym vzdelávacím programom v areáli lesnej školy.

1.1 Charakteristika detí

Špeciálnu materskú školu môžu navštevovať deti so zdravotným znevýhodnením na základe diagnostických vyšetrení a so súhlasom rodiča alebo inej fyzickej osoby než rodiča, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti, ktoré sa vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie nemôžu úspešne vychovávať v materskej škole.

Všetkým deťom je venovaný individuálny prístup, komplexná špeciálnopedagogická starostlivosť podľa druhu a stupňa postihnutia. Pri výchove a vzdelávaní detí špeciálni pedagógovia úzko spolupracujú s odbornými pracovníkmi Centra špeciálno-pedagogického poradenstva.

1.2 Charakteristika pedagogického zboru

Pedagogickí zamestnanci spĺňajú kvalifikačné požiadavky stanovené všeobecne

záväznými právnymi predpismi, preukazujú odborné a osobnostné spôsobilosti, ktoré využívajú pri pedagogickej komunikácii, motivácii žiakov, ich diagnostikovaní, hodnotení, pozitívnom riadení triedy, riadia svoje sebarozvíjanie a celoživotné vzdelávanie v odbornej oblasti a osobnostnom raste, ako súčasť kolektívu pedagógov sú schopní vzájomnej efektívnej a ľudsky podporujúcej komunikácie, spolupráce, tímovej práce a kooperatívneho riešenia problémov.

V triede pracuje asistent učiteľa a k dispozícii je i zdravotnícky pracovník, psychológ, fyzioterapeut, logopéd. V štruktúre pedagogického zboru pracuje metodické združenie.

1.3 Prijímanie detí do špeciálnej materskej školy

Na predprimárne vzdelávanie v špeciálnej materskej škole sa prijímajú deti spravidla od troch do šiestich rokov a deti s odloženou povinnou školskou dochádzkou. Dieťa môže byť prijaté na predprimárne vzdelávanie aj v priebehu školského roka.

Dieťa sa do špeciálnej materskej školy prijíma na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu, ktorú predloží riaditeľovi spolu s potvrdením o zdravotnom stave dieťaťa od všeobecného lekára pre deti a dorast a vyjadrením príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, ktoré vykoná diagnostické vyšetrenie žiaka; to je súčasťou podkladov na rozhodnutie o prijatí dieťaťa do materskej školy. V rozhodnutí o prijatí dieťaťa môže určiť riaditeľ adaptačný alebo diagnostický pobyt dieťaťa v špeciálnej materskej škole dlhší ako tri mesiace.

Každé dieťa má vyplnený Návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej materskej školy, ktorý obsahuje aj správu z diagnostických vyšetrení s určenou diagnózou a odporúčaniami k výchove a vzdelávaniu dieťaťa.

1.4 Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi

Špeciálna materská škola zabezpečuje intenzívnu komunikáciu s rodičmi detí, pričom rodičia, deti a ďalší odborníci vytvárajú koordinovaný tím, aby sa zabezpečili konkrétne potreby týchto detí. Vytvára spoluprácu so špecializovanými pracoviskami, ktoré o týchto deťoch rozhodujú. Materská škola má poverenú konkrétnu osobu zodpovednú za koordináciu poskytovania komplexných služieb pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

1.5 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Organizácia denných činností je flexibilná, prispôsobená individuálnym potrebám každého dieťaťa so zdravotným znevýhodnením (NKS, AU a PVP, MP, VnP).

Usporiadanie denných činností

- zohľadňuje aktuálny psychický a fyzický stav dieťaťa,
- prihliada na špecifické potreby a možnosti dieťaťa,
- zabezpečuje vyvážené striedanie foriem denných činností (optimálny biorytmus, bezstresové prostredie, individuálne osobitosti).

Výchova a vzdelávanie dieťaťa so SP v materskej škole sa uskutočňuje prostredníctvom foriem denných činností:

- hry a činnosti podľa výberu detí,
- zdravotné cvičenia,
- vzdelávacie aktivity,
- pobyt vonku,

- odpočinok,
- činnosti zabezpečujúce životosprávu (osobná hygiena, stravovanie, stolovanie),
- individuálna logopedická intervencia,
- komunikačné aktivity zaradené počas jednotlivých foriem denných činností (NKS),
- špecifické pohybové a relaxačné cvičenia (AU, PVP)

Organizačne je potrebné zabezpečiť poskytovanie logopedickej starostlivosti školským logopédom, najmä informované súhlasy zákonných zástupcov a v školskom poriadku vypracovať podmienky odovzdávania a preberania detí medzi rodičmi, učiteľkami MŠ a školským logopédom.

1.6 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie

Prostredie špeciálnej materskej školy môže pozitívne ovplyvňovať osobnosť dieťaťa len vtedy, keď dokáže v plnej miere uspokojovať psychické, citové a telesné potreby. Pre prostredie špeciálnej materskej školy, výber zariadenia, nábytku platia bezpečnostné a hygienické normy. Prostredie má spĺňať estetické a emocionálne kvality. Má byť útulné, príjemné a harmonické. Deti spoločne s učiteľom sa starajú o jeho poriadok a estetickú úpravu. Prostredie úzko súvisí s cieľmi špeciálnej materskej školy, výchovno-vzdelávacou činnosťou, obsahom výchovy a vzdelávania, s učením sa dieťaťa. Voľne, pre deti viditeľné a dostupné pomôcky sú súčasťou materiálneho vybavenia.

Špeciálna materská škola má v rámci budovy školy k dispozícii kmeňové triedy a odpočinkové miestnosti s celodennou prevádzkou. Usporiadanie tried umožňuje komunikáciu detí pri spoločných činnostiach v hravých skupinách a uľahčuje prístup k hračkám a pomôckam. Vo vnútornom prostredí tried je vymedzený priestor pre pohybové aktivity, hry a individuálne pracovné aktivity.

K štandardnému vybaveniu špeciálnej materskej školy patria hračky. Ich výberu, kvalite a veku primeranosti je potrebné venovať zvýšenú pozornosť.

Súčasťou materiálno-technického vybavenia špeciálnej materskej školy je:

- detská a odborná literatúra,
- učebné pomôcky,
- kompenzačné pomôcky,
- telovýchovné náradie a náčinie,
- hudobné nástroje,
- didaktická a audiovizuálna technika,
- výpočtová technika,
- suchý bazén,
- prebaľovacie pulty,
- bezbariérový prístup,
- schodolez.

Priestorové vybavenie:

- logopedické pracovisko s programovým vybavením a didaktickými pomôckami,
- triedy, spálne, jedáleň, telocvičňa, knižnica, IKT učebňa, školský dvor, záhrada,
- rehabilitačná miestnosť s vybavením,
- tvorivé dielne s vybavením,
- špecializované miestnosti Snoezelen (na arteterapiu, dramaterapiu, muzikoterapiu, orofaciálnu terapiu a iné),
- triedy vybavené viacúčelovým výškovo nastaviteľným nábytkom, s priestorom pre relaxáciu a nenáročnú pohybovú aktivitu,
- bezpodnetová miestnosť/bezpečná miestnosť mimo triedy pre deti s AU, PVP,
- štrukturované priestory na individuálne vzdelávanie detí s AU alebo ďalšími PVP,

- priestory pre telovýchovné aktivity s bezpečným povrchom, náradím a náčiním
- altány pre outdoorové vyučovanie.

Základným nábytkom pre deti sú stoly a stoličky. Rozmiestnenie nábytku rešpektuje potrebu detí mať dostatok priestoru na hry, pohybové a relaxačné cvičenia a odpočinok. Zriadenie je čo najjednoduchšie, prispôsobené počtu detí, z prírodných materiálov, aby neškodilo zdraviu detí, je bezpečné a rozvíja estetické cítenie detí.

Ležadlá sú pružné, dostatočne pevné a stabilné, dobre tepelne izolované, ľahko prenosné a skladateľné.

Usporiadanie triedy:

- umožňuje komunikáciu dieťaťa pri spoločných činnostiach v hrových skupinách,
- uľahčuje dieťaťu voľný styk s najbližším okolím,
- uľahčuje dieťaťu prístup k hračkám a pomôckam,
- umožňuje dieťaťu vytvárať hrové prostredie podľa vlastného zámeru,
- je bezpečné, hygienické a funkčné,
- umožňuje dodržiavanie vopred stanovených pravidiel učiteľmi pri ukladaní hračiek a pri manipulácii s predmetmi, učebnými pomôckami.

Vo vnútornom prostredí triedy je vymedzený:

- voľný priestor pre spoločné aktivity a pohybové hry,
- priestor pre hry a pracovné aktivity (hrové a pracovné kútiky).

Hrové a pracovné kútiky sú umiestnené v priestore, ktorý je vybavený účelovo a slúži na spontánne hry detí a učiteľom plánovanú a riadenú výchovnovzdelávaciu činnosť. O tematickom zameraní hrových kútikov a ich obmieňaní rozhoduje učiteľ.

Areál špeciálnej materskej školy tvoria ihriská (preliezačky, pieskovisko, hojdačky), záhrada, spevnené plochy. Oplotenie záhrady je nevyhnutné z bezpečnostných a hygienických dôvodov.

Špeciálna materská škola dbá o to, aby boli deťom poskytované a dostupné špecificky prispôsobené zariadenie a materiál. Pokúša sa odbúravať všetky typy bariér, ktoré by mohli narúšať proces výchovy a vzdelávania.

Tieto deti a ich rozvoj vyžadujú podporný servis, ktorý je náročnejší a komplexnejší v porovnaní so servisom poskytovaným deťom so štandardným vývinom. Špeciálna materská škola je pripravená takýto komplexný servis poskytnúť uvedomujúc si, že miera komplexnosti a modifikácie servisu a starostlivosti je závislá od špecifickej podoby výchovno-vzdelávacích potrieb konkrétnych detí.

Pre zabezpečovanie individuálnej a skupinovej logopedickej intervencie školským logopédom je potrebné splniť nasledovné minimálne materiálne požiadavky: v materskej škole zabezpečiť pre prácu logopéda primerane priestrannú, svetlú a nerušenú miestnosť s umývadlom. Zabezpečiť v nej primeranú teplotu, ochranu pred hlukom a silným slnečným žiarením. Vybavenie tvorí stolík a stoličky, zrkadlo, odkladací priestor (aspoň polica) na pomôcky a prístroje logopedickej intervencie.

1.7 Povinné a odporúčané personálne zabezpečenie

Asistent učiteľa – pracuje v triede, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného dieťaťa v závislosti od závažnosti jeho zdravotného znevýhodnenia, na základe odporúčenia centra špeciálnopedagogického poradenstva.

Školský logopéd – dieťaťu s narušenou komunikačnou schopnosťou (vrátane symptomatických porúch reči) je nevyhnutné zabezpečiť poskytovanie individuálnej alebo skupinovej logopedickej intervencie školským logopédom priamo v materskej škole podľa možnosti v dennej frekvencii.

Pomocný zdravotnícky personál – pomáha dieťaťu s AU alebo ďalšími PVP pri sebaobsluže v závislosti od závažnosti jeho zdravotného postihnutia.

Ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie dieťaťa s NKS v závislosti od závažnosti jeho zdravotného znevýhodnenia a na základe odporúčenia centra špeciálno-pedagogického poradenstva, poskytujú dieťaťu odbornú starostlivosť aj ďalší odborní zamestnanci.

1.8 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Podľa zákona 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý možno aplikovať na podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní, zriaďovateľ a riaditeľ špeciálnej materskej školy je povinný starať sa o bezpečnosť a ochranu zdravia detí a všetkých dospelých osôb, ktoré sa nachádzajú s jeho vedomím na jeho pracovisku a v jeho priestoroch. Špeciálna materská škola je pri výchove a vzdelávaní, pri činnostiach priamo súvisiacich s výchovou a vzdelávaním a pri poskytovaní služieb povinná:

- prihliadať na základné fyziologické potreby detí so zdravotným znevýhodnením,
- vytvárať podmienky na zdravý vývin detí a na predchádzanie sociálno-patologických javov,
- zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia detí,
- poskytnúť nevyhnutné informácie na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí,
- viesť evidenciu registrovaných školských úrazov detí, ku ktorým došlo počas výchovno-vzdelávacej činnosti alebo pri činnostiach organizovaných špeciálnou materskou školou. Problematika zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia je aj integrálnou súčasťou obsahu výchovy a vzdelávania detí v špeciálnej materskej škole. Deti sa prostredníctvom tohto obsahu učia chrániť si svoje zdravie, aj zdravie iných a riešiť na elementárnej úrovni situácie ohrozujúce zdravie.

Za vytvorenie bezpečných a hygienických podmienok zodpovedá riaditeľ. Za bezpečnosť a ochranu zdravia dieťaťa zodpovedajú pedagogickí zamestnanci materskej školy od prevzatia dieťaťa až po jeho odovzdanie zákonnému zástupcovi alebo ním splnomocnenej osobe. V triede s celodennou výchovou a vzdelávaním zabezpečujú predprimárne vzdelávanie striedavo na zmeny dvaja učitelia.

Škola v rámci svojich možností zabezpečuje v maximálne nožnej miere bezpečné a zdraviu vyhovujúce podmienky na výchovu a vzdelávanie. Deti sú pravidelne na začiatku aktuálneho školského roka a nepravidelne podľa potreby oboznamované so zásadami bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako aj pri hrách a zábave. Škola pravidelne školí pedagogických i ostatných zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a požiarnej ochrane. Vykonáva pravidelné kontroly bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a zároveň odstraňuje nedostatky podľa výsledkov revízií a podľa potreby.

Špeciálna materská škola môže organizovať výlety, exkurzie, divadelné predstavenia a ďalšie aktivity len s informovaným súhlasom zákonného zástupcu.

Výlet alebo exkurzia sa organizuje na základe plánu práce školy najviac na jeden deň s prihliadnutím na bezpečnostné, hygienické a fyziologické potreby detí a so zabezpečením teplého obeda pre deti. Pred uskutočnením výletu alebo exkurzie pedagogický zamestnanec poverený riaditeľom organizačne zabezpečí prípravu a priebeh výletu alebo exkurzie vrátane poučenia zúčastnených osôb a detí o bezpečnosti a ochrane zdravia. O tom vyhotoví písomný záznam, ktorý potvrdia všetky dospelé zúčastnené osoby svojím podpisom. Na výlet a exkurziu s deťmi predškolského veku možno použiť aj verejnú dopravu.

Okrem týchto podmienok je potrebné zabezpečiť, logopedickú starostlivosť, ktorá má prioritný význam pre zdravý vývin detí s NKS a nie je možné bezdôvodne ju presúvať do

popoludňajších hodín, uprednostňovať pred poskytnutím ILI napr. vychádzky alebo iné vzdelávacie aktivity.

2 Charakteristika školského vzdelávacieho programu pre deti s narušenou komunikačnou schopnosťou pre predprimárne vzdelávanie

Pri výchove a vzdelávaní detí so zdravotným znevýhodnením (ďalej aj „ZZ“) sa postupuje podľa jednotlivých vzdelávacích programov pre deti s rôznymi druhmi zdravotného znevýhodnenia pre predprimárne vzdelávanie, ktoré sú súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách schváleného MŠVVaŠ SR dňa 6. júla 2016 pod číslom 2016-17780/27322:1-10A0 s platnosťou od 1. septembra 2016.

2.1 Špecifické ciele výchovy a vzdelávania detí s narušenou komunikačnou schopnosťou

V rámci kooperácie s logopédom:

- podieľať sa na spresňovaní diagnózy narušenej komunikačnej schopnosti (ďalej aj „NKS“) dieťaťa a jej špecifik,
- eliminovať alebo aspoň zmierniť NKS, v prípade jej pretrvávania pomáhať dieťaťu s NKS prekonávať jeho prípadnú komunikačnú bariéru,
- rozvíjať a kultivovať komunikačnú schopnosť dieťaťa,
- v prípade potreby hľadať a využívať najvhodnejšie metódy a techniky alternatívnej a augmentatívnej komunikácie,
- pôsobiť preventívne proti vzniku sekundárnych a terciárnych odchýlok a ťažkostí, ktoré by mohli vzniknúť dlhodobým pretrvávaním NKS.

2.2 Špecifiká výchovy a vzdelávania detí s narušenou komunikačnou schopnosťou

2.2.1 Charakteristika narušenej komunikačnej schopnosti

Jednotlivé druhy NKS sa, pokiaľ ide o príčiny aj príznaky a metódy odstraňovania, navzájom meritórne odlišujú (napríklad ľahká šušlavosť porovnaní so zajakavosťou). Pritom sa bežne uvádza až 10 základných druhov NKS, ktoré sa potom ešte triedia na jednotlivé ďalšie podskupiny. Okrem toho u detí s rôznymi dominujúcimi postihnutiami (napríklad u detí s mentálnym, sluchovým, zrakovým postihnutím) sa NKS zvyčajne vyskytuje ako symptomatická porucha reči s veľmi rôznorodým klinickým obrazom, pričom v predškolskom veku je tu v popredí narušený vývin reči. Vzhľadom na koncepciu predprípravnej výchovy a vzdelávania, ako aj na spoločenskú potrebu sa treba zamerať na tie druhy NKS, ktoré vykazujú v predškolskom veku najčastejší výskyt: narušený vývin reči, narušená plynulosť reči, narušená výslovnosť (dyslália).

2.2.2 Špecifiká výchovy a vzdelávania

V úzkej kooperácii s logopédom a v rámci individuálnej logopedickej intervencie má pedagóg viacero dôležitých úloh.

Úlohy pedagóga u dieťaťa s neplnulosťou rečou

- Sledovať zmeny v príznakoch neplynulosti (v pozitívnom i negatívnom zmysle), ktoré by mal zásadne hodnotiť v spolupráci s logopédom – či ide o vývinové neplynulosti alebo o zajakavosť, alebo brblavosť. Ide o zmeny v oblasti neplynulosti (napr. opakovania alebo tlačenia hlások v reči), psychického napätia (napr. vyhýbanie sa komunikácii s inými deťmi), ako aj nadmernej námahy pri hovorení. Hodnotiť ich treba zásadne spolu s logopédom, ktorý určí diagnózu.
- Taktne venovať pozornosť vzťahu dieťaťa s neplnulosťou rečou k ostatným deťom – či nie je

na periférii komunity detí, či sa mu spolužiaci nevysmievajú, či nemá konflikty s inými deťmi atď.

- Pokúsiť sa zistiť, či sa prejavy neplynulosti neviažu na niektoré konkrétne slová, situácie alebo osoby.
- V dialógu s dieťaťom udržiavať zrakový kontakt s dieťaťom aj v momente neplynulosti. Ak sa v jeho reči objaví neplynulosť, neodvrátiť zrak – pre mnohé deti je to negatívny signál avizujúci ich zlyhanie.
- Dieťaťu, ktoré zápasí s neplynulosťou, poskytnúť dostatok času na dokončenie prehovoru. Nedokončovať jeho prehovor namiesto neho, ale bez prejavov netrpezlivosti čakať, kým prekoná neplynulosť.
- Ak sa v triede objaví vysmievanie dieťaťa s neplynulosťou, treba riešiť tento problém, ako keby sa riešil s akýmkoľvek šikanovaným dieťaťom.
- Nesnažiť sa korigovať reč dieťaťa: neopravovať ho, neprerušovať ho nejakými radami, ako má hovoriť; treba sa zásadne riadiť pokynmi logopéda a poskytnúť mu pritom vzor svojej pokojnej, uvoľnenej reči.
- Dieťaťu klásť vždy iba jednu otázku (vyhýbame sa „bombardovaniu“ otázkami).
- Ak je v materskej škole dieťa s nápadnými neplynulosťami v reči, treba zvážiť rôzne rečové súťaže s časovým tlakom („kto prvý povie“...).
- Diagnostika a terapia zajakavosti je zásadne úlohou logopéda; kooperácia učiteľky MŠ s logopédom je pritom podmienkou úspešnosti logopedickej intervencie.

Úlohy pedagóga v prípade, ak má v triede dieťa s nesprávnou výslovnosťou

- Nesprávna výslovnosť sa spravidla nedá odstrániť zo dňa na deň. Nielen rodina, ale aj spolužiaci a pedagógovia však môžu výrazne ovplyvniť dĺžku jej trvania.
- Keďže deti sa za svoju chybnú výslovnosť zvyknú hanbiť, resp. môžu sa stať terčom výsmechu/šikanovania, je dôležité, aby pedagóg evidoval akékoľvek prejavy takého potenciálneho šikanovania už v ich zárodku a patrične na ne reagoval.
- Nesprávna výslovnosť sa môže nepriaznivo premietat' do budúcich problémov s čítaním a písaním, preto je vhodné odstrániť ju ešte pred vstupom do školy.
- Pedagóg by mal ovládať základné pravidlá komunikovania s dieťaťom s NKS. Správna výslovnosť sa zvyčajne nedá docieľiť prostým vyžadovaním, aby dieťa po pedagógovi reprodukovalo jeho spôsob artikulovania.
- Pokusy typu „Nehovorí sa luka ale ruka!“ môžu dieťa dezorientovať.
- Ak dieťa vysloví niektoré slovo chybné, je vhodné „zopakovať“ po ňom toto slovo, ale so správnou výslovnosťou (tzv. korektívna spätná väzba). Treba sa však pritom zdržať akýkoľvek sprievodných komentárov. Úlohy pedagóga v prípade, ak má v triede dieťa s oneskoreným/narušeným vývinom reči
- Stimulácia vývinu reči u týchto detí je spravidla dlhodobý proces: stimulačný program v spolupráci s logopédom musí byť koncipovaný a realizovaný vzhľadom na túto skutočnosť.
- Dieťaťu treba zabezpečiť dostatok primeraných rečových podnetov a snažiť sa spolu s logopédom o zistenie a pokiaľ je to možné aj odstránenie prekážok vývinu reči.
- Stimulačný program sa snaží imitovať normálny, spontánny vývin reči. Po identifikácii aktuálnej vývinovej úrovne reči teda ovplyvňujeme ďalší vývin reči uplatňovaním Vygotského princípu zóny najbližšieho vývinu.
- U detí s ťažkým stupňom zaostávania v rečovom vývine sa využívajú nedirektívne komunikačné stratégie; komunikáciu tvárou v tvár, spomalenie reči, primeraná dĺžka výpovedí, výmena rolí („raz ja, raz ty“), interpretovanie toho, čo má dieťa na mysli, komentovanie toho, čo dieťa práve robí, modelovanie prehovorov; zásadne pritom

- nežiadame „povedz“, „zopakuj“.
- U detí na relatívne vyššej úrovni možno kombinovať nepriame postupy s direktívnejšími. Pritom sa treba zamerať na naratívne (rozprávačské) zručnosti, čítanie príbehov, porozumenie textu pomocou obrázkov a otázok, gramatickú správnosť reči, rozvíjanie slovnej zásoby, komunikačné výmeny, tréning fonematického uvedomovania.
 - Komunikácia s dieťaťom má prebiehať v prirodzenom kontexte hry a bežných aktivít.
 - U detí, ktoré majú ťažký stupeň narušenia, resp. nehovoria vôbec, treba po konzultácii s odborníkmi (logopéd, psychológ) využívať primeranú metódu augmentatívnej/alternatívnej komunikácie.
 - Pri bezprostrednej komunikácii s dieťaťom sa znížime na jeho úroveň, aby nám videlo do tváre; uľahčujeme mu porozumenie našej reči používaním gest, mimiky a adekvátnej prozódie reči, prispôbime dĺžku viet.
 - V prípade, ak problém s procesom osvojovania materinského jazyka súvisí s dominujúcim postihnutím zraku, mentálnou retardáciou, telesným postihnutím atď., ide o tzv. symptomatické poruchy reči a celý postup je modifikovaný špecifikami týchto postihnutí.

2.4 Vyučovací jazyk

Vyučovacím jazykom je štátny jazyk Slovenskej republiky.

2.5 Profil absolventa

Profil absolventa dieťaťa s NKS predprimárneho vzdelávania je koncipovaný s ohľadom na kľúčové kompetencie dieťaťa podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016) prostredníctvom kompetencií uvedených v nasledujúcej tabuľke:

KOMUNIKAČNÉ KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru NKS</p> <ul style="list-style-type: none"> – vyjadruje svoje potreby slovne alebo pomocou augmentatívnej a/alebo alternatívnej komunikácie (podporné a/alebo náhradné spôsoby komunikácie), – chápe jednoduché požiadavky dospelých ľudí, – reprodukuje oznamy, texty, – vedie monológ, nadväzuje a vedie dialóg a rozhovor s deťmi i dospelými ľuďmi, – počúva aktívne a s porozumením myšlienky a informácie z rôznych médií, – vyjadruje svoje myšlienky, názory, – volí primeraný, kreatívny spôsob komunikácie vzhľadom na aktuálnu situáciu, – preukazuje predčitateľskú gramotnosť, – chápe a rozlišuje, že niektorí ľudia sa dorozumievajú aj inými jazykmi.
MATEMATICKÉ KOMPETENCIE A KOMPETENCIE V OBLASTI VEDY A TECHNIKY	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru NKS</p> <ul style="list-style-type: none"> – v hre a rôznych situáciách uplatňuje matematické myslenie, – má osvojené schopnosti slovne (alebo pomocou náhradnej komunikácie/AAK) reprezentovať množstvo,

	<ul style="list-style-type: none"> – má osvojený pojem čísla, – uplatňuje vlastné predstavy pri riešení problémov, – nachádza aj neobvyklé odpovede alebo riešenia, – objavuje funkčnosť vecí, predstáv alebo myšlienok, uvedomuje si ich zmeny, – objavuje algoritmus riešenia úloh pokusom a omylom, alebo podľa zadávaných inštrukcií odstraňuje prípadnú chybu, – rieši jednoduché problémové úlohy
DIGITÁLNE KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru NKS</p> <ul style="list-style-type: none"> – prejavuje radosť zo samostatne získaných informácií, – využíva rôzne zdroje získavania a zhromažďovania informácií aj mimo materskej školy (od osôb v okolitom prostredí, z detských kníh, časopisov a encyklopédií, prostredníctvom informačno-komunikačných technológií, z rôznych médií), – zvláda základy ovládania digitálnych technológií a prejavuje primeranú aktivitu pri práci s nimi.
KOMPETENCIE UČIŤ SA, RIEŠIŤ PROBLÉMY, TVORIVO A KRITICKY MYSLIEŤ	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru NKS</p> <ul style="list-style-type: none"> – prejavuje zvedavosť a spontánny záujem o získavanie nových informácií, – používa primerané pojmy, znaky a symboly, – pozoruje, skúma, experimentuje, – objavuje a hľadá súvislosti medzi vlastnými skúsenosťami a prijímanými poznatkami, – v hre, rôznych aktivitách a situáciách aplikuje získané poznatky a skúsenosti, – kladie otázky a hľadá odpovede, aby porozumelo obklopujúcemu svetu vecí, javov, dejov a vzťahov, – učí sa spontánne (vlastnou zvedavosťou) aj zámerne (pod učiteľovým vedením), – vyvíja vôľové úsilie v hre a inej činnosti, – prekonáva prekážky v učení, – plánuje a organizuje si optimálne prostredie na činnosť, – prejavuje aktivitu v individuálnom i skupinovom učení, – hodnotí vlastný výkon, teší sa z vlastných výsledkov, uznáva aj výkon druhých, – zvláda základy učenia sa na základe osobnej motivácie, – naučí sa pracovať s hračkami, knihou, učebnými pomôckami, – sústreďí sa primerane dlhý čas na hru a na zámernú riadenú výchovno-vzdelávaciu činnosť
SOCIÁLNE A PERSONÁLNE KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru NKS</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozerá sa na svet aj očami druhých, – správa sa empaticky k svojmu okoliu, – správa sa v skupine, kolektíve podľa spoločenských pravidiel a noriem, – hrá sa a pracuje vo dvojici, v skupine, kolektíve, plánuje, organizuje a hodnotí činnosť, – zotrvá v hre a inej činnosti a dokončí ju,

	<ul style="list-style-type: none"> – preberá spoluzodpovednosť za seba i za činnosť skupiny, – nadväzuje spoločensky prijateľným spôsobom kontakty s druhými a udržiava s nimi harmonické vzťahy, – rieši konflikty s pomocou dospelých alebo samostatne, – pomáha druhým s pomocou dospelého aj samostatne, – akceptuje a rešpektuje multikultúrne odlišnosti detí a dospelých, – prejavuje ohľaduplnosť k svojmu prostrediu, – uvedomuje si vlastnú identitu, – prejavuje v správaní vzťah k sebe a k iným ľuďom, – vyjadruje svoje pocity a hodnotí svoj vlastný aktuálny citový stav, – odhaduje svoje možnosti a spôsobilosti, – správa sa primerane sebaisto v rôznych situáciách.
OBČIANSKE KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru NKS</p> <ul style="list-style-type: none"> – uvedomuje si dôsledky svojho správania vzhľadom na iné osoby, – presadzuje sa s ohľadom na seba aj druhých, – obhajuje seba a iných, chorých, osoby so zdravotným znevýhodnením, slabých a bezbranných.
PRACOVNÉ KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru NKS</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozná predmety dennej potreby, – rozlíši predmety podľa veľkosti, tvarov a farby, – pracuje s rôznym materiálom a pomôckami.

2.6 Vzdelávacie štandardy

Plnenie obsahového a výkonového štandardu je u detí s NKS limitované osobitosťami konkrétneho NKS u daného dieťaťa. Pritom sa u detí môžu vyskytnúť diametrálne odlišné kategórie NKS, čo komplikuje generalizáciu výkonových a obsahových štandardov u týchto detí. Možno však konštatovať, že:

- vo všeobecnosti sa následky NKS svojím spôsobom premietajú do všetkých oblastí výchovy a vzdelávania, keďže celá jeho podstata je založená na komunikácii,
- konkrétne dôsledky v jednotlivých prípadoch sa viažu na daný druh NKS.

2.7 Vzdelávacie oblasti

2.7.1 Vzdelávacia oblasť JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Cieľom u detí s NKS je podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k (individuálnej diagnóze primerane) dosiahnuteľnej úrovni realizácie komunikačného zámeru a schopnosti participovať na komunikačnom procese. NKS sa má podľa možnosti odstrániť alebo aspoň zmierniť. Takto treba prispieť k prevencii sekundárnych a terciárnych porúch a odchýlok, ktoré by mohli postupne vzniknúť na báze pretrvávajúcej NKS a súčasne podporiť vzdelávaciu, sociálnu adaptáciu a inklúziu týchto detí. Realizácia prebieha tak v rámci bežného pedagogického procesu, ako aj v rámci ILI, ktorá je v kompetencii logopéda.

1. HOVORENÁ REČ

VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Komunikačné konvencie Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spontánne nadviazať rečový kontakt s inými osobami – deťmi i dospelými, – reagovať na neverbálne signály (gestá, mimiku), udržiavať zrakový kontakt, – vyjadrovať primeraným spôsobom svoje potreby a želania, súhlas, nesúhlas, či vďačnosť, – spoznať a dodržiavať základné pravidlá vedenia dialógu. 	<p>Rovnomerné zapájanie všetkých detí do rozhovorov pri spoločných diskusiách.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Používanie a zdôrazňovanie významu zaužívaných fráz a slovných spojení pri vyjadrovaní potrieb a želaní, oslovovaní iných osôb (detí, dospelých), v závislosti od situácie, pri formálnej a neformálnej komunikácii. • Vymedzenie základných pravidiel komunikácie v triede, ich umiestnenie na viditeľnom mieste (v podobe piktogramov) a ich dôsledné dodržiavanie.
<p>Artikulácia a výslovnosť -vyslovovať hlásky a hláskové skupiny, –auditívne vnímať literárne útvary, –vedome pracovať s hlasom, –bezprostredne sa zapájať do jazykových cvičení.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Výslovnosť jednotlivých hlások prostredníctvom básničiek, pesničiek, ľudových piesní za pomoci Orffovho inštrumentária, ľahko ovládateľných nástrojov, využívanie modernej techniky. • Maľované čítanie, obrázkové čítanie • Jazykové hry- cvičenia dychové, fonančné, artikulačné, fixácia a automatizácia problémových hlások • Rozvoj prozodických vlastností jazyka spevom a prácou s dynamikou, melódiou.
<p>Gramatická správnosť a spisovnosť Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – formulovať jednoduché rozvité vety, – formulovať jednoduché vety, – rozumieť spisovnej podobe jazyka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osvojenie si slovných druhov so svojimi vlastnosťami. (prídavné mená- stupňovanie, slovesá- časovanie.) • Poskytovanie primeraného rečového vzoru deťom v prostredí materskej školy • Vytváranie potrebných podnetov na správny rozvoj rečového prejavu • Udržiavanie dieťaťa v komunikačnom zámere ako prijímateľa informácie, ale aj ako odosielateľa. • Dopĺňanie viet, práca s knihami, textami, časopismi, modernou technológiou na rozvoj spisovného materinského jazyka.

2. PÍSANÁ REČ	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Poznávanie funkcií písanej reči Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – pochopiť, že písaná reč je zdrojom zábavy, hier, príjemných a veselých zážitkov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Presentovanie rôznych žánrov-textov v priebehu vzdelávacej činnosti v materskej škole, ktoré sú vyjadrené grafickou podobou a chápanie ich rozmanitosti, pestrosti. • Využívanie ľudovej a autorskej práce, rozprávok, povestí, príbehov, bájok, z ktorých plynie poučenie pre deti. • Zapájanie modernej technológie • Pochopenie že písaná reč je zdrojom poznatkov, vedomostí, emócií, fantázie, zdrojom praktického využitia a potrebná časť materinského jazyka.
<p>Porozumenie explicitného významu textu – slovná zásoba Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – vysvetliť vlastnými slovami význam slov, ktoré pozná (napr. opisom, použitím synonymických výrazov aj negatívnym vymedzením, teda použitím antonym a i.) – ukázať na obrázku a s oporou o ilustráciu pomenovať a vymenovať mená osôb, zvierat, a vecí, viditeľných činností a podstatných vlastností; na ilustrácii si všimnúť a opísať detaily na základe počutého príbehu, – odpovedať na otázky týkajúce sa vlastných mien, názvov, postáv a objektov, charakteristických vlastností a činností postáv, správne odpovede formuluje v jednoslovných a dvojslovných frázach a v jednoduchých rozvitých vetách, – reprodukovať pomocou ilustrácii a s pomocou učiteľky dôležité udalosti prečítaného textu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rešpektovanie prozódie v reči, uplatňovanie modulácie hlasu, rozdiel medzi rozprávačom a priamou rečou. • Vyvodzovanie významov, nových slov, hľadanie protikladov, prirovnaní, zdobnením, primerané rozvíjanie aktívnej a pasívnej slovnej zásoby prostredníctvom rečových, jazykových, slovných hier, kníh, modernými technológiami, odpovedanie deťom na ich otázky, vhodnými odpoveďami a usmernením. • Aplikovanie kontrolných otázok, rekapitulácia prečítaného, overenie si informácií, ktoré si dieťa osvojilo primeranými, presnými, jasnými otázkami. • Umožnenie rozvíjania slovnej zásoby opisom udalostí, rozprávky, predmetov a javov, ktoré sú deťom blízke (zásada spájania teórie s praxou). • Poskytnúť deťom dostatok podnetov na rozvoj slovnej zásoby názornosťou, multisenzorickým prístupom.
<p>Porozumenie implicitnému významu textu – slovná zásoba Dieťa je schopné v závislosti od stupňa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podnecovanie k: • Indukcii, • dedukcii,

<p>a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na základe vedomostí a skúseností s čítaním predvídať udalosti deja, domýšľať pokračovanie príbehu, formulovať očakávania, opisovať vlastné predstavy, – pochopiť, že informačnokomunikačné technológie slúžia aj na získavanie informácií, žiadať o vyhľadávanie informácií prostredníctvom nich v súvislosti s témami, ktoré ho zaujímajú, – vyjadriť obsahy a zážitky z čítania vo výtvarných činnostiach, – vyjadriť obsahy a zážitky z čítania v dramatických a hudobnopohybových činnostiach. 	<ul style="list-style-type: none"> • analýze, • syntéze prostredníctvom textov, rozprávania, opisu, inštrukcií • vyjadrenie svojich pocitov, emócií, zážitku za pomoci hudobných, výtvarných, dramatických činností.
<p>Znalosť žánrov a jazykových prostriedkov písanej reči Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznať a na požiadanie uviesť názov známej rozprávky, bájky, alebo iného obľúbeného príbehu, primerane vysvetliť – opísať, čím sa líšia od básničiek, – predniesť krátku básničku, riekanku, vyčítanku, hádanku, – vnímať a reprodukovat' charakteristický rytmus viazaného veršovaného textu, – postrehnúť a primerane vysvetliť rozdiel medzi fiktívnymi a skutočnými príbehmi zo života, – predvídať obsah udalosti deja, zápletku, záver príbehu na základe ilustrácie, vlastnej imaginácie a minulých zážitkov, – chápať význam bežných výrazových prostriedkov detskej literatúry (zdrobneniny, citoslovčia, metafory, prirovnania, prívlastky). 	<ul style="list-style-type: none"> • Uplatňovať rytmus, melódiu v jednotlivých žánroch • Vysvetľovanie prenesených významov, symbolov...
<p>Koncept tlače a znalosť knižných konvencií Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -na základe ilustrácie porozprávať vlastný jednoduchý príbeh – v rozhovore s učiteľom správne reagovať na pokyny týkajúce sa správnej manipulácie s knihou. – v kontakte s knihou aktívne používať 	<ul style="list-style-type: none"> • Orientácia v knihách, držanie knihy, čítanie zľava-doprava, zhora- nadol • Umožnenie samotného vyhľadávania a potrebu kníh (knižnica, kútik v triede, pomoc v knižnici) • Zapisovanie inštrukcií (jednoslovne), pomocou piktogramov na tabuľu, nástenku,

<p>výrazy ako kniha, strana, spisovateľ.</p> <ul style="list-style-type: none"> – na základe informácií o knihe identifikovať a priniesť z knižnice známu knihu. – používať knihu správnym spôsobom, – identifikovať niektoré písmená abecedy (napríklad tie, z ktorých pozostáva jeho meno), zapisovať vlastné komunikačné odkazy v nekonvenčnej podobe). 	<p>odkaz pre niekoho.</p>
<p>Fonologické procesy a fonologické uvedomovanie</p> <p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť pseudoslová (umelo vytvorené slová, ktoré nemajú vlastný lexikálny význam, napr. klif, klať...) a slová, ktoré majú význam (les, pes...) či sú rovnaké, alebo rôzne, – diferencovať slabiky – či sú rovnaké alebo rôzne, – vyčleňovať pomocou rytmického sprievodu a pomocou učiteľky v slovách slabiky, rozčleniť zvolené slová na slabiky, – vyčleniť s pomocou (predĺžením trvania jej výslovnosti) alebo bez pomoci začiatočnú hlásku slova, – sprevádzať spievanie piesne alebo recitáciu krátkeho literárneho útvaru rytmickým sprievodom, – rozhodnúť, či dve vybrané slová (napríklad zo známej básničky, riekanky, vyčítanky, hádanky) znejú podobne (na začiatku alebo na konci slova), – priradiť k zadanému slovu slovo, ktoré sa s ním rýmuje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjanie jazykového citu, logického myslenie, cit pre melódiu, rytmus reči, rytmickej štruktúry, výslovnosti jednotlivých hlások prostredníctvom riekaniek, básničiek, rytmizovaním, slabikovaním, slovnými hrami, recitovaním s pomocou, bez pomoci. • Zapájanie hudobno-pohybových činností, rytmizáciu, hru na orffovom inštrumentáriu, tleskaním, dupaním, hraním.
<p>Grafomotorické predpoklady písania</p> <p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kresliť grafomotorické prvky vyžadujúce pohyby dlane a prstov, – kresliť grafomotorické prvky vyžadujúce pohyb zápästia, – pri kreslení a grafomotorických činnostiach sedieť vzpriamene, s primeranou vzdialenosťou očí od podložky, – pri kreslení a grafomotorických činnostiach držať ceruzku správnym spôsobom a vyvíjať primeranú intenzitu tlaku na podložku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjanie grafomotoriky v oblasti výtvarnej a pracovnej oblasti. • Rozvíjanie: • Koordinácie ruka-oko • Koordinácie pohybu zápästia, ruky, ramena • Zapájanie cvičení na uvoľnenie zápästia, ruky, ramena pred písaným kriviek, oblúk, vlnoviek, osmičiek, najskôr vo vzduchu-rozvoj jemnej motoriky, voľne na papieri s využitím vhodného písacieho prostriedku, chôdzou po

	daných útvaroch- rozvoj hrubej motoriky, fixácia.
--	---

2.7.2 Vzdelávacia oblasť MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

Hlavnou úlohou u detí s NKS (najmä u detí s oneskoreným vývinom reči) je tu cielene pôsobiť na rozvoj špecifických matematických schopností, so zámerom predchádzať vzniku porúch učenia, vrátane dyskalkúlie. Dôležitou úlohou je budovanie verbálnej pracovnej pamäte ako schopnosti dočasne podržať informáciu v pamäti na čas, ktorý je nevyhnutý na riešenie komplexnejších úloh (zapamätať si čiastkové kroky, postupy a neskôr ich spracovať pre dosiahnutie celkového riešenia úlohy). Ako predpoklady úspešného osvojenia neskorších aritmetických operácií treba rozvíjať schopnosti ako: automatizácia procedúr (primerane rýchlo pomenovávať farby, predmety, javy, číselný rad, počítať na prstoch a pod.), plynulosť, rýchlosť a presnosť počítania predmetov, prvkov a pod.

1. ČÍSLA A VZŤAHY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – plynulo, primerane rýchlo a presne pomenovávať farby, predmety, javy, počítať na prstoch, pomenovať číselný rad, t.j. vymenovať čísla od 1 do 10 tak, ako idú za sebou, – v obore od 1 do 10 pokračovať od náhodného čísla v numerickej postupnosti po číslo 10, – určiť v obore do 10 počítaním po jednej počet predmetov v skupine, – vytvoriť v obore do 10 skupinu predpísaných predmetov s určeným počtom a zo skupiny predmetov oddeliť skupinu s určeným počtom, – určiť v obore do 6 pomocou hmatu alebo sluchu počet predmetov v skupine a vytvoriť skupinu predmetov s určeným počtom, – pridávať ku skupine a odoberať zo skupiny s počtom prvkov daný počet, – riešiť pomocou určovania počtu kontextové úlohy s jednou operáciou, kde sa pridáva, odoberá, dáva spolu a rozdeľuje, – určiť pre dve skupiny, kde je viac, kde je menej alebo rovnako veľa predmetov podľa zisteného počtu v skupinách (do 10 prvkov v skupine), – určiť pre dve skupiny, kde je viac, kde je menej alebo rovnako veľa predmetov bez určovania ich počtu, 	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávanie farieb, predmetov, počítania na rukách, počítania s pomocou iného predmetu, zadel'ovanie, triedenie, usporadúvanie, porovnávanie, spájanie, rozdeľovanie javov, predmetov, nadpisov.... • Zapájať do riešenie hmat, zrak, sluch. • Hry na obchod, hry v rôznych situáciách (autobus, lekárň, pošta) • Orientácia a pomenovanie číselného radu.

<p>– rozdeliť bez zisťovania počtu predmetov manipuláciou skupinku na 2 alebo 3 skupinky s rovnakým počtom,</p> <p>– rozdeliť bez zisťovania počtu (ak je to možné) skupinku obrázkov na 2 skupinky s rovnakým počtom,</p>	
2 GEOMETRIA A MERANIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <p>– určiť (označiť) objekt na základe opisu polohy pomocou slov a slovných spojení hore, dole, vpredu, vzadu, nad, pod, pred, za, medzi, na (čom, kom), v (čom, kom), vpravo, vľavo, v rohu, v strede (miestnosti, obrázka),</p> <p>– opísať pomocou slov a slovných spojení hore, dole, vpredu, vzadu, nad, pod, pred, za, medzi, na (čom, kom), v (čom, kom), vpravo, vľavo, v rohu, v strede (miestnosti, obrázka) polohu objektu, umiestniť predmet podľa pokynov, dať pokyn na umiestnenie predmetu na určené miesto,</p> <p>– pomocou slov a slovných spojení hore, dole, vpredu, vzadu, nad, pod, pred, za, medzi, na (čom, kom), v (čom, kom), vpravo, vľavo, v rohu, v strede (miestnosti, obrázka...) dokresliť obrázok podľa pokynov, dať pokyn na dokreslenie obrázka na určené miesto,</p> <p>– určiť (prípadne iba hmatom), pomenovať a vymodelovať guľu, kocku, valec,</p> <p>– postaviť stavbu z primeraného množstva (do 10) stavebnicových dielcov podľa predlohy, podľa pokynov, na danú tému,</p> <p>– identifikovať v skupine útvarov kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník,</p> <p>– približne nakresliť kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník,</p> <p>– poskladať z primeraného množstva útvarov obrázkov podľa predlohy, pokynov a na danú tému,</p> <p>– nakresliť, rozlíšiť, vymodelovať a pomenovať rovnú a krivú čiaru,</p> <p>– využívať čiarový pohyb na spájanie bodov do obrazcov, kreslenie obrysov či</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Využívanie: • Umiestňovanie predmetov podľa pokynov, inštrukcií • Opis, vlastnosti geometrických tvarov • Stavanie stavebníc podľa predlohy, neskôr využívania fantázie a predstavivosti pri stavbe • Charakterizovanie geometrických objektov, rozdielov a vlastností • Tvorenie rovinných útvarov • Tvorenie bludiska, spájanie bodiek- vznik obrázka. • Využívanie symbolov v texte • Meranie prostredníctvom hier a špecifických jednotiek dĺžky (špagát, papier) • Porovnávanie, usporadúvanie, triedenie útvarov na základe dĺžky, farby, veľkosti, rozmeru... • Opis polohy osôb v rôznych situáciách

<p>identifikáciu cesty v obrazci (v bludisku, na jednoduchej mape),</p> <ul style="list-style-type: none"> – na základe pokynov daných pomocou symbolov ↓, ←, →, ↑ (alebo pomocou iných dohodnutých symbolov pre pohyb v štvorcovej sieti) sa dokáže pohybovať v štvorcovej sieti, – odmerať vzdialenosť a určený rozmer predmetu (v skutočnosti aj na obrázku), – odhadom a pomocou určenej aj zvolenej neštandardnej jednotky (krok, dlaň, šnúry, pomocný predmet); výsledok merania vysloviť počtom použitých jednotiek merania (v obore do10), odhadom aj meraním porovnať dva predmety podľa veľkosti určeného rozmeru (dĺžka, výška, šírka, hrúbka); výsledok porovnania vysloviť pomocou stupňovania prídavných mien (dlhší, kratší, širší, nižší, užší...); možno použiť gesto (napr. dlhý – ešte dlhší, náhradné formy pre vyjadrenie stupňovania), – pri usporiadaní troch predmetov určiť predmet s najväčším zvoleným rozmerom; túto skutočnosť vysloviť pomocou slov s predponou naj- (najdlhší, najkratší, najužší, najtenší...); v prípade potreby použiť náhradné formy komunikácie, – usporiadať podľa veľkosti určeného rozmeru 3 až 4 objekty, – v usporiadanom rade určiť predmet na základe slov prvý, druhý, tretí, štvrtý, posledný, predposledný, pred, za, hneď pred a hneď za, – opísať polohu predmetu v usporiadanom rade a umiestniť v ňom predmet podľa daných pokynov 	
<p>3 LOGIKA</p>	
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vytvoriť (nakresliť) podľa daného vzoru (do 6 objektov) alebo pravidla jednoduchú postupnosť objektov, – pokračovať vo vytvorenej postupnosti predmetov alebo nakreslenej postupnosti obrázkov; predmety môžu byť celkom odlišné alebo sa líšia iba farbou či 	<ul style="list-style-type: none"> • Hry a činnosti zamerané na dopĺňanie pravidelnosti a určovania vzorov • Zaraďovanie hier a činností pravidelne sa meniacich (drep, skok, beh, kľak) vzorov • Identifikovanie vlastností bežného života • Prenášanie zodpovednosti za seba,

<p>veľkosťou, – objaviť a jednoducho opísať pravidlo postupnosti,</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozhodnúť o pravdivosti (áno/nie, platí/neplatí) jednoduchých tvrdení, – rozhodnúť, či daný objekt má/nemá danú vlastnosť, – zo skupiny objektov vyberať všetky objekty s danou vlastnosťou (napr. farba, tvar, veľkosť, materiál a pod.), – roztriediť objekty v skupine na základe určenej vlastnosti (napr. farba, tvar, veľkosť, materiál a pod.), – vytvoriť dvojicu objektov na základe danej logickej súvislosti. 	<p>skupinu a rozhodovanie sa v prospech triedy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Triedenie predmetov (auta, kocky, chlapci, dievčatá, farby, tvary)
4 PRÁCA S INFORMÁCIAMI	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spontánne prejavovať radosť a záujem o prácu s digitálnymi technológiami, – ovládať základy práce s digitálnymi technológiami, ovládať digitálne hry či používať digitálne animované programy určené pre danú vekovú skupinu a pod., – na niektorej z dostupných digitálnych pomôcok, ktorá simuluje pravouhlý pohyb v štvorcovej sieti (po štvorčekoch aj po vrcholoch), vie pomocou tlačidiel prejsť určenú trasu, a to aj s prekážkami, pri tom zbiera a ukladá určené predmety, dodržiava správne poradie činností; naraz dokáže naplánovať až 4 kroky takejto cesty, – na niektorej z dostupných digitálnych pomôcok vie kresliť, farebne vyplňať uzavreté plochy, vyberať a umiestňovať obrázky. 	<ul style="list-style-type: none"> • Používanie modernej technológie, digitálnych pomôcok pre predškolský vek, digitálne pomôcky

2.7.3 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A PRÍRODA

Vzhľadom na NKS je táto oblasť primerane modifikovaná a zakomponovaná v programoch stimulácie vývinu reči najmä u detí s oneskoreným/obmedzeným vývinom reči. V popredí je tu najmä lexikálno-sémantická a morfológicko-syntaktická rovina jazyka a jej rozvoj.

1 VNÍMANIE PRÍRODY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozprávať o prírodných reáliách známeho okolia, 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentovanie predstáv detí o predmetoch, prírodných činnostiach, situáciách, javoch, ktoré sa dejú v prírode

<ul style="list-style-type: none"> – triediť prírodné reálie podľa rôznych identifikovaných znakov, – odlišovať živé od neživých súčastí prírody, – vymenovať ročné obdobia, – uvedomovať si zmeny v prírode počas roka, – identifikovať prvky počasia a realizovať krátkodobé pozorovania zmien v počasi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sledovanie prírodných zmien prostredníctvom vychádzky do blízkeho okolia • Odlišovanie živej a neživej prírody • Diskutovanie, rozhovor o počasi, oblačnosti, slnku
2 RASTLINY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identifikovať rôznorodosť rastlinnej ríše, – vymenovať potravinový a technický úžitok niektorých úžitkových rastlín a húb, – rozpoznať vybrané poľnohospodárske rastliny, – rozpoznať rôzne druhy ovocia a zeleniny a uvedomiť si význam ich konzumácie pre správnu životosprávu, – pozorovať životné prejavy rastlín (klíčenie a rast) 	<ul style="list-style-type: none"> • Porovnávanie rastlín, stonky, listy, kvety, plody • Rozdielnosť medzi liečivými, úžitkovými, jedovatými, poľnohospodárskymi rastlinami a ich význam, využitie, charakteristika • Spoznávanie ovocia, zeleniny, zapájaním chute a poznať ich pôvod • Skúmanie, experimentovanie s klíčením, rastom jednotlivých rastlín • Huby a ich delenie a využitie
3 ŽIVOČÍCHY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identifikovať rôznorodosť živočíšnej ríše, – identifikovať niektoré životné prejavy živočíchov, – na základe pozorovania identifikovať rozdiely medzi živočíchmi v spôsobe ich pohybu, – uvedomiť si, že rôzne druhy živočíchov vyžadujú pre svoj život rôzne druhy potravy, – rozpoznať mláďatá vybraných živočíšnych druhov a pomenúvať ich, – opísať spôsoby starostlivosti o niektoré živočíchy, – identifikovať rôznorodosť spôsobu života živočíchov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozorovanie, poznávanie (spôsob ich života, podľa druhov, podľa veľkosti) živočíchov v blízkosti prostredníctvom vychádzky
4 ČLOVEK	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – detailnejšie pozorovať a s pomocou 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozoznávanie, a pomenovanie poznávanie základných

<p>pomenovať základné pozorovateľné časti ľudského tela (napr. viečka, obočie, zuby, jazyk, rameno, lakeť, predlaktie, päšť, dľaň, palec, ukazovák, prostredník, malíček, chrbát, hrudník, brucho, stehno, koleno, lýtko, členok, päta),</p> <p>– pozorovať a s pomocou opisovať prejavy života človeka (nádyh, výdyh, tlkot srdca).</p>	<p>anatomických funkcií</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prejavy života (pohyb, dýchanie, príjem potravy, vylučovanie) • Diskusia, rozhovor, beseda o procesoch v našom ľudskom tele
5 NEŽIVÁ PRÍRODA	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <p>– uviesť príklady, kde sa v prírode nachádza voda,</p> <p>– opísať význam vody pre rastliny, živočíchy a človeka,</p> <p>– uviesť príklady javov, v ktorých je možné vnímať prítomnosť vzduchu,</p> <p>– opísať Zem ako súčasť vesmíru.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zisťovanie, rozvíjanie predstáv detí o prírode, vode a jej premenách • Diskusia, rozhovor, beseda, vychádzka s cieľom poukázania na nebezpečenstvo znečistenia prírody, vody, ich funkcie a potreby pre človeka • Diskusia, rozhovor a vytváranie situácií v ktorých deti objavia prítomnosť vzduchu • Diskusia, rozhovor o zemi, vesmíre, slnku, hviezdach a možnostiach ich sledovania. • Planéty, mesiac, obežnice (návšteva planetária, hvezdárne, beseda s odborníkom)
6 PRÍRODNÉ JAVY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <p>– pozorovať vybrané prírodné javy prostredníctvom postupov, ktoré vytvára učiteľka (svetlo a tieň, teplo a horenie, topenie a tuhnutie, vyparovanie, rozpúšťanie, zvuk, sila a pohyb).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Spoločné skúmanie v edukačných aktivitách a vychádzkach: • Svetlo –tieň, teplo- horenie, topenie- tuhnutie, vyparovanie, rozpúšťanie látok, zvuk, sila, pohyb, magnetizmus, voľný pád- experimentáciou, pokusom- omylom, zámerne vytváraným takých situácií, ktoré vedú deti k objavovaniu, chápaniu.

2.7.4 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Vzhľadom na NKS je táto oblasť primerane modifikovaná a zakomponovaná v programoch stimulácie vývinu reči najmä u detí s oneskoreným/obmedzeným vývinom reči. V popredí je tu najmä lexikálno-sémantická a morfológicko-syntaktická rovina, pragmatická rovina jazyka a ich rozvoj.

1 ORIENTÁCIA V ČASE	
----------------------------	--

VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opísať režim dňa, – rozprávať o svojich záľubách aj povinnostiach, – správne používať pojmy včera, dnes a zajtra, – uviesť, koľko má rokov, poznať ročné obdobie, príp. aj mesiac svojho narodenia, – orientovať sa na elementárnej úrovni v časových vzťahoch dňa, týždňa, mesiaca a roka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisovanie jednotlivých činností, režim dňa doma a v materskej škole • Diskusia o priebehu dňa, činnostiach • Povinnosti počas dňa • Opis, plány na prázdniny, rodokmeň s využitím slov včera, dnes, zajtra, potom, hneď • Upozorňovanie na sviatky štátu, sviatky spoločnosti, cirkevné sviatky, sviatky v rodine, priateľov a jednotlivcov v triede • Meranie času hodinami, kalendárom.
2 ORIENTÁCIA V OKOLÍ	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opísať interiér a exteriér materskej školy alebo inej známej budovy, – opísať známe trasy na základe orientačných bodov, – uviesť adresu svojho bydliska, – poznať verejné inštitúcie a služby vo svojom okolí a účel, na ktorý slúžia (napr. obchod, polícia, pošta, lekárska ambulancia a iné podľa lokálnych podmienok). 	<ul style="list-style-type: none"> • Opis budov, trás, ciest (domov, do materskej školy, v blízkom okolí) • Vytvoriť plán mesta, obce, okolia • Poznávanie lokálnych inštitúcií, pamiatok prostredníctvom vychádzky • Diskusia, rozhovor, zážitkové učenie, kooperatívne učenie o polícii, hasičoch, pošte v okolí a ich fungovanie, povinnosti
3 DOPRAVNÁ VÝCHOVA	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať nebezpečenstvá súvisiace s cestnou premávkou, – poznať a dodržiavať základné pravidlá správania účastníkov cestnej premávky týkajúce sa chodcov, – poznať a dodržiavať základné pravidlá správania účastníkov cestnej premávky týkajúce sa cyklistov, kolobežkárov, korčuliarov, – poznať a dodržiavať základné pravidlá správania v úlohe cestujúceho v hromadnej doprave a v úlohe spolujazdca, – poznať rôzne druhy dopravných prostriedkov, – poznať význam vybraných dopravných 	<ul style="list-style-type: none"> • Dieťa ako: • Chodec- rozhovor, diskusia o pohybe na cestnej premávke, reflexné prvky, rozdiel medzi cestou a chodníkom pre chodcov • Cyklista- rozhovor, diskusia o pohybe na ceste modelovými situáciami, zážitkovým učením, reflexné prvky a ochranné pomôcky • Spolujazdec- dieťa ako účastník hromadnej dopravy, práva, povinnosti, správanie, bezpečnosť • Oboznamovanie sa s dopravnými značkami, predpismi pre chodcu, cyklistu

značiek.	
4 GEOGRAFIA OKOLIA	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pri opise krajiny používať pojmy ako vrch, les, pole, lúka, potok, rieka, jazero, rybník, – poznať najznámejšie prírodné krásy regiónu, napr. rieku, ktorá preteká cez daný región, pohorie či vodnú plochu. Poznať najznámejšie prírodné krásy našej vlasti, napr. Vysoké Tatry alebo Dunaj. 	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávanie blízkeho okolia: lúky, lesy, potoky, jazerá, rieky, vrchy v regióne • Témy na spracovanie: prírodné krásy našej krajiny • Spoznávanie aj najznámejšie prírodné krásy v diskusií, rozhovore
5 HISTÓRIA OKOLIA	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vymenovať niektoré historicky významné lokálne objekty, napr. hrad, zámok, – uviesť príklad tradičnej regionálnej kultúry podľa miestnych podmienok. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentácia, (návšteva) lokálnych objektov (hrad, zámok, zrúcanina) • Rozhovor, diskusia, kooperatívne učenie o minulosti • Uplatňovanie zvykov, tradícií • Spoznávanie folklóru regióna
6 NÁRODNÉ POVEDOMIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznať štátne symboly Slovenskej republiky – zástava, hymna, – poznať významné dominanty hlavného mesta Bratislavy, napr. Bratislavský hrad, rieku Dunaj. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovať národné povedomie • Oboznamovať s jednotlivými štátnymi symbolmi, ktoré sa nachádzajú aj v triede • Hlavné mesto- Bratislava
7 ĽUDIA V BLÍZKOM A ŠIRŠOM OKOLÍ	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vymenovať členov blízkej rodiny, identifikovať príbuzenské vzťahy v blízkej rodine, – predstaviť sa deťom i dospelým, osloviť menom rovesníkov v triede, poznať mená učiteľiek v triede, – nadväzovať adekvátny sociálny kontakt (verbálny i neverbálny) s inými osobami – deťmi i dospelými. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentovanie individuálnej skúsenosti dieťaťa so svojou rodinou, rodinných väzbách (napr. rodičia, súrodenci, starí rodičia, prarodičia) aj na základe využitia fotografií z rodinného prostredia). • Oslovovanie rovesníkov menom, používanie zodpovedajúceho oslovenia učiteľiek, riaditeľky materskej školy aj nepedagogických zamestnancov. • Nadväzovanie kontaktu s inými

	<p>osobami s využitím adekvátnych verbálnych prejavov (oslovenie, predstavenie sa menom a priezviskom) a neverbálnych prejavov, (zrakový kontakt, mimika – aj úsmev, gestikulácia a pod.) napr. aj prostredníctvom rolových hier.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprostredkovanie skúsenosti o ľuďoch so zdravotným znevýhodnením a ľuďoch z kultúrne rozmanitých prostredí žijúcich medzi nami.
8 ZÁKLADY ETIKETY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvoliť si vhodný pozdrav vzhľadom na aktuálnu situáciu a odzdraviť primerane situácii, – používať prosbu, poďakovanie, ospravedlnenie vzhľadom na aktuálnu situáciu, – rešpektovať dohodnuté pravidlá spoločensky prijateľného správania, – správať sa ohľaduplne k deťom i dospelým. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vytváranie situácií, v ktorých deti uplatnia vhodné pozdravy, poďakovania, modely etického správania • Sledovanie jednotlivých modelov správania sa prostredníctvom televízie, médií, internetu • Uplatňovanie týchto foriem správania v rolových hrách • Hodnotenie kladného a záporného modelu správania z kníh, televízie, médií • Zautomatizovanie slov poďakovania, poprosenia, pozdravu, gratulácie
9 ĽUDSKÉ VLASTNOSTI A EMÓCIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identifikovať pozitívne a negatívne ľudské vlastnosti, – spolupracovať v skupinovej činnosti na základe osobnostných predpokladov, – sústrediť sa na činnosť na základe zapojenia vôľových vlastností, – dokončiť individuálnu alebo skupinovú činnosť, – vyjadriť pocity zo zážitku, vypočutej rozprávky alebo príbehu – pozitívne i negatívne, – reagovať spoločensky prijateľným spôsobom na aktuálne prejavy emócií – 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozitívne, negatívne hodnotiť • Triedenie kladných a záporných vlastností z kníh, médií, odporovaných foriem správania iných ľudí • Kooperovanie v hrách • Rolové hry • Koncentrácia na hru, hodnotenie prežívaných emócií- kladných, záporných • Rozdiely medzi: radosťou- smútkom, strachom, hnevom) • Vyjadrovanie svojich pociťov v akejkol'vek ľudskej situácii

pozitívne i negatívne, – opísať aktuálne emócie.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjanie empatie u detí
10 PROSOCIÁLNE SPRÁVANIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – v dialógu vie vypočúť iných (deti i dospelých), – rozlišovať vhodné a nevhodné správanie, – požiadať o pomoc, keď si to situácia vyžaduje a poďakovať za pomoc od druhých, – poskytnúť pomoc iným, – obdarit' druhých, – podeliť sa o veci, – oceniť dobré skutky, – presadzovať sa v hre alebo v činnosti spoločensky prijateľným spôsobom, – nenásilne riešiť konflikt, – odmietat' nevhodné správanie, – odmietat' kontakt s neznámymi osobami, – uvedomovať si na elementárnej úrovni dôsledky svojho správania, – poznať na elementárnej úrovni svoje práva a splniteľné povinnosti.	<ul style="list-style-type: none"> • Aktívne počúvanie, aktívne zapájanie sa do riešenia problému, vyjadrovania svojich zážitkov, prežitých udalostí • Poskytovanie pomoci, podpory spolužiakovi v hre, pri práci, v komunikácii • Rešpektovanie sa navzájom • Usmernenia, zdravé presadzovania sa, opisovania kladného a záporného správania • Rolové hry • Kooperatívne učenie • Pomoc • Rozvíjanie prijateľného spôsobu správania

2.7.5 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SVET PRÁCE

Vzhľadom na NKS je táto oblasť primerane modifikovaná a zakomponovaná v programoch stimulácie vývinu reči najmä u detí s oneskoreným/obmedzeným vývinom reči. V popredí je tu najmä lexikálno-sémantická a morfológicko-syntaktická rovina jazyka, rozvoj jemnej motoriky a grafomotoriky.

1 MATERIÁLY A ICH VLASTNOSTI	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – vymenovať rôzne prírodné materiály (napr. kameň, drevo, uhlie, slama, šúpolie, perie, vlna a pod.), – vhodne využívať či spracúvať materiály pri modelovaní objektov alebo výrobe jednoduchých nástrojov, – opisovať predmety a ich rôzne vlastnosti.	<ul style="list-style-type: none"> • Skúmanie vlastností rôznych predmetov a následné triedenie podľa materiálov, z ktorých sú vyrobené. • Skúmanie rôznych druhov materiálov a uvažovanie o možnostiach ich použitia, pričom ide prednostne o prírodné materiály: kameň, drevo, uhlie, slama, šúpolie, perie, vlna a pod. • Rozoberanie možností využitia rôznych materiálov pri tvorbe špecifických výrobkov so

	<p>zdôvodňovaním využitia vlastností, ktorými sa daný materiál líši od iných.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skúmanie človekom upravených materiálov: papier, plasty, sklo, kovy, textil a pod. Na základe rozpoznávania rôznych materiálov smerujeme k rozvoju recyklačných spôsobilostí – k triedeniu odpadu.
2 KONŠTRUOVANIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – chápať technický náčrt ako návod pre vytvorenie predmetu, – podľa návrhu (schémy, náčrtu, predlohy) zhotoviť daný predmet, – pracovať podľa jednoduchého kresleného postupu, – vytvoriť jednoduchý výrobok a pomenovať jeho účel, – jednoducho s pomocou opísať postup zhotovenia vybraných výrobkov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Všímanie detailov • Pracovanie podľa predlohy, inštrukcie • Konštruktívne hry (lego, stavebnice na dané témy) • Skladanie papiera, sadenie semien • Riešenie technických problémov v diskusii • Rozvíjanie efektívnosti pri práci s materiálom, s nástrojom, náradím • Upozornenie na dodržiavanie ochrany pri práci, čistoty prostredia a čistoty tela po práci
3 UŽÍVATEĽSKÉ ZRUČNOSTI	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – používať náradie a nástroje pri príprave, úprave predmetu alebo materiálu, – manipulovať s drobnými predmetmi a rôznymi materiálmi, – používať predmety dennej potreby v domácnosti a aj elementárne pracovné nástroje v dielni či záhrade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vyberanie, používanie rôzneho náradia a jeho bezpečné používanie • Rozvoj jemnej motoriky (navliekanie, prevliekanie, skladanie...) • Oboznámenie sa s hrablami, motykou, lopatou, skrutkovačmi, ihlou, niťou a inými. • Práca s modernou technológiou a jej aplikácia v praxi • Konštrukčné hry zamerané na hojdačky, zdvíhačky...
4 TECHNOLÓGIE VÝROBY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identifikovať suroviny potrebné na 	<ul style="list-style-type: none"> • Sprostredkovanie vedomostí o výrobe niektorých vybraných výrobkov (napr. výroba múky z obilia a chleba z múky; výroba

prípravu niektorých vybraných bežne používaných výrobkov	masla zo smotany; výroba džúsu z ovocia; výroba recyklovaného papiera z novin; príprava čaju zo sušených bylín; sušenie liečivých bylín, húb a ovocia a pod.), pričom realizovateľné postupy sa uskutočňujú spoločne a o postupoch prebieha diskusia.
5 REMESLÁ A PROFESIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznať niektoré tradičné remeslá, – vymenovať niektoré profesie a vedieť opísať základnú pracovnú náplň vybraných profesií (napr. lekár, šofér, učiteľ, policajt) 	<ul style="list-style-type: none"> • Tradičné remeslá – opis prípravy vybraných produktov, napr. tehliarstvo, hrnčiarstvo, tkáčstvo, košíkárstvo . • Diskutovanie o rôznych súčasných povolaniach – predstavy detí o pracovnej náplni vybraných povolanií; pozornosť sa sústreďuje na aktuálne skúsenosti detí s danými povolaniami. Obsah pracovnej náplne a význam vybraných profesií lekár, šofér, učiteľ, policajt atď., podľa možností sprostredkovanie obsahu a významu povolania. • Exkurzia, beseda

2.7.6 Vzdelávacia oblasť UMENIE A KULTÚRA

Pokiaľ ide o NKS, treba zdôrazniť veľký význam rytmických cvičení u detí s poruchami plynulosti reči (vývinovými neplynulosťami, prípadne začínajúcou zajakavosťou a brblavosťou) aj akcentovanie významu prozodických faktorov v reči u detí s oneskoreným/narušeným vývinom reči a rozvíjanie jemnej motoriky u detí s nesprávnou výslovnosťou.

1 HUDOBNÁ VÝCHOVA	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Rytmické činnosti</p> <p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – auditívne vnímať rytmus, – napodobňovať rytmus a jednoduchú rytmickú zostavu, – realizovať rytmické pohyby (chôdza, beh) na zvukový podnet, – vokálne rytmizovať riekanky rôzneho druhu v 2/4 aj v 3/4 takte, 	<ul style="list-style-type: none"> • Dialogické hry • Hry na rozvoj vnímanie • Rozvíjanie sluchovej diferenciacie prostredníctvom hier, činností zo zvukom • Dupkanie, rytmizovanie, tleskanie rukami, orffovým inštrumentárium • Vokálne, rytmický spievať piesne • Vytvárať sprievod k piesňam

<p>– s pomocou realizovať rytmický sprievod k riekankám a piesňam.</p> <p>Vokálne činnosti -spievať piesne a riekanky -napodobňovať hry s hlasom</p> <p>Inštrumentálne činnosti Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – rozlišovať a identifikovať zvuky nástrojov Orffovho inštrumentára, – využívať hudobné nástroje Orffovho inštrumentára na vyjadrenie charakteru, nálady piesne či skladby, – zvládať s pomocou jednoduché inštrumentálne sprievody k piesňam a riekankám.</p> <p>Percepčné činnosti Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – rozoznávať prítomnosť a absenciu zvukových podnetov z blízkeho okolia, – reagovať na zvukový alebo rečový podnet podmienenou reakciou, – porovnávať dva zvukové podnety a určovať, či sú rovnaké, – lokalizovať zvukový alebo rečový zdroj, – identifikovať zvuk, – diferencovať počet počutých zvukových podnetov, – vnímať a rozlišovať zmeny v tempe, dynamike a dĺžke dvoch zvukových alebo rečových podnetov, – aktívne počúvať hudobné skladby pre deti, piesne a spev učiteľky, – vyjadrovať zážitky z počúvanej hudby verbálne, pohybom alebo inými umeleckými výrazovými prostriedkami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hry na telo • Detské piesne, ľudové piesne, moderné piesne a vokálne predvedenie • Spev v rozsahu c1-c2 • Hry s hlasom • Dychové cvičenia • Imitovanie a počúvanie rôznych zvukov v prostredí a okolí • Využívanie základných nástrojov Orffovho inštrumentára, ich identifikácia vizuálne i sluchom, zvládanie techniky hrania na ne. Vytváranie situácií a podmienok na vnímanie rôznych zvukov, počet zvukových podnetov, rozvíjanie sluchovej pozornosti detí. Prezentovanie rôznych dvojíc zvukov, ktoré sa výrazne líšia (napr. bubon – píšťalka, bubon – zvonenie kľúčov), ktoré sú si podobné (napr. bubon – klopanie kladivom na drevo). • Rozlišovanie rôznych zvukov (zvieratá, hudobné nástroje) v hre • Rozvíjanie tempa, dynamiky, dĺžky • Počúvanie a oboznamovanie sa s predstaviteľmi hudby • Spájať hudbu s výtvarnou, literárnou alebo pohybovou zložkou • Identifikovať ženský, mužský, detský spev, hlas.
---	---

<p>Hudobno – pohybové činnosti Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – vyjadrovať charakter piesní a hudby prirodzeným kultivovaným pohybom, – využívať tanečné prvky v jednoduchých choreografiách, – imitovať pohyb v hudobnopohybových hrách.</p> <p>Hudobno – dramatické činnosti Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – vyjadrovať piesne, riekanky a hudobné skladby prostriedkami hudobnej dramatiky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osvojovanie si správneho tanečného držania tela, kultivovaného pohybu pri pohybovom stvárnení obsahu riekaniek, piesní a hudby. Imitačné osvojovanie tanečných prvkov: tanečná chôdza, tanečný beh, prísunový krok (dopredu, dozadu a do strán), poskočný krok, cval, točenie vo dvojici, točenie na mieste, pohupy v kolenách, úklony pri jednoduchých tanečných choreografiách. Kombinovanie hry na telo (tlieskanie, plieskanie, dupanie) s tanečnými prvkami. Imitovanie pohybu, resp. podnecovanie k tvorbe vlastného pohybového stvárnenia v rámci dodržiavania pravidiel v hudobno-pohybových hrách. • Stvárňovanie detských piesní a skladbičiek primeranými dramatickými výrazovými prostriedkami. Vykresľovanie prostredia, nálady a postáv v hudobno-dramatických celkoch a hudobných rozprávkach – spoločný výber vhodnej hudby.
<p>2 VÝTVARNÁ VÝCHOVA</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Výtvarné činnosti s tvarom na ploche Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – skladať tvary, skladaním vytvoriť nový tvar (napr. geometrické tvary) a pomenovať ho, – vystrihovať časti obrázkov, – spájať časti obrázkov lepením, – dotvárať tvary kresbou (maľbou) a pomenovať výsledok, – dopĺňať neurčitý tvar.</p> <p>Výtvarné činnosti s tvarom v priestore</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skladanie tvarov- novotvary • Dokresľovanie, domaľovávajúce, odtlačky, dekalka, čarbanice, krkváže

<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – modelovať tvary z mäkkej modelovacej hmoty, – skladať, spájať z rôznych materiálov priestorovú zostavu, pomenovať ju.</p> <p>Výtvarné činnosti s farbou Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – pomenovať základné a zmiešané farby, – ovládať základy miešania farieb, – ovládať niekoľko techník maľovania, – farbami vyjadrovať pocity, – hravo experimentovať s farbami.</p> <p>Spontánny výtvarný prejav Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – výtvarne vyjadriť svoje predstavy o svete, – nakresliť postavu, – používať rôzne maliarske nástroje, – opísať obsah kresby.</p> <p>Synestézia (medzizmyslové vnímanie) Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – reagovať výtvarnými prostriedkami na zmyslové podnety.</p> <p>Vnímanie umeleckých diel Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS: – slovne opísať obraz, sochu, dizajn (predmet) a architektúru, – reagovať výtvarnými prostriedkami na výtvarné dielo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Modelovanie z modelovacej hmoty na voľnú tému, podľa predlohy, inštrukcie • Vytváranie objektov lepením, spájaním, upevňovaním • Skladanie loďky, čiapky podľa inštrukcií • Pomenovanie farieb • Miešanie farieb • Experimentácia s farbami • Hry s farbami • Osvojovanie si návyku držania maliarskeho nástroja • Osvojenie aktivít na spontánnu kresbu, maľbu, modelovanie s využitím svojich citov, emócií, postojov • Kreslenie postavy človeka, zvierat a bez vystihnúť proporcií • Používanie čiar, bodov, kreslenie s pomocou • Upevňovanie návyku správneho držania kresliaceho nástroja • Frotážovanie (výber materiálu, postup, realizácia) • Farebné vyjadrenie (kyslosť-žltá-citrón) • Vnímanie, opis, rozhovory o výtvarnom diele • Návšteva galérie/výstavy • Vnímanie detailov, rozdielnosti jednotlivých diel
---	---

2.7.7 Vzdelávacia oblasť ZDRAVIE A POHYB

Vzhľadom na NKS je táto oblasť primerane modifikovaná a zakomponovaná v programoch stimulácie vývinu reči najmä u detí s oneskoreným/obmedzeným vývinom reči. Cieľavedomé rozvíjanie koordinovaných pohybov tela, zdokonaľovanie pohybových

schopností a zručnosťami významne prispieva k rozvoju celkového motorického vývinu dieťaťa s NKS.

1 ZDRAVIE A ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vysvetliť, prečo je pohyb dôležitý pre zdravie človeka, – uvedomovať si správne držanie tela v stoji a v sede, – identifikovať typické znaky ochorenia a zdravia, – uvádzať príklady zdravej a nezdravej výživy, – identifikovať zdravie ohrozujúce situácie, – opísať jednoduchú prevenciu prenesenia infekčného ochorenia (napr. nekýcham na druhého), – prevencia vzniku zubného kazu (čistím si zuby 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentačné zručnosti o význame pohybu pre zdravie (lepšia práca srdca, pľúc, svalov). • Rozvíjanie pohybových schopností (kondičných a koordinačných) vhodne zvolenými telesnými cvičeniami; ich úroveň deti prejavujú v súťažiach, kde im učiteľka vysvetľuje rozdiel medzi víťazstvom a prehrou. • Každodenné realizovanie zdravotných cvičení správneho držania tela v rôznych polohách (stoj, sed, ľah), súčasťou aktivít sú relaxačné a uvoľňovacie cvičenia. Základné znaky choroby a jej vplyvu na denný režim. • Charakterizovanie zdravého a nezdravého stravovania, významu rovnováhy príjmu a výdaja energie (obezita a podvýživa), pitného režimu. Príklady zdravie ohrozujúcich situácií (poštípanie hmyzom, popálenie, poranenie atď.), vrátane prípadov detí a ich vlastnej skúsenosti. • Upevňovanie hygienických návykov, objasňovanie významu prevencie chorôb (napr. umývanie rúk ako prevencia pred infekčnými chorobami, otužovanie, pravidelný pohyb; čistenie zubov a obmedzenie konzumácie sladkostí ako prevencia pred zubným kazom a pod.).
2 HYGIENA A SEBAOBSLUŽNÉ ČINNOSTI	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osvojiť si základné hygienické návyky (použitie toalety a toaletného papiera, umývanie rúk po použití toalety, 	<ul style="list-style-type: none"> • Dodržiavanie základných hygienických návykov pri použití toalety a toaletného papiera, umývanie rúk po použití toalety, umývanie rúk pred jedlom a po

<p>umývanie rúk pred jedlom a po zašpinení sa atď.),</p> <ul style="list-style-type: none"> – ovládať základné sebaobslužné činnosti, – aktívne sa zúčastňovať na príprave stolovania (desiata, obed, olovrant), používať príbor a dodržiavať čistotu pri stolovaní, – udržiavať poriadok vo svojom okolí. 	<p>zašpinení sa. Osvojovanie a zdokonaľovanie sebaobslužných činností ako obliekanie, vyzliekanie, prezúvanie, zaväzovanie šnúrok, základov stolovania (držanie príboru, použitie servítky, držanie hrnčeka či pohára pri pití) v každodennom režime materskej školy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upratovanie hračiek po ich použití a udržiavanie poriadku vo svojom okolí.
<p>3 POHYB A TELESNÁ ZDATNOSŤ</p>	
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Dieťa je schopné v závislosti od stupňa a charakteru NKS:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vykonať základné polohy a postoje podľa pokynov: stoj, drep, kľak, sed, ľah, – ovládať správnu techniku chôdze a behu, – ovládať skok znožmo a skok cez prekážku, – ovládať rôzne techniky lezenia, plazenia a preliezania, – manipulovať s náčiním: hádzanie, chytenie, podávanie, odrážanie, preskakovanie atď., – ovládať tieto jednoduché akrobatické zručnosti: stoj na jednej nohe, obrat okolo výškovej osi, – rytmicky správne využívať základné lokomočné pohyby a tanečné kroky na hudobný sprievod, – dodržiavať pravidlá v pohybových hrách, -zvládnuť turistickú vychádzku 	<ul style="list-style-type: none"> • Osvojovanie základných pojmov, termínov súvisiacich s pohybom a telesnou zdatnosťou (stoj, kľak, drep, ľah, upažiť, pripažiť, vzpažiť...) • Osvojovanie a zdokonaľovanie správnej techniky základných lokomočných pohybov (beh rýchly a pomalý, slalomový beh, beh cez prekážky, beh zo štartu do cieľa) prostredníctvom vhodných telesných cvičení a pohybových hier. • Osvojovanie motorickej koordinácie cvičeniami obsahujúcimi skoky znožmo na mieste, skoky znožmo z miesta do diaľky, skoky zo zvýšenej podložky, skoky na jednej nohe, preskakovanie prekážok, využívanie rôznych techník lezenia, podliezania a preliezania aj náradie a náčinie. Manipulovanie s náčiním: hádzanie lopty jednoručne a obojručne, hádzanie a chytenie lopty vo dvojiciach, hádzanie lopty na cieľ, podávanie lopty • Akrobatické cvičenia • Osvojovanie si rytmizácie 2/4 takte- hudobno-pohybové hry, tanec, • Fair-play

3 Charakteristika školského vzdelávacieho programu pre deti s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami pre predprimárne vzdelávanie

3.1 Špecifické ciele výchovy a vzdelávania detí s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

Vytvoriť podmienky pre docielenie čo najlepšej sociálnej adaptácie a samostatnosti v dospelosti,

- kompenzovať poškodené schopnosti,
- habilitačne rozvíjať zaostávajúce vývinové schopnosti,
- znížiť výskyt druhotných problémov (napr. správania),
- vytvoriť základy adaptívneho správania prostredníctvom výučby každodenných praktických schopností pomocou špeciálnych metód,
- cielene rozvíjať sociálne zručnosti a komunikačnú schopnosť,
 - korigovať neadekvátne správanie dieťaťa,
- predchádzať vytváraniu stereotypného správania,
- vytvoriť špecifické, protetické, augmentatívne prostredie, nástroje, metódy správneho návykového systému a osvojenia si jeho použitia.

Z hľadiska nerovnomernej štruktúry schopností detí s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (ďalej aj „AU alebo ďalšími PVP“) je prvoradým cieľom rozvíjanie

- zaostávajúcich oblastí,
- rozvíjanie priemerných, resp. vynikajúcich schopností.

3.2 Profil absolventa

Profil absolventa dieťaťa s AU alebo ďalšími PVP predprimárneho vzdelávania je koncipovaný s ohľadom na kľúčové kompetencie dieťaťa podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016) prostredníctvom kompetencií uvedených v nasledujúcej tabuľke:

1. Psychomotorické kompetencie	Dieťa s AU alebo ďalšími PVP na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia <ul style="list-style-type: none">– používa v činnosti všetky zmysly, nie súčasne viaceré, s ohľadom na individuálne, senzorické špecifiká,– ovláda pohybový aparát a telesné funkcie,– prejavuje túžbu a ochotu pohybovať sa,– ovláda základné lokomočné pohyby,– využíva globálnu motoriku prekonávaním prírodných a umelých prekážok,– orientuje sa v známom priestore
2. Komunikačné kompetencie	Dieťa s AU alebo ďalšími PVP na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia <ul style="list-style-type: none">– vyjadruje svoje potreby slovne alebo pomocou augmentatívnej a/alebo alternatívnej komunikácie (podporné a náhradné spôsoby komunikácie),– chápe a vykoná jednoduché situačné inštrukcie viazané k daným režimovým aktivitám,

	<ul style="list-style-type: none"> – učí sa receptívnu reč podľa svojej aktuálnej vývinovej úrovne, – odpovie na jednoduchú otázku – funkčne.
3. Matematické kompetencie a kompetencie v oblasti vedy a techniky	<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru zdravotného postihnutia – vytvára poradie predmetov podľa určitého pravidla,</p> <ul style="list-style-type: none"> – v hre a rôznych situáciách uplatňuje pojmy na vyjadrenie množstva a čísla.
4. Digitálne informačné kompetencie	<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru zdravotného postihnutia – naučí sa cielene pracovať určitý čas za stolom (individuálne),</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvláda základy ovládania digitálnych technológií, – využíva rôzne zdroje získavania informácií aj mimo materskej školy (od blízkych osôb, z detských kníh, časopisov a encyklopédií, prostredníctvom informačnokomunikačných technológií, z rôznych médií).
5. Kompetencie učiť sa, riešiť problémy, funkčne používať úsudok	<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru zdravotného postihnutia – učí sa pod učiteľovým vedením,</p> <ul style="list-style-type: none"> – uplatňuje organizovanú štruktúru miesta, času a postupu činnosti, – sústreď sa primerane dlhý čas na hru a na zámernú riadenú výchovno-vzdelávaciu činnosť, – prejavuje aktivitu v individuálnom učení sa, – hodnotí vlastný výkon, teší sa z vlastných výsledkov, – zvláda základy učenia sa pod vedením učiteľa, – rieši s pomocou učiteľa problémy v osobnej a spoločenskej rovine, – rieši jednoduché problémové úlohy, – poznáva účel predmetov, – manipuluje s nimi podľa ich účelu, – poznáva, čo je dobré/zlé na veciach, osobách, – objavuje a nachádza funkčnosť vecí, – využíva naučené pojmy, znaky a symboly, – pozoruje, – kladie otázky.
6. Sociálne a personálne kompetencie	<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru zdravotného postihnutia – uvedomuje si vlastnú identitu (v závislosti od stupňa a charakteru svojho postihnutia),</p> <ul style="list-style-type: none"> – vyjadruje svoje pocity, – poznáva, čo sa mu páči/nepáči, vyjadruje svoje potreby, – požiada vhodným spôsobom o pomoc, keď si to situácia vyžaduje, – používa základné spoločenské konvencie, – hrá sa vo dvojici,

	– nadväzuje očný kontakt.
7. Občianske kompetencie	Dieťa s AU alebo ďalšími PVP na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru zdravotného postihnutia – poznáva, čo je správne/nesprávne, – poznáva, čo je dobré/zlé, – rešpektuje dohodnuté pravidlá spoločensky prijateľného správania, – spoznáva základné pojmy z najbližšieho okolia, rodiny.
8. Pracovné kompetencie	Dieťa s AU alebo ďalšími PVP na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru svojho znevýhodnenia – poznáva účel predmetov, – manipuluje s nimi podľa ich účelu, – naučí sa pracovať s hračkami, knihou, učebnými pomôckami, – osvojuje si pracovné správanie, pracovné návyky, – naučí sa pracovať určitý čas cielene, individuálne za stolom, – zapája sa adekvátne na určitý čas do spoločných aktivít.

3.3 Vzdelávacie štandardy

Deti s AU alebo ďalšími PVP v predprimárnom vzdelávaní nepostupujú podľa obsahového a výkonového štandardu Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016). Vzhľadom na charakter postihnutia pre deti s AU alebo ďalšími PVP je určený obsah vzdelávania a špecifické ciele vzdelávania týmto vzdelávacím programom. Obsah vzdelávania sa chápe ako záväzok pre učiteľa. Obsahuje základný rozsah učiva, ktoré má dieťa s AU alebo ďalšími PVP prostredníctvom špeciálnych metód a prostriedkov zvládnuť počas predprimárneho vzdelávania primerane svojim možnostiam a schopnostiam. Špecifické ciele vzdelávania sú koncipované ako predpokladané cieľové požiadavky, ku ktorým má smerovať výchovno-vzdelávacie pôsobenie v predprimárnom vzdelávaní.

3.4 Vzdelávacie oblasti

Vzdelávací program pre deti s AU alebo ďalšími PVP obsahuje tie isté vzdelávacie oblasti ako Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016). Obsah a ciele vzdelávania jednotlivých vzdelávacích oblastí sú prispôsobené stupňa a charakteru AU alebo ďalších PVP.

3.4.1 Vzdelávacia oblasť JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Pri AU alebo ďalších PVP je najmarkantnejšie poškodenie v oblasti sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti, čo má vplyv na všetky ostatné vzdelávacie oblasti a prenáša sa to aj do hrových aktivít.

Rozvíjanie schopnosti komunikovať je preto jedným zo základných cieľov výchovnovzdelávacieho procesu detí s AU alebo ďalšími PVP.

Špecifická je najmä forma – spôsob prenosu informácií. Prenos informácií sa môže uskutočňovať prostredníctvom zvukov, pohybmi alebo postavením rúk, hrou a používaním komunikačných symbolov a rôznych komunikačných prostriedkov, ktoré plnia rolu podpornej (augmentatívnej) a/alebo náhradnej (alternatívnej) komunikácie. Augmentatívne systémy

komunikácie majú podporovať už existujúce, ale pre bežné dorozumievanie nedostatočné komunikačné schopnosti. Alternatívne komunikačné systémy sa používajú ako náhrada funkčnej, hovorenej reči. Hra môže byť formou pre prenos informácií pri využívaní jazyka (verbálneho i neverbálneho prejavu).

1 Hovorená reč	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadviazať neverbálny a/alebo verbálny kontakt s inými deťmi a dospelými, – predstaviť seba a svojho kamaráta, (slovne, alebo s použitím alternatívnej a/alebo augmentatívnej komunikácie), – počúvať s porozumením, – rozširovať si pasívnu a aktívnu slovnú zásobu, (verbálnu i neverbálnu – alternatívnu a/alebo augmentatívnu), – uplatniť aktívnu slovnú zásobu vzhľadom na obsahový kontext (rozprávať o svojich zážitkoch, dojmoch) – slovne alebo s použitím AAK – vedieť sluchom rozlišovať jednotlivé hlásky v slove, – vyslovovať správne a zreteľne všetky hlásky a hláskové skupiny, – uplatňovať spisovnú podobu materinského jazyka, – používať synonymá, antonymá a homonymá, vytvárať rýmy – uplatňovať schopnosť analyticko-syntetických hier a činností so slovami – reagovať neslovne na otázky a pokyny, – reagovať slovne na jednoduché otázky jednoslovnou, viacslovnou odpoveďou alebo jednoduchou frázou (alebo s použitím AAK). – komunikovať jednoduchými vetnými konštrukciami v slovenskom jazyku (alebo s použitím AAK). 	<p>Kontakt v komunikácii.</p> <p>Počúvanie s porozumením. Pasívna a aktívna slovná zásoba. Zmyslupnosť rečového prejavu.</p> <p>Artikulácia hlások a hláskových skupín.</p> <p>Spisovná reč.</p> <p>Analyticko-syntetické činnosti so slovami.</p> <p>Počúvanie s porozumením. Neslovné reakcie (pohyby, gestá, mimika) Pasívna a aktívna slovná zásoba v štátnom – slovenskom jazyku</p> <p>Spisovná podoba jazyka.</p>
2 Písaná reč	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania

<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sedieť správne a dodržiavať sklon papiera pri kreslení na stole, – využívať koordináciu zraku a ruky, – využívať koordináciu oboch rúk, – kresliť veľkými grafickými pohybmi, – kresliť uvoľnenou rukou, plynulo a smelo, – držať správne grafický materiál a používať primeranú intenzitu tlaku na podložku pri používaní rôznych techník, – znázorňovať graficky motivovaný pohyb vychádzajúci z ramenného kĺbu (kývanie, mletie, hojdanie, navíjanie), zápästia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky) a pohybu dlane a prstov (horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka, ležatá osmička, fiktívne písmo), – prejavíť záujem o knihy, orientovať sa v knihách – využiť ich silné stránky a podnecovať, – počúvať s porozumením detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky, príbehy, faktografickú či encyklopedickú literatúra. – vnímať bábkové divadlo a iné detské divadlo (činohru, spevohru), – zapamätať si a prednášať krátke literárne útvary – riekanky, hádanky, vyčítanky, krátke detské básne – odpovedať na konkrétne otázky týkajúce sa ľudových a autorských rozprávok a príbehov – „čítať“ kreslený príbeh a obrázkový seriál, „písať“ obrázkový list. 	<p>Vizuomotorika. Grafomotorika. Základné grafické tvary.</p> <p>Práca s detskou literatúrou.</p> <p>Detská, ľudová a autorská poézia a próza. Faktografická a encyklopedická literatúra</p> <p>Prednes literárnych útvarov. Voľná reprodukcia literárnych textov.</p> <p>„Čítanie“ a „písanie“ – vytváranie osnovy z informácií pri jednoduchom príbehu.</p>
--	---

3.4.2 Vzdelávacia oblasť MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

Od aktuálnej vývinovej úrovne dieťaťa (nie od jeho fyzického veku) závisí, aké symboly dieťa používa pri práci (predmety, fotografie, obrázky, obrázky s textom alebo písaný text).

Deti si prostredníctvom manipulácie s reálnymi predmetmi, prostredníctvom reálnych situácií a stavov osvojujú základné logické operácie, ktoré sú východiskom pre ďalšie matematické zručnosti. Keďže k silnejším stránkam dieťaťa s AU alebo ďalšími PVP patrí vizuálne myslenie, používajú sa predovšetkým vizuálne metódy a pomôcky. Pri triedení predmetov a ich zoskupovaní a priradovaní sa snažíme o to, aby dieťa rozpoznalo ich najdôležitejšie vlastnosti a podľa toho ich triedilo, priradovalo. Náročnosť zvyšujeme od výrazne rozlíšiteľných predmetov až po navzájom si podobné. Pri priradovaní predmetov sa snažíme, aby si dieťa osvojilo súvislosti medzi predmetmi (napr. rukavica – ruka, noha – topánka, atď.). Priradovanie je základom schopnosti rozlíšiť predmety na základe merania. Pri úlohách využívame predmety, symboly reálneho života, ktoré dieťa dobre pozná. Zo zadania úlohy musí jasne vyplývať, čo má urobiť, ale bez verbálnej inštrukcie. Vhodné sú úlohy uložené v škatuliach, v ktorých je štruktúrou zabezpečená jednoznačnosť požadovaného úkonu. Náročnosť úloh postupne zvyšujeme, pričom je nutné rozpoznať, či dieťa úlohu naozaj

zvládlo, či ju nevykonáva len na základe mechanického postupu. Zameranie osvojenej úlohy je potrebné aplikovať aj na inú úlohu alebo situáciu.

1 Čísla a vzťahy	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> – priradiť, triediť a priradiť predmety podľa určitých kritérií (farba, tvar, veľkosť), – určiť rovnaké alebo rozdielne množstvo prvkov v skupine, – určovať množstvo 0/nič, 1 a veľa, – počítať od 1 do 10, prípadne ďalej, – priradiť číslo (nie číslicu) k danému počtu predmetov od 1 do 10, – vykonávať jednoduché operácie v číselnom rade od 1 do 10 (v spojitosti s manipuláciou s hračkami alebo inými predmetmi, číslami). 	<p>Priraďovanie, triedenie, usporadúvanie, zostavovanie podľa kritérií.</p> <p>Číselný rad od 1 do 5 (príp. do 10).</p> <p>Základné početné úkony v číselnom rade od 1 do 10.</p>
2 Geometria a meranie	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť, priradiť, triediť a určiť niektoré rovinné a priestorové geometrické tvary, – zostaviť z puzzle, rozstrihaných obrázkov, paličiek alebo geometrických tvarov obrazce a útvary podľa predlohy alebo bez predlohy, alebo primeraných inštrukcií, resp. vizuálnych schém. 	<p>Rovinné (kruh, trojuholník, štvorec a obdĺžnik) a priestorové geometrické tvary (guľa, kocka, kváder, valec).</p> <p>Plošná a priestorová predstavivosť.</p>
3 Logika	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> – usporiadať predmety podľa veľkosti, – vyčleniť zo skupiny predmet, ktorý do nej nepatrí, – roztriediť predmety, obrázky podľa určeného pravidla (farba, tvar, materiál a iné), – rozlišovať predmety, tvary hmatom. 	<p>Triedenie, priraďovanie, usporadúvanie predmetov (obrázkov).</p> <p>Vyhľadať pomenované predmety, tvary bez vizualizácie, pomenovať predmety, tvary.</p>
4 Práca s informáciami	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvládnuť na základe primeraných inštrukcií dospelého na elementárnej úrovni prácu s počítačom a IKT – pracovať s detskými 	<p>Elementárne základy práce s počítačom a inými technológiami (mobil, tablet, interaktívna tabuľa a iné).</p>

edukačnými programami, - zvládnuť základy práce na interaktívnej tabuli.	
---	--

3.4.3 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A PRÍRODA

Od aktuálnej vývinovej úrovne dieťaťa (nie od jeho fyzického veku) závisí, aké symboly dieťa používa pri práci (predmety, fotografie, obrázky, obrázky s textom alebo písaný text).

Cieľom vzdelávacej oblasti je, aby sa deti s AU alebo ďalšími PVP zoznamovali s charakteristickými črtami živej a neživej prírody. Poznávajú zmeny, ktoré sa odohrávajú v prírode. Začínajú chápať zákonitosti zmien v prírode, v živote rastlín a živočíchov, získavajú predstavu o tom, ako prírodné zmeny ovplyvňujú činnosti ľudí. Prostredníctvom obsahu vzdelávania zameraného na ročné obdobia poznávajú prírodné javy primerane ich chápaniu. Pozorujú, ako sú zmeny v prírode počas roka spojené s činnosťou ľudí a s ich životom. Získavajú elementárne poznatky o ľudskom tele.

1 Vnímanie prírody	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: - vnímať prírodu na základe určujúcich znakov, – hodnotiť prírodné prostredie, – prejavovať vzťah a ochrannárske postoje k prírodnému prostrediu a stvárniť ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – prakticky uplatniť návyky starostlivosti o prírodu (nezhadzovať odpadky, hrabať lístie, atď.), – triediť odpad, – vyjadrovať zážitky, dojmy zo starostlivosti o prírodu a zobrazovať ich, – rozlíšiť podľa typických znakov ročné obdobia, – poznávať význam prírodného prostredia na základe pozorovania a zážitkov z prírody.	Krásy prírody. Hodnotenie prírodného prostredia. Ochrannárske postoje k prírode. Ročné obdobia. Význam prírodného prostredia.
2 Rastliny	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – vyhľadať rastliny na obrázku, v prírode, – poznávať význam starostlivosti o rastliny, – rozlíšiť stromy a kríky a zdôvodniť ich odlišnosť, – vedieť, že huby sú jedlé a nejedlé, – rozoznať rôzne druhy ovocia a ich význam pre zdravie, – rozoznať rôzne druhy zeleniny a jej význam pre zdravie.	Rastliny. Starostlivosť o rastliny. Stromy a kríky. Huby. Ovocie. Zelenina.
3 Živočíchy	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania

<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť a určiť na základe priameho alebo sprostredkovaného pozorovania niektoré domáce, lesné a exotické zvieratá, vtáky a ďalšie voľne žijúce živočíchy), – poznávať úžitok niektorých domácich zvierat, – zaujať pozitívne postoje k zvieracej ríši, – poznať nebezpečenstvo vyplývajúce z dotýkania sa neznámych zvierat. 	<p>Rozmanitosť živočíšnej ríše.</p> <p>Úžitok domácich zvierat. Živočíchy a ich mláďatá. Starostlivosť o živočíchy. Ochranárske postoje k živočíšnej ríši.</p>
<p>4 Človek</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – určiť prostredníctvom jednotlivých zmyslov vnímania časti tela a jednoduchým spôsobom opísať ich funkciu (slovne, alebo s použitím AAK) – vnímať a určiť na základe vizualizácie, PC, video, IKT niektoré životne dôležité orgány (srdce, pľúca, mozog a iné). 	<p>Ľudské telo.</p> <p>Prejavy života človeka. Fyziologické funkcie ľudského tela.</p>
<p>5 Živá a neživá príroda</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať, rozlíšiť zložky živej a neživej prírody, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami vlastné predstavy o Zemi získané pozorovaním a z rôznych médií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami predstavy o Slnku získané pozorovaním a z rôznych médií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami predstavy o Mesiaci a hviezdach získané pozorovaním a z rôznych médií. 	<p>Živá a neživá príroda.</p> <p>Elementárne predstavy o Zemi.</p> <p>Elementárne predstavy o Slnku.</p> <p>Elementárne predstavy o Mesiaci a hviezdach.</p>
<p>6 Prírodné javy</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať, opísať, rozlíšiť prírodné javy ovplyvnené počasím, – učiť sa prispôsobovaniu vonkajším i vnútorným poveternostným podmienkam. 	<p>Počasiе.</p> <p>Vhodnosť/nevhodnosť oblečenia vo vzťahu k počasiu.</p>

3.4.4 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Od aktuálnej vývinovej úrovne dieťaťa (nie od jeho fyzického veku) závisí, aké symboly dieťa používa pri práci (predmety, fotografie, obrázky, obrázky s textom alebo písaný text). V tejto vzdelávacej oblasti poznávajú deti s AU alebo ďalšími PVP domov, bližšie a širšie prostredie materskej školy s jeho najbližším okolím, poznávajú dôležité dopravné značky, zoznamujú sa zo základnými pravidlami bezpečnosti cestnej premávky. Systematicky sú pripravované na aktívnu účasť v cestnej premávke. Upevňujú si základné návyky nevyhnutné

na ochranu zdravia.

Orientáciu v priestore učíme v bližšom a širšom známom prostredí vzhľadom na vlastnú osobu dieťaťa. Je potrebné časté opakovanie aj prostredníctvom hry a hrových aktivít.

Vzdelávacia oblasť obsahuje aj samostatnú podoblasť Hra.

1 Orientácia v čase	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: <ul style="list-style-type: none">– orientovať sa v časových vzťahoch jedného dňa, týždňa a roka v spojení s konkrétnymi činnosťami a prostredníctvom rozlišovania podstatných znakov, vizualizácie,– rozlíšiť časové vzťahy – čo je teraz, dnes, čo bolo, včera, čo bude, zajtra.	Časové vzťahy – postupnosť činností vo vzťahu k aktuálnemu dňu, k blízkej minulosti a budúcnosti. Nácvik používania denných, týždenných, ročných časových schém.
2 Orientácia v okolí	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: <ul style="list-style-type: none">– orientovať sa v tesnej blízkosti domova a materskej školy,– rozlíšiť dominanty svojho bydliska,– pomenovať miesto svojho bydliska, (slovne, alebo AAK).– vymenovať niektoré názvy ďalších miest a obcí.	Orientácia v bezprostrednom okolí domova a materskej školy. Bydlisko. Mestá a obce.
3 Dopravná výchova	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: <ul style="list-style-type: none">– poznať, rozlíšiť, priradiť a triediť dopravné prostriedky podľa miesta pohybu (zem, voda, vzduch),– dodržiavanie pravidiel cestnej premávky vzhľadom na bezpečnosť,– poznať základné dopravné značky, riadiť sa podľa nich,– prechádzať bezpečne cez cestu pod vedením starších osôb.	Dopravné prostriedky. Bezpečnosť cestnej premávky.
4 Geografia okolia	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: <ul style="list-style-type: none">– poznať charakteristické prvky krajiny, prostredia, v ktorom žije,– rozlišovať na fotografiách, v detských encyklopédiách a iných médiách geografickú rozmanitosť (oceány, moria, rieky, pohoria, lesy, zvieracia a rastlinná ríša, atď.),	Rozmanitosť krajiny a sveta.

– vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami konkrétne zážitky z pozorovania sveta, príp. zážitky z návštevy zahraničia.	Umelecké stvárnenie dojmov z pozorovania sveta.
5 História okolia	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapojiť sa do prípravy osláv sviatkov a spoločenských udalostí, vrátane príležitostí na udržiavanie ľudových tradícií, – vyjadriť rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami konkrétne zážitky z osláv sviatkov. 	<p>Kultúrne dedičstvo, sviatky a ich oslavy.</p> <p>Umelecké stvárnenie prežívania sviatkov.</p>
6 Národné povedomie	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zaujať postoj k svojmu domovu a vyjadriť ho prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – vedieť, že naša vlasť je Slovenská republika, – vedieť, že hlavným mestom je Bratislava, – poznať niektoré miestne a štátne symboly – všetky informácie konkretizovať, vyhýbať sa abstraktným pojmom. 	Moja rodná vlasť.
7 Ľudia v blízkom a širšom okolí	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – predstaviť sa menom i priezviskom, (slovne, alebo s použitím AAK). – rozlíšiť a pomenovať členov rodiny, – vyjadriť vzťah (väzbu, pozíciu) k členom rodiny, vrátane novonarodeného člena rodiny, – vyjadriť rodinné väzby prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov. 	<p>Meno a priezvisko dieťaťa.</p> <p>Rodina a jej členovia.</p>
8 Základy etikety	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozdraviť, poďakovať a požiadať o pomoc, (slovne, alebo s použitím alternatívnej a/alebo augmentatívnej komunikácie), – uplatňovať a rešpektovať návyky kultúrneho 	Základné pravidlá kultúrneho správania sa.

správania a spoločenských pravidiel.	
9 Ľudské vlastnosti a emócie	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozlišovať pozitívne i negatívne emócie, – hodnotiť a rozlišovať pozitívne i negatívne charakterové vlastnosti ľudí na základe reálnych i fiktívnych situácií, – zaujať pozitívne a empatické postoje k chorým, osobám so zdravotným postihnutím, starým ľuďom, multikultúrnej a socioeconomickej rozmanitosti ľudstva, – komunikovať prijateľným spôsobom o pozitívnych a negatívnych emóciách, – vyjadriť pocity – slovne alebo s použitím alternatívnej a/alebo augmentatívnej komunikácie, – uvedomovať si a uplatňovať svoje silné a slabé stránky a vlastné nápady so zreteľom na silné a slabé stránky iných detí v skupine, – popísať konkrétnu situáciu (konflikt), – prejaviť sebareguláciu v hrách a iných aktivitách – konať s ohľadom na seba a druhých, – rozhodovať sa pre určitú činnosť, – hodnotiť svoje vlastné schopnosti v rôznych činnostiach. 	<p>Orientácia v emóciách iných osôb. Rozmanitosť ľudských vlastností</p> <p>Základy empatie.</p> <p>Komunikácia o emóciách.</p> <p>Vlastná jedinečnosť a jedinečnosť iných.</p> <p>Obhajovanie vlastného stanoviska v konflikte. Sebaregulácia.</p> <p>Rozhodovanie sa. Sebahodnotenie.</p>
10 Prosociálne správanie	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – deliť sa o niečo, obdarovať niekoho a pomôcť – uplatňovať adekvátny spôsob riešenia konfliktov s iným dieťaťom/deťmi, dohodnúť sa na kompromise, – vyjadriť elementárne hodnotiace postoje k správaniu iných, – komunikovať otvorene, – prijať v rozhovore s inými deťmi názorovú odlišnosť, prijateľným spôsobom obhajovať svoje vlastné názory. 	<p>Delenie sa, pomoc, obdarovanie.</p> <p>Riešenie konfliktov.</p> <p>Otvorená komunikácia. Akceptácia názorovej odlišnosti.</p>
11 Hra	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania

<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prijímať hru ako činnosť, ktorá je formou trávenia času, – schopnosť imitáciou dospelého, iného rovesníka rozvíjať hrové aktivity, – postupne sa zapojiť do hry – vo dvojici, menšej skupine, väčšej skupine a vedieť v nej spolupracovať, – chápať rôznorodosť hier, – začať, rozvíjať a dokončiť hru, – uplatňovať predstavivosť v hre, – plánovať, realizovať a hodnotiť hru. 	<p>Imitácia v hre.</p> <p>Rôzne individuálne hry. Emocionalita v hre. Sociabilita v hre.</p> <p>Rôznorodosť hier.</p> <p>Predstavivosť v hre. Plánovanie, realizácia a hodnotenie hry.</p>
---	--

3.4.6 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SVET PRÁCE

Od aktuálnej vývinovej úrovne dieťaťa (nie od jeho fyzického veku) závisí, aké symboly dieťa používa pri práci (predmety, fotografie, obrázky, obrázky s textom alebo písaný text). Hlavným cieľom tejto vzdelávacej oblasti je vytvoriť priestor pre deti s AU alebo ďalšími PVP na vytváranie a rozvoj poznávacích procesov, motorických a pracovných zručností a návykov. Osvojovanie si rôznych pracovných zručností je dôležitým činiteľom pri poznávaní a pochopení významu práce (na základe konkrétnej činnosti) individuálne i spoluprácou vo dvojici, v skupine.

1 Materiály a ich vlastnosti	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vnímať rôznorodosť povrchu a vlastností materiálov (napr. hračiek) a predmetov vo svojom okolí zmyslami (čuch, zrak, sluch, chuť), – naučiť sa akceptovať kontakt s doteraz neznámym povrchom, – vnímať a rozoznať, že predmety sú z rôzneho materiálu, ktorý má rôzny povrch, tvar, farbu, veľkosť a iné. 	<p>Vlastnosti predmetov.</p>
2 Užívateľské zručnosti a konštruovanie	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zhotoviť výtvary z rozmanitého materiálu rôznymi technikami (strihať, lepiť, tvarovať materiál atď.), – narábať s pracovným materiálom z predlohou/bez predlohy, 	<p>Práca s rôznym materiálom. Pracovné techniky.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – zhotoviť výtvary zo skladačiek a stavebníc z rôzneho materiálu postupne od väčších dielcov až po drobné dieliky podľa predlohy/bez predlohy, – zachovať v pracovných a technických činnostiach návyky poriadku a čistoty (upratať po sebe, dávať si pozor na odev atď.). 	<p>Technická tvorivosť.</p> <p>Pracovné návyky.</p>

3 Technológie výroby	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – prejavíť zručnosti pri vytváraní produktov z prírodnín prostredníctvom využitia rôznych techník.	Pracovná a technická zručnosť.
4. Remeslá a profesie	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – poznať, prípadne slovne opísať a umelecky stvárniť rozmanité ľudské činnosti, – poznať a v hrách napodobniť prácu a niektoré remeslá, – pochopiť význam práce na základe rozmanitých pracovných činností, – riešiť interaktívne úlohy v detských edukačných programoch.	Ľudské činnosti. Význam práce.

3.4.7 Vzdelávacia oblasť UMENIE A KULTÚRA

Hudobná výchova má dôležitý vplyv na rozvoj osobnosti dieťaťa s AU alebo PVP, má dva základné ciele:

- rozvoj komunikácie (pre deti s AU alebo PVP používanie slov predstavuje komunikačnú bariéru, keďže sú pre ne abstraktné),
- uvoľnenie, resp. zmysluplné trávenie času (t. j. sekundárne zmiernenie nežiaducich foriem správania).

Hudba produkovaná pedagógom alebo reprodukováaná hudba oslovuje každé dieťa individuálne, zároveň je prostredníctvom hudobných aktivít stimulované k nadväzovaniu kontaktov s rovesníkmi a s dospelými. Je dôležité mať na zreteli, že mnohé deti s AU a PVP reagujú hypersenzitívne na sluchové, zvukové vnemy, čo môžu demonštrovať problémovým správaním.

Výtvarná výchova má u týchto detí silné terapeutické pôsobenie, je však dôležité zohľadňovať, že veľa detí s AU alebo PVP reaguje hyposenzitívne alebo hypersenzitívne na mnohé hmatové a zrakové vnemy, čo demonštrujú problémovým správaním. Môže ísť najmä o prácu s hlinou, farbami a s rôznymi plastickými materiálmi, ktoré môžu spôsobovať problémové reakcie detí s AU alebo ďalšími PVP.

Pre všestranné rozvíjanie detí s AU alebo PVP je dôležité vo vzdelávacej oblasti umenie a kultúra používať aj techniky rôznych podporných terapií a podnecovať k hre a využívať nielen ako didaktický prostriedok, keďže deti s AU alebo ďalšími PVP často majú zníženú schopnosť používať predstavivosť, kreativitu v hre.

1 Hudobná výchova	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania

<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rytmizovať ľudové riekanky a detské ľudové a umelé piesne hrou na tele alebo prostredníctvom Orffovho inštrumentára, – spievať v rozsahu kvinty (c1 – g1) – sexty (relatívne intonačne čisto), v prípade hudobného nadania aj v rozsahu oktávy (c1 – c2) a primerane charakteru detskej ľudovej a umelej piesne s rôznou tematikou, – vyjadriť charakter piesne hrou na detských hudobných nástrojoch, – počúvať detské hudobné skladby, – použiť v hrách riekanky, vyčítanky s rôznou tematikou, (v prípade echolalických detí pozor na sklon k verbálnym stereotypiám), – rytmizovať samostatne hrou na telo 2/4, 3/4 takt pri rôznych postojoch, chôdzi, behu, – pohotovo reagovať na zmenu tempa hudobného sprievodu, – vyjadriť náladu piesne a hudby prirodzeným pohybom, – uplatňovať tanečné prvky (cvalové poskoky, poskočný krok, otočky, úklony), – uplatňovať získané schopnosti v pohybovej improvizácii podľa hudby, – dodržať pravidlá hudobno-pohybových hier, – uplatňovať spoluprácu v hudobno-pohybovej alebo hudobno-dramatickej hre vo dvojici, prípadne v malej skupine, zladať pohybovú a hudobnú stránku v hudobno-pohybovej hre. 	<p>Rytmizácia riekaniek a piesní.</p> <p>Spev piesní.</p> <p>Vyjadrenie charakteru piesne na detských hudobných nástrojoch a dramatickými výrazovými prostriedkami.</p> <p>Hudobná tvorivosť. Počúvanie piesní a hudby.</p> <p>Rytmizácia hrou na telo pri postojoch, chôdzi, behu.</p> <p>Reakcie na zmenu tempa hudby.</p> <p>Pohybové stvárnenie charakteru hudby.</p> <p>Tanec a pohybová improvizácia.</p> <p>Pravidlá a spolupráca v hudobno-pohybových hrách.</p> <p>Súlady pohybu, hudby a textu hry</p>
---	--

3 Výtvarná výchova

Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – experimentovať s vlastnosťami farieb a uplatňovať ich tvorivé variácie, – pokryť celú plochu rozmanitými farbami, – kresliť, maľovať, modelovať v rôznych polohách (ľah, kľak, stoj, sed), – kresliť, maľovať, modelovať podľa vzoru alebo bez vzoru, predstáv a na tému, – kresliť, maľovať, modelovať rôznymi technikami s použitím rôzneho materiálu, – kresliť, maľovať, modelovať plošne a priestorovo, – zobrazovať ľudskú a zvieraciu postavu, – používať rôzne výtvarné techniky, – tvoriť na základe vizuálnej predlohy alebo bez predlohy kompozičné celky, – pozorovať umelecké diela, – konkretizovať dôležité znaky pri umeleckých 	<p>Farby, farebná rozmanitosť vo vlastných produktoch. Experimentovanie s farbami. Výtvarná tvorivosť. Kreslenie, maľovanie, modelovanie.</p> <p>Plošné a priestorové výtvarné stváranie. Stváranie ľudskej postavy a niektorých zvierat. Výtvarné techniky. Kompozičné celky.</p> <p>Hodnotiace postoje k umeleckým dielam.</p>

<p>dielach, architektonických riešeniach významných budov,</p> <ul style="list-style-type: none"> – priradiť, rozoznať a pomenovať, resp. priradiť pomenovanie farieb na obklopujúcich reáliách, – uplatňovať individuálne farebné videnie, – uplatňovať na základe vlastného pozorovania farebnú rozmanitosť vo výtvarných, pracovných i technických produktoch, – prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov stvárniť svoje telo, – aplikovať poznatky o svojom tele pri zobrazovaní a vytváraní ľudskej postavy (s uplatnením rôznych výtvarných techník). 	
--	--

3.4.8 Vzdelávacia oblasť ZDRAVIE A POHYB

Zdravie a pohyb Ciele vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb sú zamerané na dosiahnutie optimálneho telesného a pohybového rozvoja detí s AU alebo PVP, vypestovanie pozitívneho vzťahu k pohybu, cvičeniu a športu v rámci ich možností a schopností. S rozvíjaním pohybovej aktivity úzko súvisí rozvoj poznávacej činnosti, nakoľko pri pohybových aktivitách pôsobíme aj na rozvoj psychických funkcií – na vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie, fantáziu a reč. Po určení motorickej a senzomotorickej vývinovej úrovne dieťaťa sa treba zamerať na utváranie motorickej imitácie, účelových pohybových zručností, kompenzáciu motorických nedostatkov, elimináciu nevhodných motorických prejavov a pohybových stereotypií a tiež na rozvíjanie sociálnych zručností a komunikačnej schopnosti s pozitívnym dopadom – okrem rozvoja motoriky a pohybových schopností – aj na jeho percepciu, kognitívne a sociálne funkcie. Všetky aktivity oblasti zdravie a pohyb je potrebné prispôbiť a doplniť na základe nutnosti zohľadnenia špecifik vývinu a prejavov každého dieťaťa osobitne. Upevňujú si základné návyky nevyhnutné na ochranu zdravia.

1 Zdravie a zdravý životný štýl	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania

<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontrolovať pri pohybe svalové napätie a dýchanie, – prejavíť v rôznych pohybových činnostiach vlastnú lateralitu, – vedieť udržať rovnováhu, – orientovať sa v priestore (vo vzťahu k vlastnej osobe), ovládať základné lokomočné pohyby, – zaujať rôzne postavenia podľa pokynov, – poznať názvy základných polôh, postojov a pohybov, – napodobňovať pohyb v rôznych podmienkach (s náčiním, na náradí), pohybovať sa okolo osi vlastného tela (obraty, kotúle), – manipulovať s rôznymi predmetmi, náčiním (rukami, nohami, kolenami, hlavou, zdvíhať, nosiť, podávať, gúľať, pohadzovať, odrážať, kopať, driblovať, balansovať), – dodržiavať zvolené pravidlá, spolupracovať, rešpektovať ostatných, – zaujať adekvátne postoje k pohybu a športovým aktivitám, – rozlíšiť a jednoduchým spôsobom opísať stav zdravia a stav choroby, (slovne, alebo s použitím alternatívnej a/alebo augmentatívnej komunikácie), – dodržať zásady ochrany zdravia (s pomocou dospelých), – zaujať pozitívne postoje k svojmu zdraviu i k zdraviu iných a vyjadriť ich prostredníctvom rôznych umeleckých výrazových prostriedkov, – privolať pomoc dospelého v krízových situáciách, v ktorých je ohrozené jeho zdravie, prípadne zdravie iných, (slovne, alebo s použitím AAK). – uvedomiť si nebezpečenstvo kontaktu s neznámymi osobami (odmietnuť sladkosti od neznámych osôb, vnímať to ako nebezpečenstvo ohrozenia zdravia), – rozlíšiť príčiny možného nebezpečenstva a poškodenia zdravia pri zakázanej manipulácii s niektorými predmetmi, napr. s ostrými predmetmi, zápalkami, liekmi, chemikáliami, čistiacimi prostriedkami, elektrospotrebičmi, ale aj neznámymi prírodninami, – poznať, rozlíšiť, triediť a vyberať si zdravé potraviny. 	<p>Svalové napätie a dýchanie.</p> <p>Uplatnenie lateralít v pohybe.</p> <p>Hrubá motorika. Rovnováha. Orientácia v priestore.</p> <p>Základné lokomočné pohyby (chôdza, beh, skok, lezenie, hádzanie a chytanie).</p> <p>Základné polohy, postoje a pohyby (stoj, sed, ľah, kľak, atď.). Manipulácia s náčiním. Pohyb na náradí.</p> <p>Pravidlá, rešpektovanie a spolupráca.</p> <p>Pohyb ako prostriedok upevňovania zdravia. Zdravotný stav, postoje k zdraviu.</p> <p>Zásady ochrany vlastného zdravia.</p> <p>Riešenie krízových situácií ohrozujúcich zdravie.</p> <p>Ochrana pred zneužitím (pred podaním drogy, poškodením zdravia). Možnosti poškodenia zdravia.</p> <p>Zdravé potraviny. Nezdravé potraviny.</p>
---	---

2 Hygiena a sebaobslužné činnosti	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania

<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvládnuť sebaobslužné činnosti (obliekať sa, obúvať sa, umývať sa, čistiť si zuby atď.) a návyky správneho stolovania (jesť príborom, prestierať pre seba a prítomných rovesníkov, udržiavať čistotu pri jedle atď.). 	<p>Sebaobslužné činnosti. Hygiena – ranná, večerná, pred jedením, súvisiaca s použitím toalety.</p>
<p>3 Pohyb a telesná zdatnosť</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s AU alebo ďalšími PVP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pohybovať sa v rôznom prostredí (sneh, ľad, voda), – otužovať sa prostredníctvom vody, snehu, slnka, – modifikovať pohyb v zmenených podmienkach alebo v problémových situáciách, – pohybovať sa rôznymi spôsobmi medzi prírodnými alebo umelými prekážkami, – využívať na pohyb rôzne pomôcky, – zvládnuť na elementárnej úrovni špeciálne pohybové zručnosti a schopnosti, – zvládnuť turistickú vychádzku do blízkeho prírodného okolia. 	<p>Pohyb v prírode. Umelá lokomócia. Otužovanie.</p> <p>Pohyb s rôznymi pomôckami. Špeciálne pohybové zručnosti a schopnosti (kĺzanie, bobovanie, hry s vodou, atď.).</p>

3.5 Špecifiká výchovy a vzdelávania detí s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

3.5.1 Charakteristika postihnutia

Podľa MKCH10-SK-2016 sú do skupiny pervazívnych vývinových porúch zahrnuté tieto diagnostické kategórie: Detský autizmus (F84.0), Atypický autizmus (F84.1), Rettov syndróm (F84.2), Iná detská dezintegračná porucha, (F84.3), Hyperaktívna porucha spojená s duševnou zaostalosťou 192 a stereotypnými pohybmi (F84.4), Aspergerov syndróm (F84.5), Iná pervazívna vývinová porucha (F84.8), Pervazívna vývinová porucha bližšie neurčená (F84.9).

3.5.2 Špecifiká výchovy a vzdelávania

Obsah vzdelávania a špecifické ciele vzdelávania sa prispôbujú individuálnym osobitostiam každého dieťaťa s AU alebo ďalšími PVP. Deti s AU alebo ďalšími PVP sa odporúča vzdelávať podľa individuálneho vzdelávacieho programu (IVP) v každej forme vzdelávania. IVP vypracúva materská škola (triedny učiteľ v spolupráci s ostatnými pedagógmi) spoločne s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva. Vychádza z charakteristiky dieťaťa na základe jeho podrobnej diagnostiky a odporúčaní pre výchovno-vzdelávací proces so zohľadnením špecifik konkrétného dieťaťa s AU alebo ďalšími PVP. Vypracovaný IVP sa môže a aj sa odporúča priebežne upravovať podľa aktuálnych výchovnovzdelávacích potrieb dieťaťa na základe jeho vývinu počas predprimárneho vzdelávania.

4 Charakteristika školského vzdelávacieho programu pre deti s mentálnym postihnutím pre predprimárne vzdelávanie

4.1 Špecifické ciele výchovy a vzdelávania detí s mentálnym postihnutím

- Rozvíjať obmedzený a pomalý vývin v psychomotorickej, poznávacej, emocionálnej a sociálnej oblasti,
- rozvíjať obmedzené, až výrazne obmedzené komunikačné schopnosti dieťaťa,
- rozvíjať obmedzené, až výrazne obmedzené motorické a sebaobslužné zručnosti dieťaťa,
- rozvíjať samostatnosť dieťaťa, posilňovať jeho sebauvedomovanie, sebadôveru a sebavedomie,
- vytvárať elementárne sociálne a personálne kompetencie a ich využitie v reálnom živote,
- odstraňovať druhotné problémy (správania), – utvárať elementárne prosociálne a environmentálne cítenie.

4.2 Profil absolventa

Profil absolventa dieťaťa s mentálnym postihnutím (ďalej aj „MP“) predprimárneho vzdelávania je koncipovaný s ohľadom na kľúčové kompetencie dieťaťa podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016) pri rešpektovaní špecifických osobitostí vyplývajúcich z mentálneho postihnutia a individuálnych možností a schopností dieťaťa s MP prostredníctvom kompetencií uvedených v nasledujúcej tabuľke:

1. Komunikačné kompetencie	Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru mentálneho postihnutia <ul style="list-style-type: none">– vyjadruje svoje potreby slovne alebo pomocou augmentatívnej a/alebo alternatívnej komunikácie (podporné a náhradné spôsoby komunikácie),– nadväzuje očný kontakt pri komunikácii,– reaguje na neverbálne signály (gestá, mimiku, hlasnosť prejavu prispôsobuje situácii),– chápe jednoduché požiadavky dospelých, reprodukuje básne, riekanky,– vyjadruje podľa svojich možností aspoň na elementárnej úrovni svoje myšlienky, názory bez/s pomocou učiteľa,– zreprodukuje samo alebo s pomocou učiteľa aspoň na elementárnej úrovni osvojené poznatky.

<p>2. Matematické kompetencie</p>	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru mentálneho postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – priraduje a triedi predmety podľa určitých kritérií, – pozná a rozlišuje niektoré geometrické tvary, – orientuje sa v priestore a rovine bez/s pomocou učiteľa.
<p>3. Digitálne kompetencie</p>	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru mentálneho postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozná a prípadne aj využíva rôzne zdroje získavania informácií prostredníctvom sledovania informačnokomunikačných technológií, z rôznych médií bez/s pomocou učiteľa, – aplikuje elementárne zručnosti v činnostiach s detskými edukačnými programami bez/s pomocou učiteľa, – pozná niektoré mobilné komunikačné prostriedky, – dokáže samostatne alebo s pomocou ovládať jednoduchú digitálnu hračku.
<p>4. Kompetencie učiť sa, riešiť problémy</p>	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru mentálneho postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – prejavuje primerane svojim možnostiam zvedavosť a spontánny záujem o spoznávanie nového, – využíva samo alebo s pomocou primerané pojmy, znaky a symboly, – pozoruje, opakuje, precvičuje, napodobňuje, – aplikuje v hre, v rôznych aktivitách a situáciách získané poznatky a skúsenosti, – vyvíja vôľové úsilie v hre a inej činnosti, – hodnotí vlastný výkon, teší sa z vlastných výsledkov, – naučí sa pracovať s hračkami, knihou, učebnými pomôckami alebo dokáže s nimi pracovať s pomocou učiteľa, – rieši problémy bez/s pomocou

	<p>učiteľa,</p> <ul style="list-style-type: none"> – objavuje a nachádza funkčnosť vecí, uvedomuje si ich zmeny.
<p>5. Sociálne a personálne kompetencie</p>	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru mentálneho postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – správa sa empaticky k svojmu okoliu, – hrá sa a pracuje vo dvojici, v skupine, v kolektíve, – zotrva v hre a inej činnosti a dokončí ju bez/s pomocou učiteľa, – nadväzuje spoločensky prijateľným spôsobom kontakty s druhými, – rieši konflikty s pomocou dospelých alebo samostatne, – uvedomuje si vlastnú identitu, – prejavuje svoje pocity, – presadzuje sa v aktivitách.
<p>6. Občianske kompetencie</p>	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru mentálneho postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – správa sa v skupine, v kolektíve podľa spoločenských pravidiel a noriem, – orientuje sa v spoločenskom prostredí, – zaujíma sa o dianie v rodine, v materskej škole, v bezprostrednom okolí.
<p>7. Pracovné kompetencie</p>	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru mentálneho postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvláda samostatne alebo s pomocou sebaobslužné činnosti, – využíva bez/s pomocou učiteľa globálnu motoriku prekonávaním prekážok, – prejavuje na elementárnej úrovni grafomotorickú gramotnosť, – adekvátne používa hračky a niektoré predmety, – pracuje samostatne alebo s pomocou s prírodným materiálom. <p>Súbor kompetencií slúži ako informácia pre pedagógov, aby vedeli, kam majú smerovať svoje pedagogické pôsobenie prostredníctvom cieľavedomej, zmysluplnej a rozvojových možností</p>

	dieťaťa s MP primeranej výchovno-vzdelávacej činnosti.
--	--

4.3 Vzdelávacie oblasti

Obsah a ciele vzdelávania jednotlivých vzdelávacích oblastí sú prispôsobené najmä stupňu mentálneho postihnutia a jeho individuálnym špecifickým potrebám a osobitostiam.

4.3.1 Jazyk a komunikácia

Vývin reči u detí s mentálnym postihnutím býva často výrazne narušený, pomalý a obmedzený. Ich reč je charakteristická malou, často žiadnou slovnou zásobou, veľkým rozdielom medzi aktívnou a pasívnou slovnou zásobou, nedokonalou gramatickou stavbou vety a neadekvátnym používaním slov. Väčšina detí s mentálnym postihnutím v predškolskom veku má osvojených iba veľmi málo slov konkrétneho významu, majú závažné problémy s artikuláciou, ale aj s diferenciáciou počúvanej reči a pochopením jej obsahu. Deti s ťažšími stupňami mentálneho postihnutia často vôbec nehovoria, vydávajú iba rôzne zvuky. Dlhodobým cieľom je, aby sa dieťa v komunikácii dostalo od významových zvukov a konkrétneho myslenia k používaniu slov, k chápaniu ich obsahu a neskôr v školskom veku aj k abstraktnému mysleniu v závislosti na stupni mentálneho postihnutia. V rámci vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia u detí s mentálnym postihnutím sa rozvíja jestvujúca schopnosť komunikácie, posúva sa na vyššiu vývinovú úroveň, podporuje sa rozvoj reči a jazykových schopností, rozvíja sa praktické používanie jazyka na dorozumievanie, slovnú zásobu, chápanie pojmov a ich používanie v komunikácii, jazykový cit, elementárne syntaktické a morfológické pravidlá. Zároveň sa rozvíja fonemické uvedomovanie, artikulácia obratnosť a výslovnosť, naratíva detí podľa ich individuálnych schopností. U detí, ktorých hovorená reč je nezrozumiteľná alebo sú úplne nehovoriaci, sa využíva augmentatívna a alternatívna komunikácia (AAK). Špecifické ciele u týchto detí sa modifikujú vzhľadom na používanie náhradných a doplnkových komunikačných systémov. Týka sa to všetkých vzdelávacích oblastí. Niektoré špecifické ciele uvedené v oblasti písanej reči sa modifikujú u detí so stredným a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia vzhľadom k ich závažným vývinovým obmedzeniam individuálnym a schopnostiam a možnostiam.

4.3.2 Matematika a práca s informáciami

Pri plnení cieľov vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami je potrebné mať na zreteli skutočnosť, že deti s mentálnym postihnutím majú výrazne obmedzené, spomalené a narušené poznávacie schopnosti, analyticko-syntetickú činnosť mozgovej kôry, veľkú závislosť poznávacích procesov od konkrétnych predmetov a javov, jednotvárne a nepresné predstavy a nedostatočnú diferenciačnú schopnosť. Individuálne a názorne sa pôsobí na pozitívny kognitívny rozvoj detí. Manipuláciou s reálnymi predmetmi, prostredníctvom reálnych situácií si osvojujú základné logické operácie, ktoré sú východiskom pre ďalšie matematické zručnosti. Rozvíja sa schopnosť triediť predmety a vlastnosti podľa určitých kritérií, poznávať vzťahy medzi nimi, vytvárajú sa priestorové predstavy a prvé názorné predstavy o číslach. Kládne sa dôraz na individuálny prístup k

dieťaťu rešpektujúc jeho individuálne možnosti a schopnosti. U detí so stredným a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia sa špecifické ciele v oblasti logiky dosahujú podľa individuálnych možností a schopností, napríklad riešením úloh z bežných denných situácií formou pozorovania, porovnávania alebo priradovania.

4.3.3 Človek a príroda

Vo vzdelávacej oblasti Človek a príroda sú pri realizácii cieľov hlavným zdrojom poznania jednoduché pozorovania prírody, jednoduché pokusy a praktické činnosti. Volia sa primerané špeciálno-pedagogické metódy, ktoré sa opierajú o zmyslové poznávanie detí. Deti sa učia chápať jednoduché vzájomné vzťahy a súvislosti v prírode na základe zmyslového vnímania a činností s jednoduchými prírodninami alebo s ich modelmi a vyobrazenými materiálmi. Učivo sa podáva takými metódami a formami, ktoré sú pre dieťa s mentálnym postihnutím najpriateľnejšie.

4.3.4 Človek a spoločnosť

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť oboznamuje deti s okolitým spoločenským prostredím. Kladne sa stimuluje a podporuje pozitívne nadväzovanie kontaktov medzi deťmi navzájom a medzi deťmi a najbližšími dospelými. Deti s MP majú nedostatočnú schopnosť aktívneho vnímania, nedostatok záujmu, výrazne zníženú dĺžku koncentrácie, ľahko odkloniteľnú pozornosť a malú zvedavosť. Preto sa využíva účinná motivácia na vzbudenie záujmu, pozornosti a aktivity. Časové pojmy sa učia chápať v spojení s činnosťami, ktoré sa pravidelne vykonávajú. Prostredníctvom častých vychádzok sa učia orientovať v najbližšom okolí. V každej vzdelávacej činnosti je potrebné mať na zreteli veľkú závislosť poznávacích procesov od citov a potrieb dieťaťa. U detí so stredným a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia sa niektoré špecifické ciele v oblasti dopravnej výchovy modifikujú vzhľadom k ich individuálnym možnostiam a schopnostiam.

4.3.5 Človek a svet práce

Pri plnení cieľov vzdelávacej oblasti Človek a svet práce je dôležité sa zamerať najmä na vytváranie a rozvoj motorických a pracovných zručností a návykov detí s mentálnym postihnutím. Manipuláciou s predmetmi a materiálmi sa rozvíja hrubá i jemná motorika. Praktické zručnosti sa utvárajú postupným nácvikom so zvýšeným individuálnym prístupom. Spočiatku je potrebný priamo vedený pohyb, neskôr pohyb s pomocou. Opakovaním a cvičením sa stáva presnejší a koordinovanejší. Vychádza sa z aktuálnej dosiahnutej úrovne dieťaťa. Dbá sa na správny úchop a držanie pracovných nástrojov, materiálov a zaujatie správnej pozície tela. Zvládnutie určitej zručnosti dieťaťa s mentálnym postihnutím si vyžaduje viacnásobné opakovanie. Pri pracovných činnostiach je treba zväziť optimálnu náročnosť a čas na vykonanie činnosti vzhľadom na nedostatky detí vo vôľovej oblasti. U detí so stredným a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia sa niektoré špecifické ciele v oblasti konštruovania modifikujú vzhľadom k ich individuálnym možnostiam a schopnostiam.

4.3.6 Umenie a kultúra

Realizáciou cieľov vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra sa vytvárajú predpoklady k

rozvoju schopnosti vnímať umenie a k rozvoju zručností vyjadrovať sa špecifickými prostriedkami jednotlivých druhov umenia na úrovni zodpovedajúcej možnostiam detí s mentálnym postihnutím. Hudobnými činnosťami sa účinne ovplyvňuje utváranie sociálnych vzťahov medzi deťmi, na hudobných i nehudobných zvukoch sa rozvíja sluchové vnímanie. Deti sa učia využívať tempo, rytmus a dynamiku hlasu, rozvíja sa sluchová pamäť. Pri nácviku riekaniak, piesní a pohybových hier sa tempo prispôbuje rečovým a pohybovým možnostiam detí. U každého dieťaťa sa vykoná skúška sluchového vnímania. Hudobná výchova pôsobí priaznivo na zdravotný stav detí s mentálnym postihnutím. Zmierňuje ich psychomotorický nepokoj, uvoľňuje kŕčovité stavy i psychické napätie. Výtvarné činnosti prispievajú k postupnému zlepšovaniu psychomotoriky a rozvíjajú komunikačnú schopnosť dieťaťa. Pri výtvarných činnostiach sa rešpektuje vývinové štádium dieťaťa. Jeho výtvarný prejav je závislý od stupňa rozvoja motoriky, pamäti a pozornosti. Obe zložky vzdelávacej oblasti majú i terapeutickú funkciu. U detí so stredným a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia sa modifikujú špecifické ciele vzhľadom na ich individuálne možnosti a schopnosti.

4.3.7 Zdravie a pohyb

Pri realizácii cieľov vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb je potrebné mať na zreteli, že u detí s mentálnym postihnutím sa prejavujú nedostatky v poznávaní, rozlišovaní a hodnotení pohybov. Pri vytváraní pohybových zručností a návykov sa prejavuje značná obmedzenosť a vývinová pomalosť, nedostatočná schopnosť chápať, spájať a koordinovať jednotlivé pohyby. Všetky telovýchovné úkony sa prispôbujú schopnostiam a možnostiam detí. Za pomoci rôznych pomôcok a náčinia sa nenásilne rozvíjajú elementárne motorické zručnosti, s tým spojené psychomotorické procesy a zlepšuje sa koordinácia pohybov. Je potrebné dbať na utváranie účelových pohybových zručností a kompenzáciu motorických nedostatkov. Deti sa učia vnímať smer v súvislosti s pohybom a orientáciou v priestore. Dôležitým cieľom je utváranie základných hygienických návykov a samoobslužných zručností primerane možnostiam a schopnostiam detí s mentálnym postihnutím. U detí so stredným a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia sa modifikujú niektoré špecifické ciele v oblasti zdravie a zdravý životný štýl, pohyb a telesná zdatnosť vzhľadom k ich individuálnym možnostiam a schopnostiam.

4.4 Vzdelávacie štandardy

Deti s mentálnym postihnutím postupujú podľa určeného obsahu vzdelávania a špecifických cieľov vzdelávania určených pre deti s ľahkým stupňom MP, stredným stupňom MP a ťažkým stupňom MP. Špecifické ciele sú vypracované s ohľadom na závažnosť, t.j. stupeň mentálneho postihnutia.

Obsah vzdelávania sa chápe ako záväzok pre učiteľa. Obsahuje základný rozsah učiva, ktoré má dieťa s mentálnym postihnutím prostredníctvom špeciálnych metód a prostriedkov zvládnuť počas predprimárneho vzdelávania, primerane svojim individuálnym možnostiam a schopnostiam.

Špecifické ciele vzdelávania sú koncipované ako predpokladané cieľové požiadavky, ku ktorým má smerovať výchovno-vzdelávacie pôsobenie v predprimárnom vzdelávaní dieťaťa s mentálnym postihnutím s rešpektovaním jeho individuálnych

možností a schopností.

4.4.1 Vzdelávacia oblasť JAZYK A KOMUNIKÁCIA

1 Hovorená reč	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktívne a spontánne nadväzovať rečový kontakt s inými osobami – deťmi a dospelými, – poznať svoje meno a meno svojho kamaráta, – vyjadriť svoje potreby a želania samostatne alebo s pomocou učiteľa pri formálnej a neformálnej komunikácii, – počúvať s porozumením, – reagovať neslovne na otázky a pokyny, – reagovať slovne na jednoduché otázky jednoslovnou, viacslovnou odpoveďou alebo jednoduchou frázou, – dbať na zreteľnú artikuláciu, uvedomovať si prozodické faktory reči (melódia, tempo, dynamika, modulácia hlasu), – zapamätať si a prednášať bez/s pomocou riekanky, hádanky, vyčítanky, krátke básne, – komunikovať bez/s pomocou jednoduchými vetnými konštrukciami. <p>Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktívne a spontánne nadväzovať kontakt s inými osobami – deťmi a dospelými, – poznať svoje meno a meno svojho kamaráta, – vyjadriť svoje potreby a želania samostatne alebo s pomocou učiteľa pri formálnej a neformálnej komunikácii verbálne alebo prostredníctvom AAK, – počúvať s porozumením, – reagovať neslovne na otázky a pokyny, – reagovať slovne na jednoduché otázky jednoslovnou odpoveďou alebo 	<p>Kontakt v komunikácii.</p> <p>Používanie jazyka na prispôsobovanie sociálnym situáciám a vzťahom.</p> <p>Počúvanie s porozumením. Neslovné reakcie (pohyby, gestá, mimika). Pasívna a aktívna slovná zásoba.</p> <p>Artikulácia hlások a hláskových skupín. Rozvíjanie prozodických faktorov reči.</p> <p>Prednes krátkych literárnych útvarov.</p> <p>Kontakt v komunikácii.</p> <p>Používanie komunikácie na prispôsobovanie sociálnym situáciám a vzťahom.</p> <p>Počúvanie s porozumením. Neslovné reakcie (pohyby, gestá, mimika). Pasívna a aktívna slovná zásoba.</p> <p>Artikulácia hlások a hláskových skupín.</p> <p>Prednes krátkych literárnych útvarov.</p> <p>Využívanie predmetov dennej potreby a obrázkov k podpore komunikácie. Dramatizácia obsahov komunikácie. Kontakt v komunikácii.</p> <p>Používanie komunikácie na prispôsobovanie sociálnym situáciám a vzťahom.</p> <p>Pozorovanie a počúvanie rôznych zvukov a ľudskej reči.</p> <p>Neslovné reakcie (pohyby, gestá, mimika).</p> <p>Pasívna a aktívna slovná zásoba. Artikulácia hlások a hláskových skupín. Facilitovaná komunikácia.</p> <p>Predmetová komunikácia</p>

<p>prostredníctvom AAK,</p> <ul style="list-style-type: none"> – napodobniť artikuláciu hlások, zopakovať jednoduché cvičenia na rozvíjanie pohyblivosti hovoridiel, – zapamätať si a reprodukovat' s pomocou alebo prostredníctvom AAK riekanky, vyčítanky, krátke básne. <p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – s podporou nadväzovať kontakt s inými osobami – deťmi a dospelými, – uvedomiť si začiatok a ukončenie rozhovoru, – reagovať na svoje meno, – vyjadriť svoje potreby a želania pomocou učiteľa pri formálnej a neformálnej komunikácii verbálne alebo prostredníctvom AAK – vnímať počutý text, – chápať predmety a ich komunikačné významy vo vzťahu k uspokojovaniu potrieb – reagovať neslovne na otázky a pokyny, – reagovať slovne alebo zvukom či mimikou, resp. pohybom na jednoduché otázky jednoslovnou odpoveďou alebo prostredníctvom AAK, – napodobniť artikuláciu niektorých hlások, zopakovať jednoduché cvičenia na rozvíjanie pohyblivosti hovoridiel, vokalizovať, – rytmizovať s pomocou riekanky, vyčítanky, krátke básne. 	<p>Stimulácia počúvania, pozorovania a reakcií v elementárnych komunikačných situáciách. Rytmizovanie krátkych literárnych útvarov.</p>
---	---

2 Písaná reč	Obsah vzdelávania
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prejavíť záujem a podporovať pozitívny vzťah ku knihám, písanej kultúre, orientovať sa v knihách, – získavať predstavu o funkcii písanej reči, 	<p>Knihy, písmená a číslice – oboznamovanie. Detská, ľudová a autorská poézia a próza. Počúvanie čítanej rozprávky. Reprodukcia krátkeho prečítaného literárneho textu. Obsahy a zážitky z čítania vyjadriť vo výtvarných, hudobno-pohybových a dramatických činnostiach.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – počúvať s porozumením detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky a príbehy, – uplatniť aktívnu slovnú zásobu vzhľadom na obsahový kontext, – prehlbovať a upevňovať porozumenie čítaných textov následnými aktivitami a vzdelávacími činnosťami, – vnímať s citovým zaangažovaním bábkové divadlo a iné detské divadlo, – rozprávať jednoduchý príbeh na základe ilustrácie bez/s pomocou, – používať knihu správnym spôsobom, – používať výrazy ako kniha, strana pri manipulácii, – recitovať básne a spievať piesne s rytmickým sprievodom (napr. tleskaním, rytmizáciou na ľahko ovládateľných hudobných nástrojoch), – rytmizovať riekanky a piesne, rozčleniť zvolené slová na slabiky, – správne sedieť, – využívať koordináciu zraku a ruky, – kresliť veľkými grafickými pohybmi, – kresliť uvoľnenou rukou, – držať správne grafický materiál, – znázorňovať graficky motivovaný pohyb vychádzajúci z ramenného kĺbu (kývanie, mletie, hojdanie, navíjanie), zápästia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky) a pohybu dlane a prstov (horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka) bez/s pomocou učiteľa. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – prejaviť záujem a podporovať pozitívny vzťah ku knihám, písanej kultúre, orientovať sa v knihách, – získať predstavu o funkcii písanej reči, – počúvať s porozumením detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky, – prehlbovať a upevňovať porozumenie čítaných textov následnými aktivitami a vzdelávacími činnosťami, – vnímať s citovým zaangažovaním bábkové divadlo a iné detské divadlo, 	<p>Literárno-dramatická tvorivosť. Text a ilustrácia spolu súvisia. Správna manipulácia s knihou, smerová orientácia v knihe zľava doprava, zhora nadol. Sprevádzanie spevu alebo recitácia krátkeho literárneho útvaru rytmickým sprievodom.</p> <p>Orientácia v zvukovej štruktúre slova.</p> <p>Vizuomotorika.</p> <p>Grafomotorika. Základné grafické pohyby.</p> <p>Knihy, písmená a číslice – oboznamovanie.</p> <p>Detská, ľudová a autorská poézia a próza. Počúvanie čítanej rozprávky.</p> <p>Obsahy a zážitky z čítania vyjadriť vo výtvarných, hudobno-pohybových a dramatických činnostiach.</p> <p>Literárno-dramatická tvorivosť.</p> <p>Text a ilustrácia spolu súvisia. Správna manipulácia s knihou, smerová orientácia v knihe zľava doprava, zhora nadol. Sprevádzanie spevu alebo recitácia krátkeho literárneho útvaru rytmickým sprievodom.</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> – rozprávať s pomocou alebo prostredníctvom AAK jednoduchý príbeh na základe ilustrácie s pomocou , – používať knihu správnym spôsobom, – poznať výrazy ako kniha, začiatok a koniec knihy, – recitovať alebo rytmizovať básne a spievať piesne s rytmickým sprievodom (napr. tleskaním, rytmizáciou na ľahko ovládateľných hudobných nástrojoch), – rytmizovať riekanky a piesne, rozčleniť zvolené slová na slabiky s pomocou, – správne sedieť, – využívať koordináciu zraku a ruky, – kresliť veľkými grafickými pohybmi, – kresliť uvoľnenou rukou, – držať správne grafický materiál, – znázorňovať graficky motivovaný pohyb vychádzajúci z ramenného kĺbu (kývanie, mletie, hojkanie, navíjanie), zápästia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky) a pohybu dlane a prstov (horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka) bez/s pomocou učiteľa. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – prejaviť záujem a podporovať pozitívny vzťah ku knihám, orientovať sa s pomocou v knihách, – rozvíjať schopnosť počúvať krátky príbeh s maximálne dvoma postavami s opakujúcim sa dejom, – prehlbovať a upevňovať zameranosť pozornosti na čítaný text následnými aktivitami a vzdelávacími činnosťami, – vnímať s citovým zaangažovaním bábkové divadlo a iné detské divadlo, – napodobniť s pomocou jednoduchú činnosť na základe ilustrácie, – používať knihu správnym spôsobom, – poznať výraz kniha, – rytmizovať riekanky a básne s rytmickým sprievodom (napr. tleskaním, rytmizáciou na ľahko ovládateľných hudobných nástrojoch) s pomocou, – správne sedieť, 	<p>Orientácia v zvukovej štruktúre slova.</p> <p>Vizuomotorika.</p> <p>Grafomotorika. Základné grafické pohyby.</p> <p>Knihy, písmená a číslice – oboznamovanie.</p> <p>Detská, ľudová a autorská poézia a próza. Počúvanie čítanej rozprávky.</p> <p>Zážitky z čítania vyjadriť vo výtvarných, hudobno-pohybových a dramatických činnostiach.</p> <p>Literárno-dramatická tvorivosť.</p> <p>Text a ilustrácia spolu súvisia.</p> <p>Správna manipulácia s knihou.</p> <p>Sprevádzanie recitácia krátkeho literárneho útvaru rytmickým sprievodom.</p> <p>Vizuomotorika.</p> <p>Grafomotorika.</p> <p>Základné grafické pohyby.</p>
--	--

<ul style="list-style-type: none"> – využívať koordináciu zraku a ruky, – kresliť veľkými grafickými pohybmi, kresliť uvoľnenou rukou, – držať správne s pomocou grafický materiál, – znázorňovať graficky motivovaný pohyb vychádzajúci z ramenného kĺbu (kývanie, mletie, hojdanie, navíjanie), zápastia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky) s pomocou učiteľa. 	
--	--

4.4.2 Vzdelávacia oblasť MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

1 Čísla a vzťahy	Obsah vzdelávania
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p> <p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vymenovať čísla od 1 maximálne do 5 tak, ako idú za sebou, pomocou jednoduchých básničiek, – určiť počítaním po jednej počet predmetov v skupine v obore maximálne do 5 bez/s pomocou, – vytvoriť skupinu predmetov s určeným počtom v obore maximálne do 5 bez/s pomocou, – určiť rovnaké alebo rozdielne množstvo prvkov v skupine, – pridať ku skupine a odobrať zo skupiny daný počet prvkov. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – orientačne poznať čísla od 1 maximálne do 5 pomocou jednoduchých básničiek, – určiť počítaním po jednej počet predmetov v skupine v obore maximálne do 2 bez/s pomocou, – vytvoriť skupinu predmetov s určeným počtom v obore maximálne do 2 bez/s pomocou, – určiť rovnaké alebo rozdielne množstvo prvkov v skupine, 	<p>Číselný rad. Základné početové úkony v číselnom rade od 1 do 5.</p> <p>Určovanie počtu prvkov.</p> <p>Číselný rad. Základné početové úkony v číselnom rade od 1 do 2.</p> <p>Určovanie počtu prvkov.</p>

<p>– pridať ku skupine a odobrať zo skupiny daný počet prvkov s pomocou.</p> <p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – orientačne poznať pojem číslo pomocou jednoduchej básne,</p> <ul style="list-style-type: none"> – určiť s pomocou vzťahu všetko – nič, – rozpoznať s pomocou číslicu 1, <p>– vyhľadať a priradiť predmet k rovnakému predmetu s pomocou,</p> <ul style="list-style-type: none"> – priradiť predmet k číslu 1 s pomocou, – určiť rovnaké alebo rozdielne množstvo prvkov v skupine s pomocou, – pridať ku skupine a odobrať zo skupiny daný počet prvkov na základe príkladu s pomocou. 	<p>Číselný rad.</p> <p>Základné počtové úkony.</p> <p>Určovanie počtu prvkov.</p>
<p>2 Geometria a meranie</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – určiť objekt na základe popisu polohy pomocou slov a slovných spojení hore, dole, nad, pod, pred, za, medzi, na, v, – umiestniť predmet podľa pokynov pomocou slov a slovných spojení hore, dole, nad, pod, pred, za, medzi, na, v, – dať pokyn na umiestnenie predmetu na určené miesto bez/s pomocou, – dokresliť jednoduchý obrázok podľa pokynov pomocou slov a slovných spojení hore, dole, medzi, na, v, – určiť, triediť, pomenovať, vymodelovať guľu, kocku, valec bez/s pomocou, – postaviť jednoduchú stavbu z primeraného množstva (do 5 až 7) stavebnicových dielcov podľa predlohy, – určiť, triediť, pomenovať, rozlíšiť kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník bez/s pomocou, – zostaviť z puzzle, rozstrihaných obrázkov alebo geometrických tvarov obrazce a útvary podľa predlohy a slovných inštrukcií, – približne nakresliť, strihať, lepiť 	<p>Orientácia v priestore.</p> <p>Orientácia v rovine. Priestorové geometrické tvary. Priestorová tvorivosť.</p> <p>Rovinné geometrické tvary.</p> <p>Plošná tvorivosť.</p> <p>Tvorba rovinných útvarov.</p> <p>Využívanie čiarového pohybu na spájanie bodov.</p>

<p>kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník,</p> <ul style="list-style-type: none"> – nakresliť, rozlíšiť, vymodelovať a pomenovať rovnú a krivú čiaru, – využívať čiarový pohyb na spájanie určených dvojíc obrázkov a riešenie jednoduchých bludísk, – porovnať dva predmety podľa veľkosti určeného rozmeru (dĺžka, výška, šírka, hrúbka). Výsledok porovnania vysloviť použitím prídavných mien (kratší, vyšší) bez/s pomocou, – usporiadať 3 útvary alebo 3 predmety podľa veľkosti, – určiť objekt v usporiadanom rade na základe slov prvý, druhý, posledný bez/s pomocou. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – určiť objekt na základe popisu polohy pomocou slov a slovných spojení hore, dole, vpredu, vzadu , – umiestniť s pomocou predmet podľa pokynov pomocou slov a slovných spojení hore, dole alebo podľa názornej ukážky, – dať pokyn na umiestnenie predmetu na určené miesto s pomocou, – určiť, triediť, pomenovať, vymodelovať guľu, kocku, valec s pomocou, – postaviť jednoduchú stavbu z primeraného množstva (maximálne do 5) stavebnicových dielcov podľa predlohy, – určiť, triediť, pomenovať, rozlíšiť kruh, štvorec, bez/s pomocou, – zostaviť z puzzle, rozstrihaných obrázkov alebo geometrických tvarov obrazce a útvary podľa predlohy a slovných inštrukcií s pomocou, – približne nakresliť, strihať, lepiť kruh, štvorec, – nakresliť, rozlíšiť, vymodelovať rovnú a krivú čiaru, – využívať čiarový pohyb na spájanie určených dvojíc obrázkov a riešenie jednoduchých bludísk s pomocou, – porovnať dva predmety podľa veľkosti určeného rozmeru (malý, veľký, krátky, dlhý). 	<p>Porovnávanie podľa rozmeru.</p> <p>Usporiadanie podľa veľkosti.</p> <p>Orientácia v usporiadanom rade.</p> <p>Orientácia v priestore.</p> <p>Priestorové geometrické tvary.</p> <p>Priestorová tvorivosť.</p> <p>Rovinné geometrické tvary.</p> <p>Plošná tvorivosť.</p> <p>Tvorba rovinných útvarov.</p> <p>Využívanie čiarového pohybu na spájanie bodov.</p> <p>Porovnávanie podľa rozmeru.</p> <p>Usporiadanie podľa veľkosti.</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> – usporiadať 3 útvary alebo 3 predmety podľa veľkosti, – určiť objekt v usporiadanom rade na základe slov prvý, posledný bez/s pomocou. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – určiť objekt s pomocou idúci dopredu – dozadu na základe konkrétnej ukážky a popisu polohy pomocou slov a slovných spojení, – umiestniť s pomocou predmet podľa pokynov pomocou slov a slovných spojení, konkrétnej ukážky dopredu – dozadu, – vymodelovať guľu, valec s pomocou, – postaviť jednoduchú stavbu z primeraného množstva (maximálne do 3) stavebnícových dielcov podľa predlohy, – triediť, rozlíšiť kruh, bez/s pomocou, – zostaviť z puzzle, rozstrihaných obrázkov jednoduché obrazce a útvary podľa predlohy a slovných inštrukcií s pomocou, – približne nakresliť, nalepiť kruh s pomocou, – vymodelovať s pomocou rovnú čiaru, – využívať čiarový pohyb na spájanie určených dvojíc obrázkov s pomocou, – porovnať dva predmety podľa veľkosti určeného rozmeru (malý – veľký). – usporiadať 2 útvary alebo 2 predmety podľa veľkosti. 	<p>Orientácia v usporiadanom rade.</p> <p>Orientácia v priestore.</p> <p>Priestorové geometrické tvary. Priestorová tvorivosť.</p> <p>Rovinné geometrické tvary. Plošná tvorivosť.</p> <p>Tvorba rovinných útvarov.</p> <p>Využívanie čiarového pohybu na spájanie bodov. Porovnávanie podľa rozmeru. Usporiadanie podľa veľkosti.</p>
3 Logika	Obsah vzdelávania
Špecifické ciele vzdelávania	
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vytvoriť (nakresliť) pravidelnosť jednoduchej postupnosti 2 až 4 objektov, 	<p>Pravidelné opakovanie. Rozhodovanie o pravdivosti.</p> <p>Triedenie predmetov podľa určitých kritérií.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – vedieť sa rozhodnúť o pravdivosti (áno/nie) jednoduchých tvrdení a vlastností daného objektu, – vybrať zo skupiny objektov všetky objekty s danou vlastnosťou (farba, tvar, veľkosť) bez/s pomocou, – roztriediť objekty v skupine na základe určenej vlastnosti (farba, tvar, veľkosť), – vytvoriť dvojicu objektov na základe jednoduchej logickej súvislosti bez/s pomocou. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – vytvoriť pravidelnosť jednoduchej postupnosti 2 objektov s pomocou, – vedieť sa rozhodnúť o pravdivosti (áno/nie) jednoduchých tvrdení a vlastností daného objektu s pomocou, – vybrať zo skupiny objektov všetky objekty s danou vlastnosťou (farba, tvar, veľkosť) s pomocou, – vytvoriť dvojicu objektov na základe jednoduchej logickej súvislosti s pomocou. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – vytvoriť pravidelnosť jednoduchej postupnosti 2 objektov podľa názoru s pomocou, – vybrať zo skupiny 2 rozličných objektov všetky objekty s danou vlastnosťou (farba, tvar, veľkosť) s pomocou, – vytvoriť dvojicu objektov na základe predlohy bez/ s pomocou. 	<p>Spájanie dvojíc.</p> <p>Pravidelné opakovanie. Rozhodovanie o pravdivosti.</p> <p>Triedenie predmetov podľa určitých kritérií.</p> <p>Spájanie dvojíc.</p> <p>Pravidelné opakovanie.</p> <p>Triedenie predmetov podľa určitých kritérií.</p> <p>Spájanie dvojíc.</p>
<p>4 Práca s informáciami</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zoznamovať sa s digitálnymi technológiami (PC, interaktívna tabuľa, tablet, včela beebot), – zvládnuť na základe nápodoby a 	<p>Základy práce s digitálnymi technológiami.</p>

<p>slovných inštrukcií dospelého jednoduché digitálne hry podľa možnosti a schopnosti detí,</p> <ul style="list-style-type: none"> – vedieť jednoducho kresliť, farebne vyplňať uzavreté plochy. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – zoznamovať sa s digitálnymi technológiami (PC, interaktívna tabuľa, tablet), – zvládnuť na základe nápodoby a slovných inštrukcií dospelého jednoduché digitálne hry podľa možnosti a schopnosti detí, – vedieť jednoducho kresliť, farebne vyplňať uzavreté plochy s pomocou. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – zoznamovať sa s digitálnymi technológiami (PC, interaktívna tabuľa, tablet), – zvládnuť s pomocou na základe nápodoby a slovných inštrukcií dospelého jednoduché digitálne hry podľa možnosti a schopnosti detí, – vedieť farebne vyplňať uzavreté plochy s pomocou. 	<p>Základy práce s digitálnymi technológiami.</p> <p>Základy práce s digitálnymi technológiami.</p>
--	---

4.4.3 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A PRÍRODA

1 Vnímanie prírody	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – určiť niektoré prírodné reálie z najbližšieho okolia,</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať niektoré zložky živej a neživej prírody, – rozlíšiť podľa typických znakov ročné obdobia, – poznať, opísať, rozlíšiť prvky počasia. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – určiť niektoré prírodné reálie z najbližšieho okolia, – poznať niektoré zložky živej a neživej prírody, 	<p>Prírodné okolie materskej školy. Živá a neživá príroda. Ročné obdobia. Počasie.</p> <p>Prírodné okolie materskej školy. Živá a neživá príroda. Ročné</p>

<ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť podľa typických znakov ročné obdobia s pomocou, – poznať, rozlíšiť prvky počasia. <p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – rozpoznať a s pomocou ukázať niektoré prírodné reálie z najbližšieho okolia,</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznať a s pomocou ukázať niektoré zložky živej a neživej prírody, – pozorovať zmeny v prírode. 	<p>obdobia. Počasie.</p> <p>Prírodné okolie materskej školy. Živá a neživá príroda. Ročné obdobie, počasie.</p>
<p>2 Rastliny</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identifikovať niektoré rastliny v najbližšom okolí, – poznať a určiť niektoré druhy ovocia a zeleniny, – poznať a rozlíšiť stromy a kry, – poznať a rozlíšiť niektoré kvitnúce rastliny, – vedieť, že huby sú jedlé, nejedlé a jedovaté, – poznať niektoré životné prejavy rastlín. <p>Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – identifikovať niektoré rastliny v najbližšom okolí,</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať a určiť niektoré druhy ovocia a zeleniny, – rozlíšiť stromy a kry, – poznať a rozlíšiť niektoré kvitnúce rastliny, – oboznámiť sa s tým, že huby sú jedlé, nejedlé a jedovaté, – poznať niektoré životné prejavy rastlín. <p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – s pomocou identifikovať niektoré rastliny v najbližšom okolí,</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať a určiť niektoré druhy ovocia a zeleniny, – rozlíšiť stromy a kry, – rozlíšiť stromy a kvitnúce rastliny, – poznať niektoré životné prejavy rastlín. 	<p>Rastliny blízkeho okolia materskej školy.</p> <p>Ovocie a zelenina. Stromy a kry. Kvitnúce rastliny. Huby.</p> <p>Starostlivosť o rastliny.</p> <p>Rastliny blízkeho okolia materskej školy.</p> <p>Ovocie a zelenina. Stromy a kry. Kvitnúce rastliny. Huby. Starostlivosť o rastliny.</p> <p>Rastliny blízkeho okolia materskej školy.</p> <p>Ovocie a zelenina. Stromy a kry. Kvitnúce rastliny.</p>

	Starostlivosť o rastliny.
3 Živočíchy	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať niektoré životné prejavy živočíchov bez/s pomocou, – poznať a určiť niektoré živočíchy chované pre úžitok, – poznať úžitok niektorých živočíchov, – poznať, rozlíšiť a určiť niektoré voľne žijúce živočíchy. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – poznať niektoré životné prejavy živočíchov s pomocou, – poznať a určiť niektoré živočíchy chované pre úžitok, – poznať úžitok niektorých živočíchov s pomocou, – poznať, rozlíšiť a určiť niektoré voľne žijúce živočíchy s pomocou. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – priradiť niektoré životné prejavy vybraných živočíchov s pomocou, – spoznať niektoré živočíchy chované pre úžitok s pomocou, – priradiť k vybraným živočíchom jeden úžitok s pomocou, – spoznať niektoré voľne žijúce živočíchy s pomocou . 	<p>Živočíchy žijúce v blízkom okolí. Živočíchy chované pre úžitok a starostlivosť o ne.</p> <p>Voľne žijúce živočíchy.</p> <p>Živočíchy žijúce v blízkom okolí. Živočíchy chované pre úžitok a starostlivosť o ne. Voľne žijúce živočíchy.</p> <p>Živočíchy žijúce v blízkom okolí.</p> <p>Živočíchy chované pre úžitok a starostlivosť o ne.</p> <p>Voľne žijúce živočíchy.</p>
4 Človek	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – určiť niektoré časti ľudského tela, – určiť niektoré fyziologické funkcie tela (dýchanie, pohyb). Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – určiť alebo ukázať bez/s pomocou 	<p>Ľudské telo. Prejavy života človeka.</p> <p>Ľudské telo. Prejavy života človeka.</p> <p>Ľudské telo. Prejavy života človeka.</p>

<p>niektoré časti ľudského tela, – určiť s pomocou niektoré fyziologické funkcie tela (dýchanie, pohyb). Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – ukázať s pomocou niektoré časti ľudského tela, – vnímať niektoré fyziologické funkcie tela (dýchanie, pohyb).</p>	
<p>5 Neživá príroda</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – poznať, kde sa v prírode nachádza voda, – poznať význam vody pre rastliny, živočíchy a človeka, – oboznámiť sa s javmi, v ktorých je možné vnímať prítomnosť vzduchu, – vyjadriť vlastné predstavy o Zemi, Slnku a iných hviezdach a o Mesiaci. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – poznať alebo rozlíšiť na obrázku, kde sa v prírode nachádza voda s pomocou, – oboznámiť sa s významom vody pre rastliny, živočíchy a človeka, – oboznámiť sa s javmi, v ktorých je možné vnímať prítomnosť vzduchu, – oboznámiť sa s pojmami, spoznať a rozlíšiť Zem, Slnko, hviezdy, Mesiac. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – identifikovať na základe vlastnej skúsenosti vodu, s pomocou ukázať na obrázku, kde sa v prírode nachádza voda, – oboznámiť sa s významom vody pre človeka, – vnímať prítomnosť vzduchu, – oboznámiť sa s pojmami Zem, Slnko, hviezdy, Mesiac a niektoré s pomocou rozlíšiť.</p>	<p>Voda. Pitná voda. Vzduch, prejavy pohybu vzduchu. Elementárne predstavy o Zemi, Slnku a iných hviezdach a o Mesiaci.</p> <p>Voda. Pitná voda. Vzduch, prejavy pohybu vzduchu. Elementárne predstavy o Zemi, Slnku a iných hviezdach a o Mesiaci.</p> <p>Voda. Pitná voda.</p> <p>Vzduch, prejavy pohybu vzduchu. Elementárne predstavy o Zemi, Slnku a iných hviezdach a o Mesiaci.</p>
<p>6 Prírodné javy</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru</p>	<p>Oboznamovanie sa s vybranými prírodnými javmi.</p>

<p>postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznávať vybrané prírodné javy: svetlo a tieň, teplo a horenie, topenie a tuhnutie, vyparovanie, rozpúšťanie, zvuk, sila a pohyb. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – oboznámiť sa pozorovaním s vybranými prírodnými javmi: svetlo a tieň, teplo a horenie, topenie a tuhnutie, vyparovanie, rozpúšťanie, zvuk Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – pozorovať vybrané prírodné javy: svetlo a tma, teplo a horenie, zvuk. 	<p>Oboznamovanie sa s vybranými prírodnými javmi.</p> <p>Oboznamovanie sa s vybranými prírodnými javmi.</p>
---	---

4.4.4 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

1 Orientácia v čase	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – určiť postupnosť činností počas dňa, – rozlíšiť záľuby a povinnosti bez/s pomocou, – rozlíšiť pojmy včera, dnes a zajtra, – oboznámiť sa orientačne s časovými vzťahmi dňa, týždňa, mesiaca, roka, <ul style="list-style-type: none"> – vedieť, koľko má rokov, – vedieť, že čas sa meria hodinami. <p>Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – určiť postupnosť činností počas dňa s pomocou, – rozlíšiť záľuby a povinnosti s pomocou, – rozlíšiť pojmy včera, dnes a zajtra s pomocou, – oboznámiť sa orientačne s časovými vzťahmi dňa, týždňa, <ul style="list-style-type: none"> – vedieť, koľko má rokov, – vedieť, že čas sa meria hodinami. <p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru</p>	<p>Režim dňa.</p> <p>Časové vzťahy.</p> <p>Kalendár a hodiny.</p> <p>Režim dňa.</p> <p>Časové vzťahy.</p> <p>Kalendár a hodiny.</p> <p>Režim dňa.</p>

<p>postihnutia: – oboznámiť sa orientačne s postupnosťou činností počas dňa, – označiť svoje obľúbené činnosti s pomocou, – rozlíšiť pojmy včera a dnes s pomocou, – oboznámiť sa orientačne s časovými vzťahmi deň a noc.</p>	<p>Časové vzťahy.</p>
<p>2 Orientácia v priestore</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – orientovať sa v interiéri a exteriéri materskej školy, – pomenovať miesto svojho bydliska, – poznať niektoré verejné inštitúcie a služby vo svojom okolí: obchod, polícia, pošta, lekárska ambulancia. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – orientovať sa v interiéri a exteriéri materskej školy, – pomenovať alebo poznať, označiť miesto svojho bydliska s pomocou, – poznať niektoré verejné inštitúcie a služby vo svojom okolí: obchod, polícia, pošta, lekárska ambulancia. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – orientovať sa v interiéri a exteriéri materskej školy s pomocou, – rozoznať s pomocou aspoň 2 verejné inštitúcie alebo služby vo svojom okolí: obchod, lekárska ambulancia.</p>	<p>Orientácia v budove materskej školy. Orientácia v blízkom okolí materskej školy. Naša obec/mesto.</p> <p>Orientácia v budove materskej školy. Orientácia v blízkom okolí materskej školy.</p> <p>Naša obec/mesto.</p> <p>Orientácia v budove materskej školy. Orientácia v blízkom okolí materskej školy.</p> <p>Naša obec/mesto.</p>
<p>3 Dopravná výchova</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – poznať nebezpečenstvá súvisiace s cestnou premávkou, – poznať základné pravidlá správania sa účastníkov cestnej premávky</p>	<p>Dieťa ako chodec.</p> <p>Dieťa ako cyklista.</p> <p>Dieťa ako cestujúci v hromadnej</p>

<p>týkajúce sa chodcov,</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa so základnými pravidlami správania sa účastníkov cestnej premávky týkajúce sa cyklistov, kolobežkárov, korčuliarov, – poznať pravidlá správania v úlohe cestujúceho v hromadnej doprave a v úlohe spolujazdca, – poznať a rozlíšiť rôzne druhy dopravných prostriedkov, – poznať význam vybraných dopravných značiek bez/s pomocou. <p>Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa s nebezpečenstvami súvisiacimi s cestnou premávkou, – správne reagovať na pokyny súvisiace so základnými pravidlami správania sa účastníkov cestnej premávky týkajúce sa chodcov, – správne reagovať na pokyny súvisiace so základnými pravidlami správania sa účastníkov cestnej premávky týkajúce sa cyklistov, kolobežkárov, – poznať pravidlá správania v úlohe cestujúceho v hromadnej doprave a v úlohe spolujazdca, – poznať a rozlíšiť niektoré druhy dopravných prostriedkov, – oboznámiť sa s významom vybraných dopravných značiek. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – správne reagovať na pokyny súvisiace so základnými pravidlami správania sa účastníkov cestnej premávky týkajúce sa chodcov, – správne reagovať na pokyny súvisiace so základnými pravidlami správania sa účastníkov cestnej premávky týkajúce sa cyklistov, kolobežkárov, – správne reagovať na pokyny súvisiace s pravidlami správania v úlohe cestujúceho v hromadnej doprave a v úlohe spolujazdca, – rozlíšiť s pomocou vybrané druhy dopravných prostriedkov. 	<p>doprave a ako spolujazdec. Dopravné prostriedky. Dopravné značky.</p> <p>Dieťa ako chodec.</p> <p>Dieťa ako cyklista.</p> <p>Dieťa ako cestujúci v hromadnej doprave a ako spolujazdec. Dopravné prostriedky.</p> <p>Dopravné značky.</p> <p>Dieťa ako chodec.</p> <p>Dieťa ako cyklista.</p> <p>Dieťa ako cestujúci v hromadnej doprave a ako spolujazdec. Dopravné prostriedky.</p>
---	--

4 Geografia okolia	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznať niektoré z geografických pojmov ako vrch, les, pole, lúka, potok, rieka, jazero, rybník, – poznať najznámejšie prírodné krásy regiónu, napr. rieku, ktorá preteká cez daný región, pohorie či vodnú plochu. <p>Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať niektoré z geografických pojmov ako vrch, les, pole, lúka, potok, rieka, jazero, rybník s pomocou, – oboznámiť sa s najznámejšími prírodnými krásami regiónu, napr. riekou, ktorá preteká cez daný región, pohorím či vodnou plochou. <p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> – orientačne sa oboznámiť s niektorými z geografických pojmov ako les, lúka, rieka, jazero vo vzťahu k blízkeho okoliu. 	<p>Miestna krajina.</p> <p>Miestna krajina.</p> <p>Miestna krajina.</p>
5 História okolia	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa s niektorými historicky významnými lokálnymi objektmi, napr. hrad, zámok. – oboznámiť sa s tradičnou regionálnou kultúrou. <p>Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa s niektorými historicky významnými lokálnymi objektmi, napr. hrad, zámok. – oboznámiť sa orientačne s tradičnou regionálnou kultúrou. <p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnúť:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa s niektorými historicky významnými lokálnymi 	<p>Historické objekty v blízkom okolí.</p> <p>Tradičná regionálna kultúra.</p> <p>Historické objekty v blízkom okolí.</p> <p>Tradičná regionálna kultúra.</p> <p>Historické objekty v blízkom okolí.</p> <p>Tradičná regionálna kultúra.</p>

objektmi, napr. hrad, zámok. – oboznámiť sa orientačne s tradičnou regionálnou kultúrou.	
6 Národné povedomie	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – oboznámiť sa so štátnymi symbolmi Slovenskej republiky – zástava, hymna. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – oboznámiť sa orientačne so štátnymi symbolmi Slovenskej republiky – zástava, hymna. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – oboznámiť sa orientačne so štátnymi symbolmi Slovenskej republiky – zástava.	Symboly Slovenskej republiky. Symboly Slovenskej republiky. Symboly Slovenskej republiky
7 Ľudia v blízkom a širšom okolí	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – rozlíšiť a pomenovať členov rodiny, – predstaviť sa menom, prípadne i priezviskom, – poznať mená rovesníkov v triede, – poznať mená učiteliek v triede, – nadväzovať adekvátny sociálny kontakt (verbálny i neverbálny) s inými osobami – deťmi i dospelými. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – rozlíšiť a pomenovať alebo ukázať členov rodiny s pomocou, – predstaviť sa menom, prípadne i priezviskom s pomocou alebo prostredníctvom AAK, – poznať mená rovesníkov v triede, – poznať mená učiteliek v triede, – nadväzovať adekvátny sociálny kontakt (verbálny i neverbálny) s inými osobami – deťmi i dospelými.	Rodina a jej členovia. Naša trieda. Naša materská škola. Rodina a jej členovia. Naša trieda. Naša materská škola.

<p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť a pomenovať alebo ukázať najbližších členov rodiny s pomocou, – predstaviť sa menom s pomocou alebo prostredníctvom AAK, – priradiť mená k niektorým rovesníkom v triede s pomocou, – identifikovať učiteľky v triede na základe mena, – nadväzovať adekvátny sociálny kontakt (verbálny i neverbálny) s inými osobami – deťmi i dospelými. sociálny kontakt (verbálny i neverbálny) s inými osobami – deťmi i dospelými. 	<p>Rodina a jej členovia. Naša trieda. Naša materská škola.</p>
<p>8 Základy etikety</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozdraviť, poprosiť, poďakovať, ospravedlniť sa vzhľadom na aktuálnu situáciu, – rešpektovať dohodnuté pravidlá spoločensky prijateľného správania. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – pozdraviť, poprosiť, poďakovať, ospravedlniť sa vzhľadom na aktuálnu situáciu s pomocou alebo prostredníctvom AAK, – rešpektovať dohodnuté pravidlá spoločensky prijateľného správania. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – pozdraviť, poprosiť, poďakovať vzhľadom na aktuálnu situáciu s pomocou alebo prostredníctvom AAK, – správne reagovať na pokyny súvisiace s dohodnutými pravidlami spoločensky prijateľného správania. 	<p>Elementárne základy etického správania.</p> <p>Elementárne základy etického správania</p> <p>Elementárne základy etického správania</p>

9 Ľudské vlastnosti a emócie	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť niektoré pozitívne a negatívne ľudské vlastnosti, – spolupracovať v skupinovej činnosti na základe osobnostných predpokladov, – sústrediť sa krátky čas na činnosť na základe zapojenia vôľových vlastností, – vyjadriť pocity zo zážitku, vypočutej rozprávky alebo krátkeho príbehu – pozitívne i negatívne, – reagovať na aktuálne prejavy pozitívnych i negatívnych emócií spoločensky prijateľným spôsobom, – vyjadriť aktuálne emócie. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – rozlíšiť niektoré pozitívne a negatívne ľudské vlastnosti, – prejaviť záujem o spoluprácu v skupinovej činnosti na základe osobnostných predpokladov, – sústrediť sa krátky čas na činnosť na základe zapojenia vôľových vlastností, – vyjadriť pocity zo zážitku, vypočutej alebo sledovanej rozprávky alebo krátkeho príbehu – pozitívne i negatívne, – reagovať na aktuálne prejavy pozitívnych i negatívnych emócií spoločensky prijateľným spôsobom, – vyjadriť aktuálne emócie. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – vnímať niektoré pozitívne a negatívne ľudské vlastnosti, – sústrediť sa krátky čas na činnosť na základe zapojenia vôľových vlastností pomocou aktívnej motivácie, – vyjadriť pocity zo zážitku, vypočutej alebo sledovanej krátkej rozprávky – pozitívne i negatívne, – reagovať na aktuálne prejavy pozitívnych i negatívnych emócií, 	<p>Ľudské vlastnosti.</p> <p>Vyjadrenie emócií.</p> <p>Ľudské vlastnosti.</p> <p>Vyjadrenie emócií.</p> <p>Ľudské vlastnosti.</p>

<p>– vyjadriť aktuálne emócie.</p>	<p>Vyjadrenie emócií.</p>
<p>10 Prosociálne správanie vzdelávania Špecifické ciele vzdelávania</p>	
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vypočúť iných v krátkom dialógu, – rozlíšiť vhodné a nevhodné správanie, – požiadať o pomoc, keď si to situácia vyžaduje a poďakovať za pomoc od druhých, – poskytnúť pomoc iným, – podeliť sa o veci, – adekvátne reagovať na dobré skutky, – presadzovať sa v hre alebo činnosti spoločensky prijateľným spôsobom, – riešiť konflikt nenásilným spôsobom, – odmietajúť nevhodné správanie, – odmietajúť kontakt s neznámymi osobami, – uvedomovať si na elementárnej úrovni dôsledky svojho správania, – poznať na elementárnej úrovni svoje práva a splniteľné povinnosti. <p>Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vypočúť iných v krátkom dialógu, – rozlíšiť vhodné a nevhodné správanie s pomocou, – požiadať o pomoc, keď si to situácia vyžaduje a poďakovať za pomoc od druhých s pomocou alebo prostredníctvom AAK, – pokúsiť sa poskytnúť pomoc iným na elementárnej úrovni, – podeliť sa o veci, – presadzovať sa v hre alebo činnosti spoločensky 	<p>Obsah vzdelávania</p> <p>Prosociálne správanie.</p> <p>Sebaregulácia.</p> <p>Sebahodnotenie.</p> <p>Prosociálne správanie.</p> <p>Sebaregulácia.</p> <p>Sebahodnotenie.</p>

<p>prijateľným spôsobom,</p> <ul style="list-style-type: none"> – odmietat' nevhodné správanie, – odmietat' kontakt s neznámymi osobami, – uvedomovať si na elementárnej úrovni dôsledky svojho správania, – poznať na elementárnej úrovni svoje práva a splniteľné povinnosti. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – vnímať krátky dialóg so spontánnou reakciou (úsmev, smiech), – vyvolávať situácie krátkych interakcií s učiteľom, – reagovať na výzvu inej osoby (podanie predmetu a iné), – vyjadriť vlastnú potrebu (piť, jesť) nadviazaním očného kontaktu a prostredníctvom AAK, – rozvíjať neverbálnu imitáciu, – podeliť sa o veci na pokyn, – rozvíjať sociálnu interakciu s rovesníkmi prostredníctvom krátkych hier, – vyjadrovať súhlas a nesúhlas, radosť a hnev prijateľným spôsobom, – prejavovať radosť z vlastného úspechu a pocit uspokojenia z hry alebo činnosti, – uvedomovať si na elementárnej úrovni dôsledky svojho správania. 	<p>Prosociálne správanie.</p> <p>Sebaregulácia.</p> <p>Sebahodnotenie.</p>
--	--

4.4.5 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SVET PRÁCE

1 Materiály a ich vlastnosti	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
<p>Obsah vzdelávania Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vymenovať/rozlíšiť niektoré prírodné materiály (napr. kameň, drevo, uhlie, slama, šúpolie, perie, vlna a pod.), – vhodne využívať materiály pri modelovaní objektov, – rozpoznať/poznávať niektorý materiál, z ktorého je predmet vyrobený. 	<p>Prírodné materiály. Papier, plasty, sklo, kovy, textil.</p> <p>Triedenie odpadu.</p>

<p>Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť niektoré prírodné materiály (napr. kameň, drevo, uhlie, slama, perie, vlna a pod.) bez/s pomocou, – vhodne využívať materiály pri modelovaní objektov s pomocou, – rozpoznať/poznávať niektorý materiál, z ktorého je predmet vyrobený bez/s pomocou. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – vnímať hmatom rôzne povrchy, – rozlíšiť niektoré prírodné materiály (napr. kameň, drevo, piesok a pod.) s pomocou, – využívať materiály pri modelovaní objektov s pomocou, – priradovať niektorý materiál, z ktorého je predmet vyrobený s pomocou. 	<p>Prírodné materiály.</p> <p>Papier, plasty, sklo, kovy, textil.</p> <p>Triedenie odpadu.</p> <p>Prírodné materiály.</p> <p>Papier, plasty, sklo, kovy, textil.</p> <p>Triedenie odpadu</p>
<p>2 Konštruovanie</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pochopiť technický náčrt ako návod pre vytvorenie predmetu, – zhotoviť daný predmet podľa návrhu/vkladať do predlohy (schémy, náčrtu, predlohy), – pracovať s pomocou podľa jednoduchého kresleného postupu, – vytvoriť jednoduchý výrobok a pomenovať jeho účel, – oboznámiť sa s postupom zhotovenia vybraných výrobkov. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – zhotoviť daný predmet podľa návrhu/vkladať do predlohy (náčrtu, predlohy) s pomocou, – vytvoriť jednoduchý výrobok pomocou procesuálnej schémy a pomenovať jeho účel s pomocou, – oboznámiť sa s postupom 	<p>Skladanie jednoduchého puzzle, mozaiky.</p> <p>Skladanie a rozkladanie jednoduchých predmetov a stavebníc.</p> <p>Sadenie semien. Presádzanie kvetov. Práca s papierom. Modelovanie z plastelíny, cesta, hlíny a iných materiálov.</p> <p>Skladanie jednoduchého puzzle, mozaiky. Skladanie a rozkladanie jednoduchých predmetov a stavebníc.</p> <p>Sadenie semien. Presádzanie kvetov.</p> <p>Práca s papierom. Modelovanie z plastelíny, cesta, hlíny a iných materiálov.</p>

<p>zhotovenia vybraných výrobkov. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zhotoviť daný predmet vkladáním do predlohy s pomocou, – Ukladať kocky na seba, vedľa seba aj podľa predlohy s pomocou. – vytvoriť jednoduchý výrobok pomocou procesuálnej schémy (maximálne 2 – 3 prvky) a pomenovať ho verbálne alebo prostredníctvom AAK s pomocou, – vymodelovať jednoduchý výrobok (maximálne z 2 – 3 častí) s pomocou. 	<p>Skladanie jednoduchého puzzle.</p> <p>Skladanie a rozkladanie jednoduchých predmetov a stavebníc.</p> <p>Modelovanie z plastelíny, cesta, hliny a iných materiálov.</p>
<p>3 Užívateľské zručnosti</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p> <p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – manipulovať s drobnými predmetmi a rôznymi materiálmi, – používať predmety dennej potreby v domácnosti a v záhrade, – zapnúť a vypnúť rôzne elektronické zariadenia. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – manipulovať s drobnými predmetmi a rôznymi materiálmi, – používať predmety dennej potreby v domácnosti a v záhrade, – zapnúť a vypnúť rôzne elektronické zariadenia. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – manipulovať s drobnými predmetmi a rôznymi materiálmi bez/s pomocou, – používať predmety dennej potreby v domácnosti a v záhrade s pomocou, – zapnúť a vypnúť vybrané elektronické zariadenia s pomocou. 	<p>Obsah vzdelávania</p> <p>Práca s drobným materiálom. Práca s detskými hrabľami, lopatou, maticovým kľúčom, nožnicami, tupým nožom, visiacim zámkom a podobne. Obsluha rádioprijímača, televízora, počítača, tabletu.</p> <p>Práca s drobným materiálom. Práca s detskými hrabľami, lopatou, nožnicami, tupým nožom, visiacim zámkom a podobne. Obsluha rádioprijímača, televízora, počítača, tabletu.</p> <p>Práca s drobným materiálom. Práca s detskými hrabľami, lopatou, nožnicami, tupým nožom a podobne. Obsluha rádioprijímača, televízora, počítača, tabletu.</p>
<p>4 Technológie výroby</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p>	<p>Výroba niektorých potravín.</p>

<p>– oboznámiť sa so surovinami potrebnými na prípravu niektorých bežne používaných výrobkov (napr. ovocný a bylinkový čaj, džús, sušené ovocie). Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <p>– oboznámiť sa so surovinami potrebnými na prípravu niektorých bežne používaných výrobkov (napr. ovocný a bylinkový čaj, kakao, sušené ovocie). Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <p>– oboznámiť sa orientačne so surovinami potrebnými na prípravu niektorých bežne používaných výrobkov (napr. čaj, kakao, sušené ovocie).</p>	<p>Výroba niektorých potravín.</p> <p>Výroba niektorých potravín.</p>
<p>5 Remeslá a profesie</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <p>– oboznámiť sa s niektorými tradičnými remeslami, – oboznámiť sa so základnou pracovnou náplňou vybraných profesií (napr. lekár, šofér, učiteľ, policajt). Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <p>– oboznámiť sa s niektorými tradičnými remeslami,</p> <p>– oboznámiť sa so základnou pracovnou náplňou vybraných profesií (napr. lekár, šofér, učiteľ, policajt).</p> <p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <p>– oboznámiť sa orientačne s niektorými tradičnými remeslami.</p>	<p>Tradičné remeslá v regióne.</p> <p>Pracovná náplň a význam vybraných profesií.</p> <p>Tradičné remeslá v regióne.</p> <p>Pracovná náplň a význam vybraných profesií.</p> <p>Tradičné remeslá v regióne.</p>

4.4.6 Vzdelávacia oblasť UMENIE A KULTÚRA

<p>1 Hudobná výchova</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – rytmizovať samostatne hrou na telo 2/4 takt pri rôznych postojoch a chôdzi, – rytmizovať ľudové riekanky a detské ľudové a umelé piesne hrou na telo alebo prostredníctvom Orffovho inštrumentára, – spievať s radosťou ľudové, detské umelé piesne, – vytvárať návyk správneho speváckeho dýchania realizáciou dychových rozcvičiek a hier s dychom, – imitovať hlasom zvuky okolitého sveta a spievať osvojené piesne na neutrálne slabiky, – vyjadriť charakter piesne hrou na detských hudobných nástrojoch, – zvládnuť jednoduché inštrumentálne sprievody k piesňam a riekankám, – počúvať detské hudobné skladby, piesne a spev učiteľky, – identifikovať s pomocou niektoré vyjadrovacie prostriedky hudby (rytmus a dynamiku), – vyjadriť charakter piesní a hudby prirodzeným kultivovaným pohybom, – uplatňovať tanečné prvky s pomocou (cvalové poskoky, poskočný krok, otočky, úklony), – uplatňovať získané schopnosti v pohybovej improvizácii podľa hudby, – dodržať pravidlá hudobno-pohybových hier, – zladať pohybovú a hudobnú stránku v hudobno-pohybovej hre, – stvárniť hudobno-dramaticky textovú časť hry s pomocou. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – rozlišovať medzi ľudskou rečou a inými zvukmi, – vnímať rôzne izolované zvuky prostredia, určiť zdroj vybraných zvukov (napr. zvonček, štekot psa, trúbenie), – určiť vlastnosti vnímaných zvukov (dĺžka, intenzita), – vnímať rytmizovanie 2/4 taktu hrou na telo, – rytmizovať jednoduché riekanky hrou na telo s pomocou, 	<p>Rytmizovanie hrou na telo pri postojoch, chôdzi. Rytmizácia riekaniek a piesní.</p> <p>Spev piesní. Rozvoj základných speváckych schopností a zručností.</p> <p>Imitovanie hlasom.</p> <p>Vyjadrenie charakteru piesne na detských hudobných nástrojoch. Jednoduché sprievody k piesňam a riekankám.</p> <p>Počúvanie piesní a hudby.</p> <p>Pohybové stváranie charakteru hudby. Tanec a pohybová improvizácia.</p> <p>Pravidlá a spolupráca v hudobnopohybových hrách. Súlad pohybu, hudby a textu hry.</p> <p>Sluchové vnímanie, hry so zvukom, počúvanie.</p> <p>Rytmizovanie hrou na telo.</p> <p>Rytmizácia riekaniek .</p> <p>Spev piesní.</p> <p>Rozvoj základných speváckych schopností a zručností.</p> <p>Imitovanie hlasom. Používanie detských hudobných nástrojov.</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> – spievať (imitovať spev) s radosťou jednoduché ľudové, detské umelé piesne, – vytvárať návyk správneho speváckeho dýchania realizáciou dychových rozcvičiek a hier s dychom s pomocou, – imitovať hlasom zvuky okolitého sveta, – vnímať/spoznávať zvuky vyludzované na jednoduchých hudobných nástrojoch Orffovho inštrumentára s/bez vizuálnej podpory zdroja zvuku, – zvládnuť s pomocou jednoduché inštrumentálne sprievody k jednoduchým piesňam a riekankám, – počúvať detské hudobné skladby, piesne a spev učiteľky, – vyjadriť charakter piesní a hudby spontánnym pohybom, – reagovať jednoduchým pohybom na zmenu rytmu alebo tempa, – uplatňovať niektoré tanečné prvky s pomocou (cvalové poskoky, otočky, úklony), – dodržať pomocou usmernení a príkladu jednoduché pravidlá hudobno-pohybových hier, – zladať pomocou vizuálnej opory pohybovú a hudobnú stránku v hudobno-pohybovej hre. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – upriamiť pozornosť na zvuk s nadviazaním očného kontaktu, – rozlišovať medzi tichom a zvukom, – reagovať na nápadné zmeny sily a tempa, – vnímať rôzne izolované zvuky prostredia s/bez vizuálnej podpory, – určiť zdroj vybraných zvukov (napr. zvonček, štekot psa, trúbenie) s pomocou, – určiť s pomocou vlastností vnímaných zvukov (intenzita), – rozlišovať medzi ľudskou rečou a inými zvukmi, – nadväzovať sociálne interakcie prostredníctvom hudby, spolupracovať pri rytmizovaní hrou na telo, 	<p>Jednoduché sprievody k piesňam a riekankám.</p> <p>Počúvanie piesní a hudby.</p> <p>Pohybové stvárnenie charakteru hudby.</p> <p>Tanec a pohybová improvizácia.</p> <p>Pravidlá a spolupráca v hudobno-pohybových hrách. Súlad pohybu, hudby a textu hry.</p> <p>Sluchové vnímanie, hry so zvukom, počúvanie.</p> <p>Vnímanie ľudského hlasu a rytmizovanie hrou na telo,</p> <p>Rytmizácia riekaniek a piesní. Spev piesní.</p> <p>Rozvoj základných speváckych schopností a zručností.</p> <p>Imitovanie hlasom.</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> – rytmizovať s pomocou jednoduché riekanky hrou na telo, – prejať radosť pri vyludzovaní zvukov, – pokúsiť sa vyludzovať zvuk imitujúci spev s pomocou zvukovej podpory, – vytvárať návyk správneho speváckeho dýchania realizáciou dychových rozcvičiek a hier s dychom, – imitovať hlasom vybrané zvuky okolitého sveta, – prejať radosť pri vyludzovaní zvukov jednoduchými detskými hudobnými nástrojmi, – vyludzovať s pomocou zvuky na jednoduchých hudobných nástrojoch Orffovho inštrumentára, – počúvať detské hudobné skladby, piesne a spev učiteľky, – uvoľňovať motoriku a rozvíjať zmysel pre rytmus, – sprevádzať jednoduché hry pohybom, – uplatňovať s pomocou získané schopnosti v pohybovej improvizácii podľa hudby, – prejať záujem o jednoduché hry so spevom. 	<p>Vyjadrenie charakteru piesne na detských hudobných nástrojoch. Jednoduché sprievody k piesňam a riekankám.</p> <p>Počúvanie piesní a hudby.</p> <p>Pohybové stvárnenie charakteru hudby.</p> <p>Tanec a pohybová improvizácia.</p> <p>Jednoduché hry so spevom.</p>
<p>2 Výtvarná výchova</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – skladať plošné geometrické tvary a vytvoriť jednoduchý novotvar, – vystrihovať časti obrázkov bez/s pomocou, – spájať časti obrázkov lepením, – modelovať tvary z mäkkej modelovacej hmoty, – skladať, spájať z rôznych materiálov priestorovú zostavu, – vytvárať jednoduchú skladačku, – pomenovať alebo priradiť základné farby, 	<p>Výtvarné činnosti s tvarom na ploche.</p> <p>Výtvarné činnosti s tvarom v priestore.</p> <p>Výtvarné činnosti s farbami.</p> <p>Experimentovanie s farbami.</p> <p>Výtvarné techniky. Kreslenie, maľovanie.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – osvojovať návyky držania maliarskeho nástroja, – experimentovať s vlastnosťami farieb a uplatňovať ich tvorivé variácie, – používať niekoľko techník maľovania, – pokryť celú plochu rozmanitými farbami, – kresliť, maľovať podľa predlohy a vlastnej fantázie, – kresliť, maľovať plošne a priestorovo zobrazovať ľudskú a zvieraciu postavu s pomocou, – používať rôzne maliarske nástroje, – upevňovať návyky držania kresliaceho nástroja, – vedieť opísať obsah svojej kresby bez/s pomocou, – vnímať a pozorovať krásu umeleckých diel. <p>Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – skladať plošné geometrické tvary z maximálne 3 tvarov a vytvoriť jednoduchý novotvar s pomocou, – manipulovať a experimentovať s modelovacími materiálmi (miesiť, stláčať, ťapať, odštipkávať, valkať, vyťahovať, šúľať, gúľať, vyštipnúť štipcom), – modelovať jednoduché tvary z mäkkej modelovacej hmoty s pomocou, – vystrihovať časti obrázkov s pomocou, – spájať časti obrázkov lepením s pomocou, – skladať, spájať z rôznych materiálov jednoduchú priestorovú zostavu s pomocou, – vytvárať jednoduchú skladačku maximálne z troch častí s pomocou, – nanášať farby na mokrý podklad prstom, veľkým štetcom, špongiou, vatou, drievkom, – osvojovať návyky držania maliarskeho nástroja, – experimentovať s vlastnosťami farieb (liatie, kvapkanie, odtlačanie, vytváranie farebných škvŕn, fúkanie do škvŕn), – používať niekoľko jednoduchých techník maľovania s pomocou, 	<p>Kompozičné celky.</p> <p>Kreslenie vybraným nástrojom a materiálom.</p> <p>Osobný výtvarný prejav.</p> <p>Aktívne vnímanie výtvarného diela.</p> <p>Výtvarné činnosti s tvarom na ploche.</p> <p>Výtvarné činnosti v priestore</p> <p>Výtvarné činnosti s tvarom v priestore.</p> <p>Výtvarné činnosti s farbami.</p> <p>Experimentovanie s farbami.</p> <p>Výtvarné techniky.</p> <p>Kreslenie, maľovanie.</p> <p>Kompozičné celky.</p> <p>Kreslenie vybraným nástrojom a</p>
--	---

<ul style="list-style-type: none"> – pokryť celú plochu rozmanitými farbami s pomocou, – zaplňať plochu rozličných makiet štetcom, – kresliť, maľovať tvarovo nenáročné predmety s pomocou (napr. slnko, klbko, had), – kresliť, maľovať plošne, dokresľovať predkreslené tvary prstom s pomocou, – kresliť na veľkých a malých maketách rozličných predmetov, – používať vybrané maliarske nástroje s pomocou, – upevňovať návyky držania kresliaceho nástroja. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – skladať plošné geometrické tvary z maximálne 2 tvarov a vytvoriť jednoduchý novotvar s pomocou, – manipulovať a experimentovať s modelovacími materiálmi (miesiť, stláčať, ťapkať, odštipkávať, valkať, vyťahovať, šúľať, guľať, vyštipnúť štipcom), – modelovať jednoduché tvary z mäkkej modelovacej hmoty s pomocou, – spájať časti obrázkov lepením s pomocou, – skladať, spájať z rôznych materiálov jednoduchú ľubovoľnú priestorovú zostavu s pomocou, – nanášať farby na mokrý podklad prstom, špongiou, vatou, – experimentovať s vlastnosťami farieb (liatie, kvapkanie, odtlačanie, vytváranie farebných škvŕn, fúkanie do škvŕn), – používať aspoň 1 jednoduchú techniku maľovania s pomocou, – pokryť celú plochu rozmanitými farbami s pomocou, – zaplňať plochu rozličných makiet štetcom, – kresliť, maľovať na veľkých i malých formátoch, – obkresľovať predkreslené tvary prstom, – kresliť, maľovať plošne, dokresľovať predkreslené tvary prstom s pomocou, – obkresľovať jednoduchú formu s pomocou (bodky, prerušované čiary), – kresliť na veľkých maketách 	<p>materiálom.</p> <p>Výtvarné činnosti s tvarom na ploche.</p> <p>Výtvarné činnosti v priestore</p> <p>Výtvarné činnosti s tvarom v priestore.</p> <p>Výtvarné činnosti s farbami.</p> <p>Experimentovanie s farbami.</p> <p>Výtvarné techniky.</p> <p>Kreslenie, maľovanie.</p> <p>Kreslenie vybraným nástrojom a materiálom.</p>
---	---

rozličných predmetov, – používať vybrané jednoduché maliarske nástroje s pomocou, – nacvičovať uchopenie a držanie kresliaceho nástroja s pomocou.	
--	--

4.4.7 Vzdelávacia oblasť ZDRAVIE A POHYB

1 Zdravie a zdravý životný štýl	
Špecifické ciele vzdelávania	Obsah vzdelávania
Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – uvedomovať si, prečo je pohyb dôležitý pre zdravie človeka, – dbať na správne držanie tela v stoji a sede, – rozlíšiť jednoduchým spôsobom stav zdravia a stav choroby, – vedieť charakterizovať zdravé a nezdravé stravovanie, uviesť príklady zdravej a nezdravej výživy bez/s pomocou, – dodržiavať zásady ochrany zdravia s pomocou dospelých, – upevňovať hygienické návyky, jednoducho opísať prevenciu prenesenia infekčného ochorenia. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – oboznámiť sa na elementárnej úrovni s významom pohybu pre zdravie človeka, – reagovať na pokyn ohľadom správneho držania tela v stoji a v sede, – rozlíšiť jednoduchým spôsobom stav zdravia a stav choroby s pomocou, – rozlíšiť zdravé a nezdravé potraviny (2 – 3 základné druhy) s pomocou, – dodržiavať zásady ochrany zdravia s pomocou dospelých, – upevňovať základné hygienické návyky.	Význam pohybu pre zdravie. Zdravotné cvičenie. Zdravotný stav, postoje k zdraviu. Zdravé a nezdravé potraviny. Zásady ochrany vlastného zdravia. Význam pohybu pre zdravie. Zdravotné cvičenie. Zdravotný stav, postoje k zdraviu. Zdravé a nezdravé potraviny. Zásady ochrany vlastného zdravia.
	Význam pohybu pre zdravie. Zdravotné cvičenie. Zdravotný stav, postoje

<p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa na elementárnej úrovni s významom pohybu pre zdravie človeka, – uvedomiť si vlastné telo vo vzťahu k inštrukčiam k pohybu, – vyjadriť jednoduchým spôsobom alebo prostredníctvom AAK stav zdravia a stav choroby, – rozlíšiť vybrané zdravé potraviny (2 základné druhy) s pomocou, – aktívne spolupracovať pri vykonávaní základných hygienických návykov. 	<p>k zdraviu.</p> <p>Zdravé a nezdravé potraviny. Zásady ochrany vlastného zdravia.</p>
<p>2 Hygiena a sebaobslužné činnosti</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dbať na dodržiavanie základných hygienických návykov (použitie toalety a toaletného papiera, umývanie rúk po použití toalety, umývanie rúk pred jedlom a po zašpinení) bez/s pomocou, – zvládnuť sebaobslužné činnosti (obliekať sa, obúvať sa, umývať sa, čistiť si zuby) a návyky správneho stolovania (jesť príborom, udržiavať čistotu pri jedle) bez/s pomocou, – zachovať pri rôznych činnostiach návyky poriadku a čistoty. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – dbať na dodržiavanie základných hygienických návykov (použitie toalety a toaletného papiera, umývanie rúk po použití toalety, umývanie rúk pred jedlom a po zašpinení) s pomocou, – zvládnuť sebaobslužné činnosti (obliekať sa, obúvať sa, umývať sa, čistiť si zuby) a návyky správneho stolovania (jesť príborom, udržiavať čistotu pri jedle) s pomocou, – zachovať pri pravidelne sa opakujúcich činnostiach návyky poriadku a čistoty s pomocou. 	<p>Základné hygienické návyky.</p> <p>Sebaobslužné činnosti.</p> <p>Pracovné návyky.</p> <p>Základné hygienické návyky.</p> <p>Sebaobslužné činnosti.</p> <p>Pracovné návyky.</p>

<p>Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktívne spolupracovať pri dodržiavaní základných hygienických návykov (použitie toalety a toaletného papiera, umývanie rúk po použití toalety, umývanie rúk pred jedlom a po zašpinení) s pomocou, – aktívne spolupracovať pri sebaobslužných činnostiach (obliekať sa, obúvať sa, umývať sa, čistiť si zuby) a návykoch správneho stolovania (jesť príborom, udržiavať čistotu pri jedle) s pomocou, – zachovať pri pravidelne sa opakujúcich činnostiach návyky poriadku a čistoty s pomocou. 	<p>Základné hygienické návyky.</p> <p>Sebaobslužné činnosti.</p> <p>Pracovné návyky.</p>
<p>3 Pohyb a telesná zdatnosť</p>	
<p>Špecifické ciele vzdelávania</p>	<p>Obsah vzdelávania</p>
<p>Dieťa s ľahkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – napodobňovať základné polohy, postoje a pohyby (stoj, ľah, sed, kľak...), – ovládať základné lokomočné pohyby (chôdza, beh, skok, lezenie, hádzanie a chytanie), – zvládnuť skok znožmo a skok cez prekážku bez/s pomocou, – zvládnuť rôzne techniky lezenia, plazenia preliezania, – manipulovať s rôznymi predmetmi, náčiním (rukami, nohami, zdvíhať, nosiť, podávať, gúľať, pohadzovať, odrážať, kopať), – pohybovať sa okolo osi vlastného tela (obraty, kotúle), stoj na jednej nohe, – rytmicky správne využívať základné lokomočné pohyby a tanečné kroky (cvalové poskoky, poskočný krok, otočky, úklony) na hudobný sprievod bez/s pomocou, – dodržiavať zvolené pravidlá v pohybových hrách, spolupracovať a rešpektovať ostatných, – zvládnuť turistickú vychádzku počas pobytu vonku. Dieťa so stredným stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – napodobňovať základné polohy, postoje a 	<p>Základné polohy, postoje a pohyby. Základné lokomočné pohyby.</p> <p>Skákanie. Lezenie. Manipulácia s náčiním. Jednoduché akrobatické zručnosti. Tanec a pohybová improvizácia. Pravidlá, rešpektovanie a spolupráca. Turistická vychádzka.</p> <p>Základné polohy, postoje a pohyby. Základné lokomočné pohyby.</p> <p>Skákanie. Lezenie.</p>

<p>pohyby (stoj, ľah, sed, kľak) s pomocou, – ovládať základné lokomočné pohyby (chôdza, beh, skok, lezenie, hádzanie a chytanie) s pomocou, – zvládnuť skok znožmo a skok/prekročenie cez prekážku s pomocou, – zvládnuť rôzne techniky lezenia, plazenia preliezania s pomocou, – manipulovať s rôznymi predmetmi, náčiním (rukami, nohami, zdvíhať, nosiť, podávať, guľať, pohadzovať, odrážať, kopať), – pohybovať sa okolo osi vlastného tela (obraty), stoj na jednej nohe s pomocou, – zvládnuť koordináciu pohybu v rytme a jednoduché tanečné kroky (cvalové poskoky, otočky, úklony) na hudobný sprievod s pomocou, – aktívne vnímať zvolené jednoduché pravidlá v pohybových hrách pomocou usmernení a príkladu, – aktívne prejaviť záujem spolupracovať a rešpektovať ostatných, – zvládnuť krátku turistickú vychádzku počas pobytu vonku. Dieťa s ťažkým stupňom MP je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – napodobňovať základné polohy, postoje a pohyby (stoj, ľah, sed, kľak) s pomocou, – napodobňovať základné lokomočné pohyby (chôdza, lezenie, hádzanie a chytanie) s pomocou, – zvládnuť nenáročné techniky lezenia, plazenia, preliezania s pomocou, – manipulovať s rôznymi predmetmi, náčiním (rukami, nohami, zdvíhať, nosiť, podávať, guľať, pohadzovať, odrážať, kopať) s pomocou, – pohybovať sa okolo osi vlastného tela (obraty) s pomocou, – uplatňovať napodobňovanie pri jednoduchých pohybových aktivitách s hudobným sprievodom, pri rytmických hrách s pomocou, – aktívne vnímať zvolené jednoduché pravidlá v pohybových hrách pomocou usmernení a príkladu, – aktívne prejaviť záujem o</p>	<p>Manipulácia s náčiním. Jednoduché akrobatické zručnosti. Tanec a pohybová improvizácia. Pravidlá, rešpektovanie a spolupráca.</p> <p>Turistická vychádzka.</p> <p>Základné polohy, postoje a pohyby. Základné lokomočné pohyby.</p> <p>Lezenie. Manipulácia s náčiním. Jednoduché akrobatické zručnosti. Tanec a pohybová improvizácia. Pravidlá, rešpektovanie a spolupráca.</p> <p>Turistická vychádzka.</p>
--	--

spoluprácu, akceptovať ostatných, – zvládnuť krátku turistickú vychádzku počas pobytu vonku.	
--	--

4.5 Špecifiká výchovy a vzdelávania detí s mentálnym postihnutím

Charakteristika postihnutia MKCH – (10. revízia) uvádza nasledujúce stupne mentálnej retardácie (postihnutia):

Lahká mentálna retardácia (postihnutie)	IQ 69 – 50	(F70)
Stredná mentálna retardácia (postihnutie)	IQ 49 – 35	(F71)
Ťažká mentálna retardácia (postihnutie)	IQ 34 – 20	(F72)
Hlboká mentálna retardácia (postihnutie)	IQ 19 a nižšie	(F73)

Faktorom diferenciacie je predovšetkým úroveň intelektu.

Na základe typu vyššej nervovej činnosti, prejavov správania a typológie správania vyčleňuje tri typy mentálneho postihnutia: eretický, apatický a nevyhranený typ.

U detí s **lahkým mentálnym postihnutím** sa reč vyvíja oneskorene, je narušená po stránke obsahovej aj formálnej. Vývin sebaobslužných zručností je tiež oneskorený v porovnaní s intaktnými deťmi.

Deti so **stredným stupňom mentálneho postihnutia** majú výrazne obmedzený vývin chápania a používania reči, obmedzenú komunikačnú schopnosť, závažnejšie problémy a poruchy hrubej i jemnej motoriky. Mnohé majú pridružené zmyslové a telesné postihnutie. Prítomné sú poruchy vnímania, pozornosti, sústredenosti a pamäti. Sebaobslužné zručnosti a návyky dosahujú na rôznych stupňoch samostatnosti.

Deti s **ťažkým mentálnym postihnutím** komunikujú pomocou významových zvukov, slabík, prípadne slov. Majú závažné poruchy hrubej i jemnej motoriky, sensoriky, mnohé sa nenaučia stáť, chodiť, nezvládajú sebaobsluhu. Tieto deti sú zároveň viacnásobne postihnuté.

4.6 Vyučovací jazyk

Vyučovacím jazykom je štátny jazyk Slovenskej republiky.

5 Charakteristika školského vzdelávacieho programu pre deti s viacnásobným postihnutím pre predprimárne vzdelávanie

Pri výchove a vzdelávaní detí so zdravotným znevýhodnením (ďalej aj „ZZ“) sa postupuje podľa jednotlivých vzdelávacích programov pre deti s rôznymi druhmi zdravotného znevýhodnenia pre predprimárne vzdelávanie, ktoré sú súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách schváleného MŠVVaŠ SR dňa 6. júla 2016 pod číslom 2016-17780/27322:1-10A0 s platnosťou od 1. septembra 2016.

5.1 Špecifické ciele výchovy a vzdelávania detí s viacnásobným postihnutím

- Vytvoriť podmienky na plynulú adaptáciu na nové prostredie (pri vstupe dieťaťa do materskej školy),
 - rozvíjať cieľavedome tie schopnosti a zručnosti v psychomotorickej (hrubá aj jemná motorika), poznávacej, emocionálnej a sociálnej oblasti, ktoré vývinovo zaostávajú, aj prostredníctvom rehabilitačnej starostlivosti,
 - rozvíjať obmedzené, až výrazne nedostatočné motorické a sebaobslužné zručnosti dieťaťa s viacnásobným postihnutím,
 - rozvíjať obmedzené, až výrazne nedostatočné komunikačné schopnosti dieťaťa,
 - rozvíjať komunikačnú bázu za využitia všetkých dostupných komunikačných foriem a technických prostriedkov na základe individuálnych možnosti,
 - rozvíjať komunikačné kompetencie detí s viacnásobným postihnutím v spolupráci s vyučujúcimi v individuálnej logopedickej intervencii,
 - naplniť potrebu sociálneho kontaktu dieťaťa s rovesníkmi,
 - vytvárať základy sociálnych kompetencií a ich využitie v reálnom živote, – utvárať základy prosociálneho a environmentálneho cítenia,
 - umožniť dieťaťu s viacnásobným postihnutím sebarealizáciu prostredníctvom hrových aktivít a tým podporovať a rozvíjať samostatnosť, sebadôveru a sebavedomie dieťaťa,
 - pripraviť dieťa s viacnásobným postihnutím na plynulý prechod na vzdelávací program pre žiakov s viacnásobným postihnutím pre primárne vzdelávanie,
 - odstraňovať a predchádzať druhotným problémom (nežiaduce alebo neadekvátne prejavy správania).

5.2 Špecifiká výchovy a vzdelávania detí s viacnásobným postihnutím

Charakteristika postihnutia

Pri výchove a vzdelávaní detí s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím sa postupuje podľa vzdelávacieho programu pre deti s viacnásobným postihnutím pre predprimárne vzdelávanie a podľa potreby v kombinácii vzdelávacieho programu pre deti s mentálnym postihnutím pre predprimárne vzdelávanie. Mentálne postihnutie je zvyčajne najvýraznejším príznakom v celom klinickom obraze viacnásobného postihnutia, preto je podmieňujúcim prvkom celého výchovno-vzdelávacieho procesu detí s viacnásobným postihnutím.

V prípade, že u dieťaťa s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím nie je mentálne postihnutie v celom klinickom obraze viacnásobného postihnutia determinujúcim prvkom výchovno-vzdelávacieho procesu, je potrebné vychádzať z aktuálneho zdravotného stavu dieťaťa, ktorý je dôsledkom súčinnosti participujúcich postihnutí dieťaťa (telesné postihnutie, zmyslové postihnutie, narušená komunikačná schopnosť atď.).

Pre dieťa s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím, ktoré postupuje v predprimárnom vzdelávaní podľa individuálneho vzdelávacieho programu, je individuálny vzdelávací program vytváraný s prihliadnutím na aktuálny stav dieťaťa a jeho individuálne schopnosti.

V závislosti od individuálnych schopností dieťaťa je možné individuálny vzdelávací program tvoriť podľa obsahu vzdelávania aj z rôznych vzdelávacích programov pre deti v predprimárnom vzdelávaní s prihliadnutím na dominantné postihnutie a ďalšie prítomné postihnutia.

5.3 Vzdelávanie v špeciálnej materskej škole

Špeciálna materská škola podporuje osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, telesnej, morálnej a estetickej. Rozvíja ich kognitívne schopnosti, sebaobslužné, kultúrne, hygienické návyky, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie v primárnom vzdelávaní, spravidla v špeciálnej základnej škole.

Na predprimárne vzdelávanie v špeciálnej materskej škole sa prijímajú deti spravidla od troch do šiestich rokov a deti s odloženou povinnou školskou dochádzkou.

Špeciálna materská škola môže organizovať výlety, exkurzie, divadelné predstavenia a ďalšie aktivity len s informovaným súhlasom zákonného zástupcu.

Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania definuje príslušný VP pre žiakov s VNP (2016). Dôležité je vytvárať učebne alebo triedy vybavené viacúčelovým nastaviteľným (rastúcim) nábytkom, s priestorom pre relaxáciu a nenáročnú pohybovú aktivitu počas vyučovania, učebne pre jednotlivé vzdelávacie oblasti (predmety) vybavené špeciálnym nábytkom, prístrojmi, nástrojmi, pomôckami, technikou, materiálmi, učebňu pre informatickú výchovu vybavenú počítačmi s príslušným programovým vybavením a prídavnými zariadeniami, špeciálne učebne pre vyučovanie jednotlivých zložiek pracovného vyučovania vybavené vhodným náradím, prístrojmi a pomôckami, priestory pre telovýchovné aktivity s bezpečným povrchom, náradím a náčiním, priestory pre záujmovú činnosť po vyučovaní (školský klub detí, záujmové krúžky a voľnočasové aktivity) vybavené pracovným a odpočinkovým nábytkom, priestormi pre učenie s pomôckami pre relaxáciu. Pre žiakov s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím je potrebné zabezpečiť špeciálne kompenzačné pomôcky, učebné pomôcky. Ak si to špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiaka s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím vyžadujú, do školského vzdelávacieho programu zaradíme tie špecifické vyučovacie predmety, ktoré žiaci potrebujú s prihliadnutím na pridružené postihnutie.

Pri výchove a vzdelávaní žiakov s ťažkým viacnásobným postihnutím sa osvedčili špeciálne metodiky, ako napr. bazálna stimulácia, snoezelen a ďalšie.

Bazálna stimulácia znamená ponuku elementárnych podnetov vo svojej najjednoduchšej podobe. Základnou požiadavkou bazálnej stimulácie je celistvosť. To znamená, že jednotlivé oblasti na seba vzájomne pôsobia a spolu tvoria jednotný celok. Všetky oblasti sú rovnocenné a nie je možné nadradovať ktorúkoľvek z nich. Ide o nasledujúce oblasti: vnímanie, myslenie, pocity, pohyb, komunikácia, telesné skúsenosti a sociálne skúsenosti. V rámci bazálnej stimulácie možno vyčleniť ponuky podnetov v dvoch rovinách. Prvú rovinu tvoria základné podnety (somatické, vestibulárne a vibračné). Druhá rovina je rozširujúca stimulácia, ktorá v sebe zahŕňa podnety: taktilno-haptické, chuťové, čuchové, sluchové a zrakové.

Snoezelen je špecifický tým, že je uplatniteľný u všetkých cieľových skupín, či už z pohľadu veku alebo schopností. Nekladie nároky na intelektové alebo iné schopnosti, a tak je vhodný aj pre žiakov s ťažkým postihnutím (bola to pôvodná a hlavná cieľová skupina Snoezelenu). V stručnosti možno Snoezelen definovať ako navodenie pohody a pocitov upokojenia prostredníctvom multisenzorického podnecovania. Snoezelen sa realizuje v špecificky upravenom prostredí (multisenzorické prostredie/miestnosť) s hudbou, zvukmi, svetelnými efektmi, vôňami a rôznorodými predmetmi alebo komponentmi. Má u žiaka navodiť pocit bezpečia a uvoľnenia. Svojou štruktúrou a vybavením zároveň podnecuje a motivuje dieťa k aktivite a získavaniu nových skúseností. U žiaka by mali byť posilnené kompetencie aktívne a samostatne manipulovať s objektmi v miestnosti, dostávať od nich spätnú väzbu (vo forme zvuku alebo svetla), a teda mať možnosť ovládať a kontrolovať svoje prostredie, čo prispieva k jeho rozvoju. Snoezelen je prostriedkom na rozvoj všetkých zložiek osobnosti žiaka s

viacnásobným postihnutím, nielen na relaxáciu alebo stimuláciu zmyslového vnímania. Okrem toho slúži aj na elimináciu nevhodného správania a budovanie vzťahu s osobou, ktorá žiaka pri Snoezelene doprevádza. Multisenzorické prostredie/miestnosť možno vybaviť širokou škálou objektov, ktoré sa bežne používajú alebo sú určené primárne pre Snoezelen. Môže byť zamerané na stimuláciu jedného alebo dvoch zmyslových systémov alebo je vybavené na stimuláciu všetkých zmyslov.

Podľa A. Vančovej (2002) môžeme do špeciálnych metodík zaradiť aj orafaciálnu stimuláciu, ktorá predstavuje súbor pohybov a úkonov realizovaných špeciálnym pedagógom, ktoré majú za cieľ stimulovať neuromotoriku tváre, líc, pier, jazyka, podnebia, hltana a docieľiť pozitívne pokroky v dýchaní, saní, žuvaní, hryzení, hltaní, pití a sekundárne aj v reči. Ďalej A. Vančová (tamtiež) uvádza, že úspech výchovy a vzdelávania žiakov s ťažkým viacnásobným postihnutím závisí aj od jeho podpory ďalšími aktivitami a intervenciami v rámci procesu komplexnej rehabilitácie, a to najmä od liečebno-rehabilitačnej, medikamentóznej, terapeutickej, pracovno-rehabilitačnej, sociálno-rehabilitačnej a poradenskej podpory. Uvedené špeciálne metodiky a komplexnú rehabilitáciu môžeme uplatňovať s prihliadnutím na špeciálnopedagogické potreby konkrétnych žiakov aj pri výchove a vzdelávaní žiakov s viacnásobným postihnutím bez mentálneho postihnutia

5.4 Vyučovací jazyk

Vyučovacím jazykom je štátny jazyk Slovenskej republiky.

5.5 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Individuálna logopedická intervencia je zameraná na odstraňovanie alebo zmiernenie narušenej komunikačnej schopnosti, na podporu rozvoja reči a komplexnej komunikačnej schopnosti dieťaťa. Realizuje sa spravidla 2-krát týždenne pod vedením logopéda.

Špeciálne cvičenia sú zamerané na rozvíjanie zmyslového vnímania (rozvoj zrakového, hmatového, sluchového vnímania, koordinácie oko – ruka, rozvoj jemnej a hrubej motoriky, rozvoj komunikačnej schopnosti, grafomotorické cvičenia) a realizujú sa denne.

Rehabilitačná starostlivosť je zameraná na odstraňovanie motorických narušení, zlepšenie a rozvoj fyzickej zdatnosti a pohybovej aktivity vzhľadom na zdravotné obmedzenia dieťaťa s viacnásobným postihnutím. Realizuje sa spravidla denne, vykonáva ju fyzioterapeut.

5.6 Profil absolventa

Profil absolventa dieťaťa s viacnásobným postihnutím (ďalej aj „VNP“) predprimárneho vzdelávania je koncipovaný s ohľadom na kľúčové kompetencie dieťaťa podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016) pri rešpektovaní špecifických osobitostí vyplývajúcich z viacnásobného postihnutia a individuálnych možností a schopností dieťaťa s VNP prostredníctvom kompetencií uvedených v nasledujúcej tabuľke:

KOMUNIKAČNÉ KOMPETENCIE	Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru viacnásobného postihnutia – vyjadruje svoje potreby slovnou alebo pomocou augmentatívnej a/alebo alternatívnej komunikácie (podporné a náhradné spôsoby)
--------------------------------	---

	<p>komunikácie),</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadväzuje očný kontakt pri komunikácii, – reaguje na svoje meno, – primerane, podľa svojich schopností vyjadruje súhlas/nesúhlas, – reaguje na neverbálne signály (gestá, mimiku, hlasnosť prejavu prispôsobuje situácii), – chápe jednoduché požiadavky dospelých, reprodukuje básne, riekanky, jednoduchý oznam, – vyjadruje podľa svojich možností aspoň na elementárnej úrovni svoje myšlienky, názory bez/s pomocou učiteľa, – zreprodukuje samo alebo s pomocou učiteľa aspoň na elementárnej úrovni osvojené poznatky.
MATEMATICKÉ KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru viacnásobného postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – priraduje a triedi predmety podľa určitých kritérií, – pozná a rozlišuje základné geometrické tvary, – oboznamuje sa s pojmami málo – veľa, – oboznamuje sa s číselným radom, – oboznamuje sa so základmi matematických predstáv, – orientuje sa v priestore a rovine bez/s pomocou učiteľa, – objavuje a nachádza funkčnosť vecí, uvedomuje si ich význam
DIGITÁLNE KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru viacnásobného postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozná a prípadne aj využíva rôzne zdroje získavania informácií prostredníctvom sledovania informačnokomunikačných technológií, z rôznych médií bez/s pomocou učiteľa, – aplikuje elementárne zručnosti v činnostiach s informačnými a komunikačnými technológiami a s detskými edukačnými programami bez/s pomocou učiteľa, – pozná niektoré mobilné komunikačné prostriedky, – využíva rôzne zdroje získavania informácií bez/s pomocou učiteľa, – dokáže samostatne alebo s pomocou ovládať jednoduchú digitálnu hračku/pomôcku.
KOMPETENCIE UČIŤ SA, RIEŠIŤ PROBLÉMY	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru viacnásobného postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – prejavuje primerane svojim možnostiam zvedavosť a spontánny záujem o spoznávanie nového, – využíva samo alebo s pomocou primerané pojmy, znaky a symboly, – pozoruje, opakuje, precvičuje, napodobňuje, – aplikuje v hre, v rôznych aktivitách a situáciách získané poznatky a skúsenosti, – zotrva v hre a inej činnosti a dokončí ju, – vyvíja vôľové úsilie v hre a inej činnosti, – hodnotí vlastný výkon, teší sa z vlastných výsledkov, – naučí sa pracovať s hračkami, knihou, učebnými pomôckami alebo dokáže s nimi pracovať s pomocou učiteľa,

	<ul style="list-style-type: none"> – oboznamuje sa s rôznymi druhmi úchopov a snaží sa ich využívať pri rôznych manipulačných činnostiach, – oboznamuje sa s konštrukčnými a deštrukčnými manipulačnými činnosťami s rôznymi druhmi stavebníc a edukačných pomôcok, – prejavuje a rozvíja grafomotorické zručnosti (s prihliadnutím na druh a stupeň zmyslového, telesného)
SOCIÁLNE A PERSONÁLNE KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru viacnásobného postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – správa sa empaticky k svojmu okoliu, – rozlišuje známe a neznáme osoby, – hrá sa a pracuje vo dvojici, v skupine, v kolektíve, – nadväzuje spoločensky prijateľným spôsobom kontakty s inými, – rieši konflikty s pomocou dospelých alebo samostatne, – uvedomuje si vlastnú identitu, – prejavuje svoje pocity, – primeraným spôsobom sa presadzuje v aktivitách, – správa sa spoločensky a podľa určených pravidiel slušného správania, – podľa dohodnutých kritérií hodnotí samostatne alebo s pomocou učiteľa vo svojom bezprostrednom okolí, čo sa mu páči/nepáči, čo je správne/nesprávne, čo je dobré/zlé na veciach alebo osobách.
OBČIANSKE KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru viacnásobného postihnutia</p> <p>uvedomuje si vlastnú identitu,</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozná niektoré svoje osobné údaje, – správa sa v skupine, v kolektíve podľa určených spoločenských pravidiel a noriem, – orientuje sa v spoločenskom prostredí, – zaujíma sa o dianie v rodine, v materskej škole, v bezprostrednom okolí.
PRACOVNÉ KOMPETENCIE	<p>Dieťa na konci predprimárneho vzdelávania, v závislosti od stupňa a charakteru viacnásobného postihnutia</p> <ul style="list-style-type: none"> – zvláda samostatne alebo s pomocou inej osoby sebaobslužné činnosti, – oboznamuje sa a utvára si základné hygienické návyky, oboznamuje sa a utvára si základné návyky pri stolovaní, – využíva bez/s pomocou učiteľa hrubú a jemnú motoriku prekonávaním prekážok, – podľa svojich schopností prejavuje na elementárnej úrovni grafomotorickú gramotnosť, – adekvátne a podľa svojich schopností používa hračky, edukačné pomôcky a predmety dennej potreby, – pracuje samostatne alebo s pomocou inej osoby s prírodným materiálom, – oboznamuje sa a utvára si základné pracovné návyky.

Súbor kompetencií slúži ako informácia pre učiteľov, aby vedeli, kam majú smerovať svoje pedagogické pôsobenie prostredníctvom cieľavedomej, zmysluplnej a rozvojovým možnostiam dieťaťa s viacnásobným postihnutím primeranej a individuálne orientovanej výchovno-vzdelávacej činnosti.

5.7 Vzdelávacie štandardy

Pre deti s viacnásobným postihnutím je určený obsah vzdelávania a špecifické ciele v tomto vzdelávacom programe pre deti s viacnásobným postihnutím.

Obsah vzdelávania sa chápe ako záväzok pre učiteľa. Obsahuje základný rozsah učiva, ktoré má dieťa s viacnásobným postihnutím zvládnuť počas predprimárneho vzdelávania, primerane svojim individuálnym možnostiam a schopnostiam. Vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť prostredníctvom uplatňovania špecifických metód, foriem a prostriedkov s rešpektovaním individuálnych možností a schopností.

Špecifické ciele vzdelávania sú vypracované s ohľadom na závažnosť viacnásobného postihnutia. Závažnosť viacnásobného postihnutia je pri väčšine detí determinovaná stupňom mentálneho postihnutia. Mentálne postihnutie je zvyčajne najvýraznejším príznakom v celom klinickom obraze viacnásobného postihnutia, preto je podmieňujúcim prvkom celého výchovno-vzdelávacieho procesu. Deti s viacnásobným postihnutím si v procese výchovy a vzdelávania, ale aj v ostatných oblastiach podpory vyžadujú individuálny prístup, pretože u nich nie je možné uplatniť metódy a formy práce určené len pre jeden druh postihnutia (aj keď dominantný).

5.8 Vzdelávacie oblasti

Obsah a ciele vzdelávania jednotlivých vzdelávacích oblastí sú prispôbené najmä stupňu mentálneho postihnutia, ďalšieho postihnutia alebo narušenia s rešpektovaním ich individuálnych osobitostí a špecifických potrieb.

5.8.1 Vzdelávacia oblasť JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Vývin reči u detí s viacnásobným postihnutím býva často výrazne narušený, pomalý a obmedzený. Ich reč je charakteristická malou, často žiadnou slovnou zásobou, veľkým rozdielom medzi aktívnou a pasívnou slovnou zásobou, nedokonalou gramatickou stavbou vety a neadekvátnym používaním slov.

Väčšina detí s viacnásobným postihnutím v predškolskom veku má osvojených iba veľmi málo slov konkrétneho významu, majú závažné problémy s artikuláciou, ale aj s diferenciáciou počúvanej reči a pochopením jej obsahu. Ako špecifická metóda sa zaraďuje aj orofaciálna stimulácia, ktorá predstavuje súbor pohybov a úkonov, ktorých cieľom je stimulovať neuromotoriku tváre, líc, pier, jazyka, podnebia, hltana a docieľiť pozitívne pokroky v saní, žuvaní, hryzení, hltaní, pití a sekundárne aj v reči.

Deti s viacnásobným postihnutím často vôbec nehovoria, vydávajú iba rôzne zvuky. Dlhodobým cieľom je, aby sa dieťa v komunikácii dostalo od významových zvukov a konkrétneho myslenia k používaniu slov, k chápaniu ich obsahu a neskôr v školskom veku aj k abstraktnému mysleniu v závislosti od stupňa mentálneho postihnutia.

V rámci vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia u detí s viacnásobným postihnutím sa rozvíja jestvujúca schopnosť komunikácie, posúva sa na vyššiu vývinovú úroveň, podporuje sa rozvoj reči a jazykových schopností, rozvíja sa praktické používanie jazyka na dorozumievanie, slovnú zásobu, chápanie pojmov a ich používanie v komunikácii, jazykový

cit, elementárne syntaktické a morfológické pravidlá. Zároveň sa rozvíja fonematické uvedomovanie, artikulačná obratnosť a výslovnosť, naratíva detí podľa ich individuálnych schopností.

U detí, ktorých hovorená reč je nezrozumiteľná alebo sú úplne nehovoriace, sa využívajú rôzne formy augmentatívnej a alternatívnej komunikácie (AAK), ktoré vedú k osvojovaniu zručností, dorozumievaniu sa s okolím.

Využitie netradičných špeciálnych metód a techník umožňuje dieťaťu s viacnásobným postihnutím prístup k vzdelaniu a jeho zvládnutie v rámci individuálnych možností a schopností.

1. HOVORENÁ REČ	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – počúvať s porozumením, – reagovať neslovne na otázky a pokyny, – reagovať na neverbálne signály (gestá, mimiku), – stimulovať neuromotoriku tváre, líc, pier, jazyka, podnebia, hltana prostredníctvom orofaciálnej stimulácie, – udržiavať očný kontakt, hlasitosť prejavu a intonáciu reči prispôbiť zámerom komunikácie, – napodobňovať správnu artikuláciu problematických hlások (sykaviek, slabikotvorných spoluhlások r, f, l, í a pod.), -rozvíjať komunikačnú schopnosť prostredníctvom individuálnej logopedickej intervencie – reagovať slovné na jednoduché otázky jednoslovnou, viacslovnou odpoveďou alebo jednoduchou frázou bez/s pomocou, – poznať a dodržiavať základné pravidlá vedenia dialógu bez/s – pomocou, – používať piktogramy, dbať na ich dôsledné dodržiavanie, – aktívne a spontánne nadväzovať kontakt s inými osobami – deťmi a dospelými, – poznať a reagovať na svoje meno a meno svojho kamaráta, – vyjadriť svoje potreby a želania 	<p>Počúvanie s porozumením.</p> <p>Neslovné reakcie (pohyby, gestá, mimika).</p> <p>Stimulácia počúvania, pozorovania a reakcií v elementárnych komunikačných situáciách.</p> <p>Artikulácia hlások a hláskových skupín. Spisovná podoba jazyka.</p> <p>Pasívna a aktívna slovná zásoba.</p> <p>Zreteľná artikulácia a formulácia gramaticky správnych viet a súvetí.</p> <p>Dodržiava základné pravidlá vedenia dialógu.</p> <p>Používanie jazyka na prispôbovanie sociálnym situáciám a vzťahom.</p>

<p>pomocou učiteľa pri formálnej a neformálnej komunikácii verbálne alebo prostredníctvom AAK,</p> <ul style="list-style-type: none"> – vnímať počutý text, – rytmizovať s pomocou riekanky, vyčítanky bez/s pomocou, – komunikovať jednoduchými vetnými konštrukciami. 	<p>Pasívna a aktívna slovná zásob.</p>
<p>2.PÍSANÁ REČ</p>	
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prejaviť záujem a podporovať pozitívny vzťah ku knihám, orientovať sa v knihách s pomocou, – počúvať s porozumením detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky, – prechod od ilustrácie k textu, – rozvíjať porozumenie čítaného textu (počúvaním, rozprávaním, vyjadrovaním) – explicitný a implicitný význam textov, – reprodukovať obsah prečítaného textu, – využívať v edukačných aktivitách informačné texty (detské encyklopédie), informačné zdroje a digitálne technológie, – demonštrovať funkcie písanej reči (dorozumievanie je zdrojom poznatkov, informácií, vedomostí a zdrojom zážitkov), – vnímať s citovým zaangažovaním bábkové divadlo a iné detské divadlo, – rytmizovať riekanky a piesne, – rozčleniť zvolené slová na slabiky, – vyčleniť začiatočnú hlásku v ľubovoľne zvolenom slove, – vnímať a poznávať zvukovú štruktúru hovorenej reči, – zdôrazňovať rytmickú štruktúru slova na úrovni slabiky, – naučiť chápať deti, ako sa zo zvukov reči tvoria slová, – recitovať básne a spievať piesne s rytmickým sprievodom (napr. tleskaním, rytmizáciou na ľahko ovládateľných hudobných nástrojoch), – správne sedieť, – využívať koordináciu zraku a ruky, 	<p>Správna manipulácia s knihou (smerová orientácia zľava doprava, zhora nadol).</p> <p>Detská, ľudová a autorská poézia a próza. Počúvanie čítanej rozprávky.</p> <p>Obsahy a zážitky z čítania vyjadriť vo výtvarných a dramatických činnostiach.</p> <p>Reprodukcia krátkeho prečítaného literárneho textu. Informácie prezentované prostredníctvom informačno-komunikačných technológií.</p> <p>Podporovať pozitívny vzťah ku knihám a písanej kultúre a upevňovať čitateľské návyky.</p> <p>Literárno-dramatická tvorivosť.</p> <p>Sprevádzanie spevu alebo recitácia krátkeho literárneho útvaru rytmickým sprievodom.</p> <p>Orientácia v zvukovej štruktúre slova.</p> <p>Fonematické uvedomovanie.</p> <p>Vizuomotorika.</p> <p>Grafomotorika.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – držať správne kresliace potreby a vyvíjať primeranú intenzitu tlaku na podložku bez/s pomocou, – osvojovať zvládnutie jednoduchých grafomotorických prvkov vyžadujúcich prácu zápästia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky) a dlane a prstov (horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka, ležatá osmička), – rytmizovať riekanky a básne s rytmickým sprievodom (napr. tleskaním). 	<p>Základné grafické pohyby.</p> <p>Sprevádzanie recitácie krátkeho literárneho útvaru rytmickým sprievodom .</p>
--	---

5.8.2 Vzdelávacia oblasť MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

Pri plnení cieľov vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami je potrebné mať na zreteli skutočnosť, že deti s viacnásobným postihnutím majú výrazne obmedzené, spomalené a narušené poznávacie schopnosti, analyticko-syntetickú činnosť mozgovej kôry, veľkú závislosť poznávacích procesov od konkrétnych predmetov a javov, jednotvárne a nepresné predstavy a nedostatočnú diferenciatívnu schopnosť.

Individuálne a názorne sa pôsobí na pozitívny kognitívny rozvoj detí. Manipuláciou s reálnymi predmetmi, prostredníctvom reálnych situácií si osvojujú základné logické operácie, ktoré sú východiskom pre ďalšie matematické zručnosti. Rozvíja sa schopnosť triediť predmety a vlastnosti podľa určitých kritérií, poznávať vzťahy medzi nimi, vytvárajú sa priestorové predstavy a prvé názorné predstavy o čísle. Kládne sa dôraz na individuálny prístup k dieťaťu rešpektujúc jeho individuálne možnosti a schopnosti. Vzhľadom na viacnásobné postihnutie jednotlivých detí sa využíva v edukačných aktivitách moderný edukačný softvér, didaktická technika a učebné materiály.

U detí s viacnásobným postihnutím sa špecifické ciele v oblasti logiky dosahujú podľa individuálnych možností a schopností, hrou formou, dramatizáciou a individuálnym prístupom.

2. ČÍSLA A VZŤAHY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať a vymenovať číselný rad od 1 do 5 hrou formou, – určiť počítaním po jednej počet predmetov v skupine v obore maximálne do 5 bez/s pomocou, – vytvoriť skupinu predmetov s určeným počtom v obore maximálne do 5 bez/s pomocou, – určiť rovnaké alebo rozdielne 	<p>Číselný rad.</p> <p>Základné počtové úkony od 1 do 5.</p> <p>Určovanie počtu prvkov.</p>

<p>množstvo prvkov v skupine, – pridať k skupine a odobrať zo skupiny daný počet prvkov s pomocou, – určiť pomocou hmatu alebo sluchu počet predmetov v skupine, – prostredníctvom rôznych hier riešiť úlohy bežného života (hry so symbolickými peniazmi).</p>	<p>Spoznávanie symbolických peňazí.</p>
<p>2 GEOMETRIA A MERANIE</p>	
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <p>– určiť (označiť) objekt na základe popisu polohy pomocou slov, slovných spojení a symbolov pre pohyb, ako sú hore, dole, vpredu, vzadu, nad, pod, pred, za, medzi, na (čom, kom), v (čom, kom), vpravo, vľavo, v rohu, v strede (miestnosti, obrázka ...),</p> <p>– určiť polohu objektu, umiestniť predmet podľa pokynov, dať pokyn na umiestnenie predmetu na určené miesto bez/s pomocou,</p> <p>– premiestniť obrázok podľa pokynov pomocou slov a slovných spojení na určené miesto,</p> <p>– určiť, triediť a pomenovať pomocou modelov geometrické útvary (guľu, kocku, valec) bez/s pomocou,</p> <p>– postaviť stavbu z primeraného množstva stavebnicových dielcov podľa predlohy, podľa pokynov,</p> <p>– identifikovať (aj hmatom), triediť, pomenovať, rozlíšiť kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník bez/s pomocou,</p> <p>– oboznámiť sa a triediť predmety podľa vlastností: množstva (nič, málo, veľa), veľkosti (malý, veľký), dĺžky (krátky, dlhý), farby, tvaru, šírky a hrúbky,</p> <p>– oboznámiť sa, priradiť, triediť a usporiadať predmety podľa určitých kritérií (tvar, povrch),</p> <p>– zostaviť z puzzle, rozstrihaných obrázkov alebo geometrických tvarov obrazce a útvary podľa predlohy a slovných inštrukcií bez/spomocou,</p> <p>– tvoriť rovinné útvary technikou (kreslenie, strihanie, lepenie, skladanie, lámanie, modelovanie...),</p>	<p>Orientácia v priestore.</p> <p>Orientácia v rovine.</p> <p>Priestorové geometrické útvary.</p> <p>Plošná a priestorová tvorivosť.</p> <p>Porovnávanie podľa rozmeru.</p> <p>Plošná tvorivosť.</p> <p>Tvorba rovinných útvarov.</p> <p>Orientácia v usporiadanom rade.</p>

– určiť objekt na základe slov prvý, posledný, pred, za.	
3 LOGIKA	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vytvoriť (nakresliť) podľa daného vzoru (do 5 objektov), – vytvoriť (nakresliť) podľa pravidla jednoduchú postupnosť objektov, – vedieť sa rozhodnúť o pravdivosti (áno/nie) jednoduchých tvrdení a vlastností daného objektu, – vybrať zo skupiny objektov všetky objekty s danou vlastnosťou (farba, tvar, veľkosť) bez/s pomocou, – vytvoriť dvojicu objektov na základe jednoduchej logickej súvislosti bez/s pomocou. 	<p>Pravidelné opakovanie.</p> <p>Rozhodovanie o pravdivosti.</p> <p>Triedenie predmetov podľa určitých kritérií.</p> <p>Spájanie dvojíc.</p>
4 PRÁCA S INFORMÁCIAMI	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ovládať základy práce s digitálnymi technológiami, – zvládnuť na základe vizuálnej a slovnej inštrukcie dospelého digitálne hry podľa možností a individuálnych schopností detí, vedieť kresliť, farebne vyplňať uzavreté plochy, vyberať a umiestňovať obrázky s rešpektovaním ich osobitostí, – stimulovať a ovládať plánovanie vo viacerých krokoch z dostupných digitálnych pomôcok a hier podľa možností konkrétnej materskej školy (digitálna hračka Bee-Bot). 	<p>Základy práce s digitálnymi technológiami.</p> <p>Digitálne pomôcky a hry.</p>

5.8.3 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A PRÍRODA

Pri plnení cieľov vzdelávacej oblasti Človek a svet práce je dôležité zamerať sa najmä na vytváranie a rozvoj motorických a pracovných zručností a návykov detí s viacnásobným postihnutím. Manipuláciou s predmetmi a materiálmi sa rozvíja hrubá i jemná motorika. Praktické zručnosti sa utvárajú postupným nácvikom so zvýšeným individuálnym prístupom.

Spočiatku je potrebný priamo vedený pohyb, neskôr pohyb s pomocou. Opakovaním a cvičením sa stáva presnejším a koordinovanejším. Vychádza sa z aktuálnej dosiahnutej úrovne dieťaťa. Dbá sa na správny úchop a držanie pracovných nástrojov, materiálov a zaujatie správnej pozície tela. Zvládnutie určitej zručnosti dieťaťa s viacnásobným postihnutím si vyžaduje viacnásobné opakovanie.

Pri pracovných činnostiach je treba zväziť optimálnu náročnosť a čas na vykonanie činnosti vzhľadom na nedostatky detí vo vôľovej oblasti.

1 VNÍMANIE PRÍRODY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vnímať krásu prírody, jej čaro a jedinečnosť prostredníctvom zachovaných zmyslov, – pozorovať prírodné prostredie v najbližšom okolí, – oboznámiť sa a uplatniť prakticky návyky starostlivosti o prírodu (nezhadzovať odpadky, hrabať lístie, polievať kvety, atď.), – poznať niektoré zložky živej a neživej prírody, – pozorovať zmeny v prírode, ktoré nastávajú v dôsledku zmien ročných období, – pozorovať, poznávať a rozlíšiť zmeny počasia krátkodobým pozorovaním. 	<p>Krásy prírody.</p> <p>Prírodné okolie materskej školy.</p> <p>Ochranárske postoje k prírode.</p> <p>Živá a neživá príroda.</p> <p>Ročné obdobia.</p> <p>Počasia.</p>
2 RASTLINY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identifikovať niektoré rastliny v najbližšom okolí, – poznať a určiť prostredníctvom zachovaných zmyslov niektoré druhy ovocia a zeleniny, – poznať, rozlíšiť niektoré stromy a kríky, zdôvodniť ich odlišnosť, – poznať a rozlíšiť niektoré kvitnúce rastliny, – poznať a rozlišovať niektoré jedlé, nejedlé a jedovaté huby, – poznať niektoré životné prejavy rastlín (sadenie, klíčenie, rast rastlín). 	<p>Rastliny blízkeho okolia materskej.</p> <p>Ovocie a zelenina.</p> <p>Stromy a kríky.</p> <p>Kvitnúce rastliny.</p> <p>Huby.</p> <p>Pestovanie rastlín.</p>
3 ŽIVOČÍCHY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa a identifikovať rôznorodosť živočíšnej ríše (domáce, lesné, exotické zvieratá, vtáky a voľne 	<p>Zvieratá a živočíchy.</p>

<p>žijúce živočíchy) prostredníctvom digitálnych technológií, knižných alebo dramatických stvárnení,</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznať a rozlišovať podmienky, v ktorých rôzne živočíchy žijú, – poznať a rozlišovať živočíchy podľa vonkajších znakov ich tiel, – poznať a rozlišovať rôzne zvuky zvierat a živočíchov podľa zvukovej nahrávky a vlastnou skúsenosťou, – poznať a určiť niektoré domáce zvieratá chované pre úžitok, starostlivosť o ne. 	<p>Rozlišovanie zvukov v prírode (hlasy zvierat, spev vtákov a pod.).</p> <p>Domáce zvieratá a ich úžitok.</p>
<p>4 ČLOVEK</p>	
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – určiť a ukázať bez/s pomocou časti ľudského tela v základných anatomických kategóriách – (hlava, oči, uši, nos, ústa, krk, trup, ruky, nohy, prsty), – určiť bez/s pomocou niektoré fyziologické funkcie tela (dýchanie, pohyb, rast, prijímanie, vylučovanie potravy), – priblížiť fyziologické funkcie prostredníctvom zmyslového vnímania (oči – vidieť, uši – počuť, ruky – hmat, nohy – pohyb, nos – dýchať, jazyk – chuť) bez /s pomocou. 	<p>Ľudské telo.</p> <p>Prejavy života človeka.</p> <p>Procesy zmyslového vnímania človeka.</p>
<p>5 NEŽIVÁ PRÍRODA</p>	
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prítomnosť vody v prírode, – poznať význam vody pre človeka, rastliny a živočíchy, – uvedomiť si význam pitnej vody pre človeka, – pozorovať zmeny skupenstva vody vlastnou skúsenosťou (kvapalné, pevné skupenstvo vody), – oboznámiť sa s javmi o znečistení vody rôznymi odpadkami (komunálny odpad), – oboznámiť sa s významom vzduchu pre život človeka, rastlín a živočíchov, – oboznámiť sa s javmi, v ktorých je 	<p>Význam vody pre človeka, rastliny a živočíchy</p> <p>Skúmanie javov pokusom.</p> <p>Význam vzduchu pre človeka, rastliny a živočíchy.</p>

<p>možné vnímať prítomnosť vzduchu v bádateľskej podobe (vzduch, prievan) a</p> <ul style="list-style-type: none"> – v experimentálnej podobe (fúkanie vzduchu do vody slamkou, vytlačanie vzduchu zo špongie pod vodou, nafukovanie balóna a pod.), – poznať význam pôdy pre rastliny, živočíchy a človeka, – oboznámiť sa s pojmami Zem, Slnko, hviezdy a Mesiac, vedieť ich rozlíšiť (získavanie poznatkov z rôznych médií). 	<p>Vzduch, prejavy pohybu vzduchu.</p> <p>Význam pôdy.</p> <p>Elementárne predstavy o Zemi, Slnku, hviezdach a Mesiaci.</p>
6 PRÍRODNÉ JAVY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poznávať a skúmať vybrané prírodné javy: svetlo a tieň, teplo a horenie, topenie a tuhnutie, vyparovanie, rozpúšťanie, zvuk, sila a pohyb, magnetizmus, voľný pád predmetov bez/s pomocou 	<p>Oboznamovanie sa s vybranými prírodnými javmi.</p>

5.8.4 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť oboznamuje deti s okolitým spoločenským prostredím. Kladne sa stimuluje a podporuje pozitívne nadväzovanie kontaktov medzi deťmi navzájom a medzi deťmi a najbližšími dospelými.

Deti s viacnásobným postihnutím majú nedostatočnú schopnosť aktívneho vnímania, nedostatok záujmu, výrazne zníženú dĺžku koncentrácie, krátkodobú pozornosť a malú zvedavosť. Preto sa využíva účinná motivácia na vzbudenie záujmu, pozornosti a aktivity. Hlavnými metódami prosociálnej výchovy sú napodobňovanie modelov pozitívneho etického správania, rolová hra a zážitkové učenie.

Časové pojmy sa učia chápať v spojení s činnosťami, ktoré sa pravidelne vykonávajú. Prostredníctvom častých vychádzok sa učia orientovať v najbližšom okolí. Metódy poznávania spoločenského prostredia sú didaktická hra, pozorovanie a zážitkové učenie.

V podoblasti dopravná výchova sa pozornosť venuje poznávaniu – zoznamovaniu sa s pravidlami cestnej premávky a dopravných pravidiel vo vzťahu k dieťaťu a v závislosti od druhu a stupňa postihnutia s vedením dospeléj osoby.

1 ORIENTÁCIA V ČASE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – určiť postupnosť činností počas dňa doma a v materskej škole – v rámci režimu dňa (obrázky, piktogramy), – rozlíšiť pojmy včera, dnes a zajtra, – vedieť, koľko má rokov, 	<p>Režim dňa.</p> <p>Časové súvislosti.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – orientovať sa na elementárnej úrovni v časových vzťahoch dňa, týždňa s rešpektovaním ich osobitostí, – oboznámiť sa orientačne so základnou funkciou hodín a kalendára (čas sa meria hodinami), – uvedomovať si striedanie ročných období na základe konkrétnych aktivít a činností. 	<p>Kalendár a hodiny.</p> <p>Orientácia v ročných obdobiach.</p>
<p>2 ORIENTÁCIA V OKOLÍ</p>	
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – orientovať sa v interiéri, exteriéri materskej školy a v blízkom okolí, – pomenovať miesto svojho bydliska, – poznať niektoré verejné inštitúcie a služby vo svojom okolí: škola, obchod, polícia, pošta, lekáreň. 	<p>Orientácia v budove materskej školy.</p> <p>Orientácia v blízkom okolí materskej školy.</p> <p>Naša obec/mesto.</p>
<p>3 DOPRAVNÁ VÝCHOVA</p>	
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa a spoznať nebezpečenstvá súvisiace s cestnou premávkou, – poznať a dodržiavať základné pravidlá správania sa účastníkov cestnej premávky týkajúce sa chodcov, – oboznámiť sa a dodržiavať základné pravidlá správania sa účastníkov cestnej premávky týkajúce sa cyklistov, kolobežkárov, korčuliarov, – poznať a dodržiavať pravidlá správania sa v úlohe cestujúceho v hromadnej doprave a v úlohe spolujazdca, – používať reflexné a ochranné prvky ako účastník cestnej premávky, – precvičovať si formou zážitkového učenia pravidlá cestnej premávky na detskom dopravnom ihrisku, – poznať a rozlíšiť rôzne druhy dopravných prostriedkov, – poznať a rozlíšiť dopravné prostriedky podľa miesta pohybu, – poznať význam vybraných dopravných značiek bez/s pomocou. 	<p>Dieťa ako chodec.</p> <p>Dieťa ako cestujúci v hromadnej doprave a ako spolujazdec.</p> <p>Reflexné a ochranné prvky.</p> <p>Dieťa ako účastník cestnej premávky.</p> <p>Dopravné prostriedky.</p> <p>Dopravné značky.</p>
<p>4 GEOGRAFIA OKOLIA</p>	

VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – spoznať okolitú krajinu a geograficky pomenovať prírodné prostredie (vrch, les, pole, lúka, potok, rieka, jazero, rybník), – poznať najznámejšie prírodné krásy regiónu, napr. rieku, ktorá preteká cez daný región, pohorie či vodnú plochu. 	Miestna krajina.
5 HISTÓRIA OKOLIA	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa s niektorými historicky významnými lokálnymi objektmi, napr. hrad, zámok (formou čítania krátkych textov a príbehov, prezeraním obrázkov atď.), – oboznámiť sa s tradičnou regionálnou kultúrou, priblížiť vhodnou formou zvyky a tradície v danom regióne. 	<p>Historické objekty v blízkom okolí.</p> <p>Tradičná regionálna kultúra</p>
6 NÁRODNÉ POVEDOMIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oboznámiť sa so štátnymi symbolmi Slovenskej republiky: zástava, hymna, znak, – priblížiť formou obrázkov, edukačného materiálu a IKT technológií hlavné mesto Slovenskej republiky. 	<p>Symby Slovenskej republiky.</p> <p>Hlavné mesto Bratislava.</p>
7 ĽUDIA V BLÍZKOM A ŠIRŠOM OKOLÍ	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozlíšiť a pomenovať členov rodiny na základe využitia fotografií z rodinného prostredia, – predstaviť sa menom, prípadne – i priezviskom, – poznať mená rovesníkov – v triede, – poznať mená učiteliek v triede, – naviazať adekvátny sociálny kontakt, – verbálny i neverbálny kontakt (očný 	<p>Rodina a jej členovia.</p> <p>Sociálny kontakt.</p>

kontakt, mimika, úsmev, gestikulácia) s inými osobami, deťmi i dospelými.	
8 ZÁKLADY ETIKETY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – používať základy etického správania (pozdraviť aj odzdraviť, poprosiť, poďakovať, ospravedlniť sa) vzhľadom na aktuálnu situáciu bez/s pomocou, – využiť rolové hry na nácvik pozitívneho modelového správania	Elementárne základy etického správania. Rolové hry.
9 ĽUDSKÉ VLASTNOSTI A EMÓCIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – rozlišovať niektoré pozitívne a negatívne ľudské vlastnosti, – rozlíšiť vo svojom správaní aktuálne pozitívne a negatívne emocionálne prejavy (AAK, piktogramy), – viesť deti k skupinovej činnosti s rešpektovaním ich osobnostných charakteristík, – sústrediť sa krátky čas na činnosť na základe zapojenia vôľových vlastností pomocou aktívnej motivácie, – vyjadriť aktuálne emócie.	Ľudské vlastnosti. V vyjadrenie emócií.
10 PROSOCIÁLNE SPRÁVANIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – vnímať krátky dialóg so spontánnou reakciou (úsmev, smiech), – vyvolávať situácie krátkych interakcií s učiteľom, – požiadať o pomoc inú osobu (dieťa alebo dospelého), – požiadať o pomoc iných, – poďakovať, keď si to situácia vyžaduje s pomocou alebo prostredníctvom AAK, – pokúsiť sa poskytnúť pomoc iným na elementárnej úrovni, – podeliť sa o veci, – oceniť dobré skutky, – presadzovať sa v hre alebo činnosti spoločensky prijateľným spôsobom, – adekvátne pristupovať k riešeniu	Prosociálne správanie.

konfliktov, – odmietat' kontakt s neznámymi osobami, – uvedomiť si na elementárnej úrovni dôsledky svojho správania, – pokúsiť sa dodržiavať pravidlá spoločenského správania.	Sebaregulácia. Sebahodnotenie.
---	---------------------------------------

5.8.5 Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SVET PRÁCE

Pri plnení cieľov vzdelávacej oblasti Človek a svet práce je dôležité zamerať sa najmä na vytváranie a rozvoj motorických a pracovných zručností a návykov detí s viacnásobným postihnutím. Manipuláciou s predmetmi a materiálmi sa rozvíja hrubá i jemná motorika. Praktické zručnosti sa utvárajú postupným nácvikom so zvýšeným individuálnym prístupom. Spočiatku je potrebný priamo vedený pohyb, neskôr pohyb s pomocou. Opakovaním a cvičením sa stáva presnejším a koordinovanejším. Vychádza sa z aktuálnej dosiahnutej úrovne dieťaťa. Dbá sa na správny úchop a držanie pracovných nástrojov, materiálov a zaujatie správnej pozície tela. Zvládnutie určitej zručnosti dieťaťa s viacnásobným postihnutím si vyžaduje viacnásobné opakovanie.

Pri pracovných činnostiach je treba zvážiť optimálnu náročnosť a čas na vykonanie činnosti vzhľadom na nedostatky detí vo vôľovej oblasti.

1 MATERIÁLY A ICH VLASTNOSTI	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – vymenovať/rozlíšiť rôzne prírodné materiály (napr. kameň, drevo, uhlie, slama, šúpolie, perie, vlna a pod.), – využiť materiály pri modelovaní objektov, jednoduchých nástrojov, – rozpoznávať materiál, z ktorého je predmet vyrobený, – viesť k recyklačným spôsobilostiam	Prírodné materiály. Triedenie odpadu.
2 KONŠTRUOVANIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – pochopiť technický náčrt ako návod na vytvorenie predmetu bez/s pomocou, – zhotoviť daný predmet podľa návrhu/vkladať do predlohy (schémy, náčrtu, predlohy), – pracovať podľa jednoduchého kresleného postupu, – vytvoriť jednoduchý výrobok a pomenovať jeho účel, – opísať postup jednoduchého	Technický náčrt. Skladanie a rozkladanie jednoduchých predmetov a stavebníc, mozaiky, puzzle. Sadenie semien, presádzanie kvetov, skladanie papiera, skladanie stavby z kociek a pod. Práca s rôznym materiálom.

zhotovenia výrobku, – dodržiavať bezpečnostné pravidlá pri používaní rôznych nástrojov a materiálov.	Postup práce (vystrihovanie, vykrajovanie, modelovanie a pod.).
3 UŽÍVATEĽSKÉ ZRUČNOSTI	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – využívať dostupné náradie a nástroje na prípravu/úpravu predmetov, prostredia, materiálov, – manipulovať s drobnými predmetmi a rôznymi materiálmi, – používať predmety dennej potreby v domácnosti a v záhrade, – používať základné úkony potrebné pri používaní rôznych elektronických zariadení.	Užívateľské zručnosti. Jemná motorika. Navliekanie korálikov, prevliekanie šnúrok, triedenie drobných predmetov, skladanie papiera a podobne. Skrutkovanie, prenášanie, odťahovanie a priťahovanie matíc, strihanie nožnicami, krájanie tupým nožom, otváranie a zatváranie visiaceho zámku, viazanie uzla, mašličky, pranie mydlom, nalievanie tekutín z fľaše do fľaše (a iné podľa aktuálnych možností školy). Zapnutie a vypnutie počítača: práca s PC myšou, klávesnicou, digitálnymi technológiami podľa možností – napr. interaktívna tabuľa, tablet.
4 TECHNOLÓGIE VÝROBY	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – oboznámiť sa so surovinami potrebnými na prípravu niektorých bežne používaných výrobkov, – priradiť danú surovinu k hotovému výrobku – (mlieko – jogurt, pšenica – chlieb, ovocie – džús, bylinky – čaj a pod.).	Výroba niektorých potravín (výroba múky z obilia a chleba z múky, príprava čaju zo sušených bylín, výroba džúsu z ovocia, sušené huby a ovocie a pod.)
5 REMESLÁ A PROFESIE	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – oboznámiť sa s niektorými tradičnými remeslami, – poznávať základnú pracovnú náplň vybraných profesií (napr. lekár, šofér, učiteľ, policajt).	Tradičné remeslá v regióne (hrnčiarstvo, tkáčstvo, košíkárstvo, tehliarstvo atď.). Pracovná náplň a význam vybraných profesií.

5.8.6 Vzdelávacia oblasť UMENIE A KULTÚRA

Realizáciou cieľov vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra sa vytvárajú predpoklady k rozvoju schopnosti vnímať umenie a k rozvoju zručností vyjadrovať sa špecifickými prostriedkami jednotlivých druhov umenia na úrovni zodpovedajúcej možnostiam detí s viacnásobným postihnutím.

Hudobnými činnosťami sa účinne ovplyvňuje utváranie sociálnych vzťahov medzi deťmi, dochádza k rozvíjaniu sluchu a motoriky dieťaťa, zároveň sa podporuje aj rozvoj rečových schopností. Deti sa učia využívať tempo, rytmus a dynamiku hlasu, rozvíja sa sluchová pamäť.

Pri nácviku riekaniiek, piesní a pohybových hier sa tempo prispôsobuje rečovým a pohybovým možnostiam detí. U každého dieťaťa sa vykoná skúška sluchového vnímania. Hudobná výchova pôsobí priaznivo na zdravotný stav detí s viacnásobným postihnutím. Zmierňuje ich psychomotorický nepokoj, uvoľňuje kŕčové stavy i psychické napätie. Výtvarné činnosti prispievajú k postupnému zlepšovaniu psychomotoriky a rozvíjajú komunikačnú schopnosť dieťaťa. Pri výtvarných činnostiach sa rešpektuje vývinové štádium dieťaťa. Jeho výtvarný prejav je závislý od stupňa rozvoja motoriky, pamäti a pozornosti. Obe zložky vzdelávacej oblasti majú i terapeutickú funkciu.

1 HUDOBNÁ VÝCHOVA	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <p>Rytmické činnosti – rytmizovať samostatne hrou na telo 2/4 takt pri rôznych postojoch a chôdzi, – rytmizovať slová, slovné spojenia detské riekanky, vyčítanky, básničky, detské piesne hrou na telo, – využívať nástroje Orffovho inštrumentára k rytmickému sprievodu k riekankám a piesňam.</p> <p>Vokálne činnosti – vytvárať návyk správneho speváckeho dýchania realizáciou dychových rozcvičiek a hier s dychom, – rozvíjať základné spevácke schopnosti a zručnosti prostredníctvom hlasových rozcvičiek, hier s hlasom, správne spevácke držanie tela, – imitovať hlasom zvuky okolitého sveta a spievať osvojené piesne na zvukomalebné alebo neutrálne slabiky.</p> <p>Inštrumentálne činnosti – prejavovať radosť pri vyludzovaní zvukov na jednoduchých hudobných nástrojoch, – identifikovať a pomenovať vizuálne i sluchom nástroje Orffovho inštrumentára. Poznámka: Realizovať rôzne druhy terapií, podľa možností a daností školy</p>	<p>Hra na telo.</p> <p>Rytmizácia riekaniiek a piesní.</p> <p>Spevácke návyky.</p> <p>Hlasová rozcvička.</p> <p>Imitovanie hlasom.</p> <p>Orffov inštrumentár.</p> <p>Jednoduché sprievody k piesňam a riekankám.</p> <p>Terapie.</p>

<p>(muzikoterapeutická miestnosť).</p> <p>Percepčné činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – počúvať hudobné skladby pre deti, piesne a spev učiteľky, – uvoľňovať motoriku a rozvíjať zmysel pre rytmus, – identifikovať s pomocou vyjadrovacie prostriedky hudby. <p>Hudobno-pohybové činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – prežívať charakter piesne a hudby prirodzeným pohybom, – využívať tanečné prvky v jednoduchých choreografiách, – pohybové uvoľnenie a splývanie s rytmom hudby, – kombinovať v hudobno-pohybových hrách hru na telo a tanečné prvky, – dodržiavať pravidlá v hudobnopohybových hrách. <p>Hudobno-dramatické činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> – stvárňovať detské piesne a skladbičky primeranými dramatickými výrazovými prostriedkami, – realizovať rôzne druhy terapií, podľa možností a daností školy (multisenzorická miestnosť Snoezelen). 	<p>Počúvanie piesní a hudby.</p> <p>Pohybové stvárnienie charakteru hudby.</p> <p>Dynamika, rytmus, tempo.</p> <p>Pohybové stvárnienie charakteru hudby. Tanečná chôdza, tanečný beh, prísunový krok (dopredu, dozadu a do strán), poskočný krok, cval, točenie vo dvojici, točenie na mieste, pohupy v kolenách, úklony pri jednoduchých tanečných choreografiách s/bez pomoci.</p> <p>Pohybové vyjadrenie. Tlieskanie, plieskanie, dupanie, tanečné prvky. Hudobno-pohybové hry.</p> <p>Hudobná dramatika.</p> <p>Terapie.</p>
<p>2 VÝTVARNÁ VÝCHOVA</p>	
<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD</p>	<p>OBSAHOVÝ ŠTANDARD</p>
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <p>Výtvarné činnosti s tvarom na ploche</p> <ul style="list-style-type: none"> – skladať plošné geometrické tvary a vytvoriť jednoduchý novotvar, – obkresliť nový tvar na výkres, ofrotážovať, prilepiť a pod., – doplniť kresbou alebo maľbou vytvorený zložený tvar, – vystrihovať časti obrázkov, – osvojovať návyky držania maliarskeho nástroja (držanie v ruke, spôsob a smer ťahu, prítlak atď.), – používať vybraný nástroj, materiál na výtvarné činnosti (napr. nožnice, ceruzku, štetec atď.), 	<p>Výtvarné činnosti s tvarom na ploche.</p> <p>Výtvarné techniky s farbami.</p>

<p>– spájať časti obrázkov lepením, – doplniť kresbou alebo maľbou vytvorený zložený tvar bez/s pomocou, – skladať tvary a skladaním vytvoriť novotvar (nové zobrazenie) a pomenovať ho, – spájať časti obrázkov lepením, – dotvárať tvary kresbou (maľbou) a pomenovať výsledok, – dopĺňať neurčitý tvar (domaľovanie, dokresľovanie škvrny, odtlačanie farby, roztláčenie farebnej pasty, preložením, stlačením, krčením papiera).</p> <p>Výtvarné činnosti s tvarom v priestore – modelovať tvary z mäkkej modelovacej hmoty (plastelína, modelovacia hlina a iné modelovacie hmoty) – bez/ s pomocou (miesiť, stláčať, ťapať, odštipkávať, valkať, vyťahovať, šúľať, gúľať, vyštipnúť štipcom), – vytvárať objekty z rôznych materiálov (spájaním, lepením, upevňovaním lepiacou páskou, plastelínou s dôrazom na predstavivosť dieťaťa), – vytvárať podľa inštrukcií jednoduché papierové skladačky (napr. loďka, čiapka, lietadlo, harmonika atď.) bez/ s pomocou.</p> <p>Výtvarné činnosti s farbou – pomenovať základné farby, – ovládať základy miešania farieb (z dvoch základných farieb) bez/s pomocou, – používať jednoduché techniky maľovania bez/s pomocou, – experimentovať s vlastnosťami farieb (liatie, kvapkanie, odtlačanie, vytváranie farebných škvŕn, fúkanie do škvŕn). Poznámka: Nechávať dieťaťu priestor na vlastnú sebarealizáciu, objavovanie, experimentovanie a vyjadrenie fantázie.</p> <p>Spontánny výtvarný prejav – vyjadriť spontánnosť a osobný výtvarný prejav vo svojich výtvoroch (spontánna kresba, prstomaľba, modelovanie alebo priestorové vytváranie), – kresliť postavu človeka, zvieratá a najznámejších vecí s vystihnutím hlavných znakov (napr. oči, uši, nos, ústa, krk, prsty na ruke, chodidlá), – používať vybrané maliarske nástroje (ceruzka rôznej tvrdosti, temperové,</p>	<p>Osobný výtvarný prejav.</p> <p>Aktívne vnímanie výtvarného diela.</p> <p>Kompozičné celky.</p> <p>Priestorová tvorba a modelovanie.</p> <p>Priestorová kompozícia.</p> <p>Aktívne vnímanie výtvarného diela.</p> <p>Výtvarné činnosti s farbami.</p> <p>Výtvarné techniky. Experimentovanie s farbami.</p> <p>Výtvarné techniky.</p>
---	--

<p>vodové farby, fixka, štetec/drievko, tuš a uhlík a iné) bez/s pomocou, – upevňovať návyky držania kresliaceho nástroja. Synestézia (medzizmyslové vnímanie) – reagovať výtvarnými prostriedkami na zmyslové podnety (drsňý, hladký, vrúbkovaný, pichľavý, mäkký atď.), – podnecovať farebné vyjadrenie výrazných chutí farbami (napr. kyslosť – citrón – žltá). <i>Poznámka: Vnímanie výtvarných diel možno prepojiť cez taktilno-haptické, chuťové, čuchové, sluchové a zrakové podnety.</i> Vnímanie umeleckých diel – zameriavať pozornosť detí na aktívne vnímanie výtvarného diela (návšteva výstavy/galérie, múzea), – podnecovať fantáziu prostredníctvom vizuálneho umenia v umeleckom diele. <i>Poznámka: Vnímanie výtvarných diel možno prepojiť s medzizmyslovým vnímaním (napr. obraz – hudba, socha – pantomíma).</i></p>	<p>Kreslenie postavy. Kreslenie vybraným nástrojom a materiálom. Povrch materiálov. Krásy výtvarného diela</p>
---	--

5.8.7 Vzdelávacia oblasť ZDRAVIE A POHYB

Pri realizácii cieľov vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb je potrebné mať na zreteli, že u detí s viacnásobným postihnutím je pohyb prostriedkom k upevňovaniu zdravia a podpory správneho psychosomatického a psychomotorického vývinu. Pri vytváraní pohybových zručností a návykov sa prejavuje značná obmedzenosť a vývinová pomalosť, nedostatočná schopnosť chápať, spájať a koordinovať jednotlivé pohyby. Všetky telovýchovné úkony sa prispôsobujú schopnostiam a možnostiam detí. Za pomoci rôznych pomôcok a náčinia sa nenásilne rozvíjajú elementárne motorické zručnosti, s tým spojené psychomotorické procesy a zlepšuje sa koordinácia pohybov. Je potrebné dbať na utváranie účelových pohybových zručností a kompenzáciu motorických nedostatkov.

Deti sa učia vnímať smer v súvislosti s pohybom a orientáciou v priestore. Dôležitým cieľom je utváranie základných hygienických návykov a samoobslužných zručností primerane možnostiam a schopnostiam detí s viacnásobným postihnutím.

1 ZDRAVIE A ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia: – uvedomovať si, prečo je pohyb dôležitý pre zdravie človeka, – dbať na správne držanie tela v stoji a v sede,</p>	<p>Význam pohybu pre zdravie. Zdravotné cvičenie.</p>

<ul style="list-style-type: none"> – zlepšiť koordináciu pohybov za pomoci rôznych pomôcok a náčinia, rozvíjať elementárne motorické zručnosti, – využívať v zdravotných cvičeniach a aktivitách relaxačné a uvoľňovacie cviky, – zlepšiť lokomóciu, pohybové schopnosti a celkové vnímanie vlastného tela formou podnetov bazálnej stimulácie (somatické, vestibulárne a vibračné podnety), – identifikovať typické znaky ochorenia a zdravia, – charakterizovať zdravé a nezdravé stravovanie, – pitný režim, – uviesť príklady zdravia ohrozujúcich situácií (poranenie, popálenie, poštípanie hmyzom, atď.) a diskutovať s deťmi o ich vlastnej skúsenosti, – upevňovať hygienické návyky, jednoducho opísať prevenciu prenesenia infekčného ochorenia (napr. nekýcham na druhého, vzniku zubného kazu – čistím si zuby). 	<p>Pohybové aktivity.</p> <p>Relaxácia. Prvky bazálnej stimulácie.</p> <p>Zdravie, choroba.</p> <p>Stravovanie, pitný režim.</p> <p>Ohrozenie zdravia.</p> <p>Zásady ochrany vlastného zdravia.</p> <p>Základné hygienické návyky.</p>
2 HYGIENA A SEBAOBSLUŽNÉ ČINNOSTI	
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aktívne spolupracovať pri vykonávaní základných hygienických návykov (použitie toalety a toaletného papiera, umývanie rúk po použití toalety, umývanie rúk pred jedlom a po zašpinení sa atď.) bez/s pomocou, – zvládnuť sebaobslužné činnosti (obliekať sa, vyzliekať sa, obúvať sa, vyzúvať sa, umývať sa, čistiť si zuby, zaväzovať šnúrky) bez/s pomocou, – zvládnuť návyky na prípravu stolovania (desiata, obed, olovrant), – osvojovať si základy správneho stolovania (jesť príborom, držanie hrnčeka pri pití, použiť servítku) bez/s pomocou, – dodržiavať čistotu pri stolovaní, – zapájať sa do upratovania hračiek, pomôcok bez/s pomocou. 	<p>Základné hygienické návyky.</p> <p>Sebaobslužné činnosti.</p> <p>Stolovanie.</p> <p>Dodržiavať poriadok vo svojom okolí.</p>
3 POHYB A TELESNÁ ZDATNOSŤ	

VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD
<p>Dieťa s viacnásobným postihnutím je schopné v závislosti od stupňa a charakteru postihnutia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – napodobňovať základné polohy, postoje a pohyby (stoj, ľah, sed, kľak atď.), – ovládať základné lokomočné pohyby (chôdza, beh, skok, lezenie, hádzanie a chytanie), – zvládnuť skok znožmo, skok cez prekážku a zoskok z vyvýšenej podložky bez/s pomocou, – zvládnuť rôzne techniky lezenia, plazenia preliezania, – manipulovať s rôznymi predmetmi, náčiním (rukami, nohami, zdvíhať, nosiť, podávať, gúľať, pohadzovať, odrážať, kopať), – ovládať jednoduché akrobatické zručnosti (stoj na jednej nohe, obrat okolo výškovej osi, váha v predklone – lastovička), – zaraďovať cvičenia pre nácvik prevalov (kotúl vpred, kolíska, bočné prevaly), – využívať pohybové hry zamerané na zmeny polôh a postojov. <p><i>Poznámka: Podporovať správny psychosomatický a psychomotorický vývin. Potrebné je vychádzať z aktuálneho zdravotného stavu dieťaťa.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – rytmicky správne využívať základné lokomočné pohyby <ul style="list-style-type: none"> – a imitovať tanečné kroky (cvalové poskoky, poskočný krok, otočky, úklony, krok prísunný) na hudobný sprievod bez/s pomocou, – dodržiavať pravidlá v pohybových hrách pomocou verbálneho a názorného usmernenia, – podporovať súťaženie v pohybových hrách, – dodržiavať zvolené pravidlá, akceptovať ostatných, – zvládnuť krátku turistickú prechádzku počas pobytu vonku. <p><i>Poznámka: Vzhľadom na rešpektovanie komplexnej odbornej starostlivosti a individuálnych osobitostí je možné posilňovať imunitu detí prirodzeným</i></p>	<p>Základné polohy, postoje a pohyby.</p> <p>Základné lokomočné pohyby.</p> <p>Skákanie.</p> <p>Lezenie.</p> <p>Manipulácia s náčiním.</p> <p>Jednoduché akrobatické zručnosti.</p> <p>Orientačné schopnosti.</p> <p>Tanec a pohybová improvizácia.</p> <p>Pravidlá, rešpektovanie a spolupráca.</p>

<i>spôsobom – saunovanie, sol'ná jaskyňa a pod.</i>	
---	--

6 Vnútorný systém kontroly a hodnotenia

Vnútorný systém hodnotenia kvality zameriavame na oblasti:

- hodnotenie detí,
- hodnotenie pedagogických zamestnancov.

6.1 Hodnotenie detí

Hodnotenie detí sa realizuje pedagogickou diagnostikou, ktorej cieľom je zisťovanie, identifikovanie, charakterizovanie a hodnotenie úrovne rozvoja dieťaťa, ako výsledku výchovného a vzdelávacieho pôsobenia a vypracovania portfólia.

Pedagogická diagnostika je spojená s hodnotením aktuálnej úrovne rozvoja dieťaťa, na čo slúžia hodnotiace kritéria:

- čo dieťa vie
- čo by malo vedieť vzhľadom na jeho zdravotné znevýhodnenie
- čo by mohlo vedieť v skupine detí

Hodnotenie detí sa realizuje:

- slovným hodnotením priebežne vo výchovnovzdelávacom procese a systematicky počas školského roka,
- porovnávaním so sebou samým,
- sebahodnotením

Nástroje hodnotenia:

- pozorovanie dieťaťa v činnosti
- jeho postavenie v kolektíve
- pozorovanie triedy ako skupiny
- overovanie úrovne verbálnych výpovedí
- analýza grafického vyjadrenia
- overovanie úrovne pracovných zručností
- rozbory so zákonnými zástupcami detí
- záznamové hárky k portfóliu

Hodnotenie detí napomáha cieľavedomému a systematickému podporovaniu rozvoja základov kľúčových kompetencií dieťaťa so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami v rámci svojich možností a schopností s prihliadnutím na konkrétne zdravotné znevýhodnenie, pričom dominuje priebežné pedagogické diagnostikovanie prostredníctvom pozorovania a analýzy hry, pedagogické diagnostikovanie detských výtvorov (výtvarné, pracovné činnosti), práce v pracovných zošitoch. Výsledky diagnostiky sú zaznamenané v portfóliu dieťaťa a slúžia pre určenie aktuálnej úrovne rozvoja dieťaťa, na plánovanie a určenie ďalších výchovných postupov, na prehodnocovanie efektivity výchovnovzdelávacieho pôsobenia, ako aj na overenie dosahovania kompetencií a cieľov.

6.2 Hodnotenie pedagogických zamestnancov

Hodnotenie zamestnancov školy prebieha podľa vnútorného systému kontroly a hodnotenia, ktorý je východiskom pre úspešnú riadiacu prácu, podmienkou pre kvalitnú realizáciu cieľov a úloh, ako aj prostriedkom na zvýšenie disciplíny v práci, zodpovednosti a aktivity zamestnancov. Je to proces, pomocou ktorého materská škola posudzuje pracovnú výkonnosť, plnenie úloh a požiadaviek, ktoré sú na zamestnanca kladené. Hodnotenie chápeme ako proces motivačný, stimulujúci zamestnancov k zvýšenej výkonnosti, pracovného úsilia, pracovnej spokojnosti a identifikácie zamestnancov so školou, ako aj pozdvihnutie kultúry materskej školy.

Hodnotenie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov prebieha podľa pracovného poriadku materskej školy jedenkrát ročne, za obdobie od 1.9.-30.6. príslušného kalendárneho roku. Z hodnotenia sa vyhotoví písomný záznam.

Kontrolnou činnosťou sa sledujú štyri ukazovatele kvality materskej školy:

- ciele materskej školy
- organizácia výchovnovzdelávacej činnosti
- proces učenia
- proces a výsledky učenia sa detí

Na zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania sa využívajú formy hodnotenia:

- monitoring, pozorovanie výkonu zamestnanca v sledovanom období,
- identifikácia potenciálu zamestnanca,
- sledovanie kvantitatívnych aj kvalitatívnych ukazovateľov pracovnej činnosti,
- poskytovanie zamestnancovi spätnej väzby o tom, ako si v práci počína (rozhovor so zamestnancom),
- kontrola pedagogickej a inej dokumentácie,
- hospitačná a kontrolná činnosť,
- autoevalvácia zamestnancov, sebareflexia,
- výsledky zamestnancov v oblasti vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti.

7 Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov

Sú podrobne rozpracované v ročnom pláne ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov špeciálnej materskej školy.

Ďalšie vzdelávanie je právom a povinnosťou každého pedagogického zamestnanca materskej školy. V rámci kontinuálneho vzdelávania materská škola realizuje tieto činnosti:

- uvádzanie začínajúcich učiteľov do praxe,
- udržiavanie a zvyšovanie odborných kompetencií,
- motivovanie pedagogických zamestnancov pre neustále sebavzdelávanie, vzdelávanie, zdokonaľovanie profesijných spôsobilostí,
- sprostredkovanie najnovších poznatkov z didaktiky, pedagogiky a iných príbuzných vied,
- rozvíjanie digitálnych zručností pedagogických zamestnancov na prácu s IKT, multimediálnou technikou,
- zhromažďovanie a rozširovanie progresívnych skúseností z pedagogickej praxe, podnecovanie a rozvíjanie tvorivosti pedagogických zamestnancov,
- sprostredkovanie aktuálnych odborných a metodických informácií prostredníctvom

efektívneho informačného systému,

-príprava pedagogických zamestnancov na získanie prvej a druhej atestácie.

Materská škola spolupracuje s MPC, ŠŠI a inými inštitúciami SR. Činnosť koordinuje v oblasti vzdelávania podľa ponuky a dopytu pedagogických a odborných zamestnancov podľa ročného plánu ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov.